

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 24. JUNIJA 1976

ŠTEVILKA: 25. LETO: XXV

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

BOLJ DOSLEDNO URESNIČEVATI NAROČILA

V obdobju januar – april letošnjega leta smo v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta dosegli stopnjo inflacije sedem odstotkov. Spričo razvoja ekonomskih tokov v Evropi se ta stopnja inflacije šteje kot uspeh, oziroma lahko predstavlja sorazmerno stabilno gibanje našega gospodarstva.

V zadnjih treh mesecih pa do konca meseca aprila se je stopnja inflacije v deželah članicah OECD povišala na 9,5 odstotka, medtem ko je ob koncu marca letošnjega leta znašala 8,75 odstotka. V okviru te inflacije so cene najbolj porasle v Angliji in sicer za 18,9 odstotka, sledijo pa jim Italija 15 odstotkov, Francija 9,6 odstotka, Japonska 9,3 odstotka, Kanada 8,9 odstotka, ZDA 6,1 odstotka in Zahodna Nemčija 5,2 odstotka. Izjema je samo Švica z inflacijsko stopnjo 2,2 odstotka ob koncu meseca aprila letos.

Oživiljanje gospodarske aktivnosti se delno vidi iz večjega dotoka naročil kot tudi same proizvodnje jekla v EGS, čeprav je to zabeleženo samo v Zahodni Nemčiji (6,5 odstotka), Franciji (11,7 odstotka) in Danski (27,5 odstotka). Kljub temu, da je v tej skupnosti v prvem četrtletju dosežena proizvodnja 33.813.000 ton za 9,6 odstotka nižja v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, ta gibanja kažejo določeno oživiljanje gospodarske aktivnosti v Evropi. Ker smo na začetku tega procesa, je

v tem trenutku težko oceniti nadaljnji razvoj te sicer pozitivne tendence.

Štirimesečna industrijska proizvodnja v SFRJ letos, primerjano z istim obdobjem lani, izkazuje porast samo 0,8 odstotka, kar je od planiranega porasta šest odstotkov

preveliko zaostajanje. V SR Sloveniji je raven industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih za 2,1 odstotka nižja od dosežene v istem obdobju lanskega leta. Pri tem je pomemben podatek, da se je v kovinski industriji proizvodnja zmanjšala za dva odstotka in v elektro industriji za sedem odstotkov. Velik padec industrijske proizvodnje v aprilu ni zabeležen samo v SR Sloveniji,

(Nadaljevanje na 2. strani)

O IZGRADNJI VROČEVODNEGA OMREŽJA ZA OGREVANJE STANOVANJ NA JESENICAH

V torek, 22. junija je bila na 13. seji skupščine samoupravne stanovanske skupnosti Jesenice podana informacija o izgradnji vročevodnega omrežja za ogrevanje stanovanj na območju mesta Jesenice. Ker informacija, ki jo daje biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje zajema širše interese delovnih ljudi in občanov, jo v nadaljevanju v celoti posredujemo našim bralcem.

Zaradi vedno večjega zanimanja o poteku investicije vročevodnega omrežja za ogrevanje stanovanj v centru in na Plavžu in zaradi mnogih dezinformacij, ki so posledica nepopolnega prenašanja že sprejetih

sklepov in stališč, dajemo informacijo z namenom, da bi delegati v skupščini samoupravne stanovanske skupnosti občine Jesenice imeli

(Nadaljevanje na 6. strani)

ELEKTRONSKA APARATA POMEMBNA PRIDOBITEV

Nova elektronska aparata sodita med najsodobnejše psihološke preizkušnje. Merita številne človekove funkcije, ki so zlasti pomembne v prometnih poklicih, v polavtomatizirani in avtomatizirani proizvodnji ter nekaterih drugih področjih (šoli, administraciji ipd.). Sicer komplicirana statistična obdelava podatkov daje množico koristnih informacij o posamezniku (ali skupini), ki presegajo okvire klasičnih psiholoških testov in bodo dobra osnova za pomoč, nasvete in odločanje o zaposlitvi.

OD GROBEGA FIZIČNEGA DELA K SISTEMU »ČLOVEK – STROJ«

Večkrat smo že poudarjali, da je ostro razlikovanje med umskim in fizičnim delom brez znanstvene osnove, kajti v vsakem delu se prepletata obe komponenti. Z napredovanjem tehnike, tehnologije in orga-

nizacije dela pa te razlike še bolj izginejo. Delavci vse manj uporabljajo mišice in vse več glavo, če se izrazimo najbolj preprosto. Človek v sodobni proizvodnji v glavnem ni več pogonsko ali energetsko sredstvo niti fizični priključek za operacije, ki jih stroj ne zmore, ampak se staplja

(Nadaljevanje na 3. strani)

O VPISU IN PLAČEVANJU POSOJILA ZA CESTE

Finančna sredstva, zbrana s prodajo obveznic, bodo porabljena dodatno za novogradnje, rekonstrukcije in modernizacije magistralnih in regionalnih cest v obdobju 1976 – 80 v Sloveniji. Modernizirano bo 728 km makadamskih cest, ojačano 601 km moderniziranih cest, rekonstruirano 216 km cest, »novozgrajenih 117 km cest«, od tega 36 km avtocest, zgrajenih 22 cestnih mostov, zidov, počivališč, zavarovanj, itd.

SR Slovenija prevzema obveznost, da bo imetnikom obveznic posojila za ceste izplačala vse obveznosti iz dospelih obveznic, če jih ne bi plačala republiška skupnost za ceste.

NAČIN VPISOVANJA POSOJILA

Vpis posojila lahko opravijo delovni ljudje in občani v TOZD, delovnih skupnostih, krajevnih skupnostih, samoupravnih organizacijah in vseh poslovnih bankah ter pravne osebe v službi družbenega knjigovodstva.

Fizične osebe (delovni ljudje in občani) lahko vplačajo vpisani znesek posojila naenkrat ali največ v 24 mesečnih obrokih.

V Železarni je organizirano 39 vpisnih mest (po obratih v okviru TOZD), kjer so za vpis zadolžene tričlanske komisije. Skupna planirana vsota posojila je 900.000.000, od tega naj bi vpisali delovni ljudje, občani in delovne organizacije v občini Jesenice 19.000.000 (2,1 %). Če hočemo to vsoto doseči, moramo podpisati in vplačati polovico aprilskega neto osebnega dohodka. Pregled aprilskih osebnih dohodkov je bil posredovan vsem komisijam na vpisnih mestih.

Vpisnik posojila izpolni IZJAVO z osnovnimi podatki, višino posojila, število in višino obrokov ter lastnoročno podpiše. Nato sestavi komisija SPISEK, ki ima poleg osnovnih podatkov, zneska posojila in števila obrokov, razčlenjene obroke po mesecih. Pri tem se upošteva naslednje: Če nekdo vpiše prvi obrok pod julij/76, se mu odtegne od osebnega dohodka za obračunski mesec junij, osebni dohodek pa dobi 15. julija, tako se tudi njegov prvi obrok posojila še odvede in knjiži pod julij.

V izplačilni listi bodo odtegnjeni obroki pod vrsto obitka – šifra 900.

OBRETNOST MERA POSOJILA IN VRAČANJE POSOJILA Z OBRESTM

Obveznice se obrestujejo po 10 % letni obrestni meri in se obračunajo in plačajo za nazaj obenem z glavnico

a) za vplačane zneske posojila od 1.5.76 do 31.12.76 tečejo obresti od 1.1.1977 dalje (prva serija obveznic, ki dospe v izplačilo 1. julija 1979);

b) za vplačane zneske posojila od 1.1.77 do 30.6.77 tečejo obresti od 1.7.1977 dalje (II. serija obveznic, ki dospe v izplačilo 1. julija 1980);

c) za vplačane zneske posojila od 1.7. do 31.12.1977 tečejo obresti od 1.1.1978 dalje (III. serija obveznic, ki dospe v izplačilo 1. julija 1981);

d) za vplačane zneske posojila od 1.1. do 30.6.1978 tečejo obresti od 1.7.1978 dalje (IV. serija obveznic, ki dospe v izplačilo 1. julija 1982);

e) za vplačane zneske posojila od 1.7. do 31.12.1978 pa tečejo obresti od 1.1.1979 dalje (V. serija obveznic, ki dospe v izplačilo 1. julija 1983).

Prejete obveznice dobi vpisnik na vpisnem mestu po zgoraj določenem roku. Prejem potrdi na obrazcu A (spisek) v stolpcu 22.

Obveznice se glasijo na prinositelja in se izdajo v bonih po 100, 500, 1000 in 10.000 din.

Pripravljamo za boljše ceste, za večjo varnost na naših cestah, za hitrejši in skladnejši razvoj Slovenije in njeno komunikacijsko povezanost s kraji v ostalih republikah in s svetom.

Z GRADBIŠČA HLADNE VALJARNE

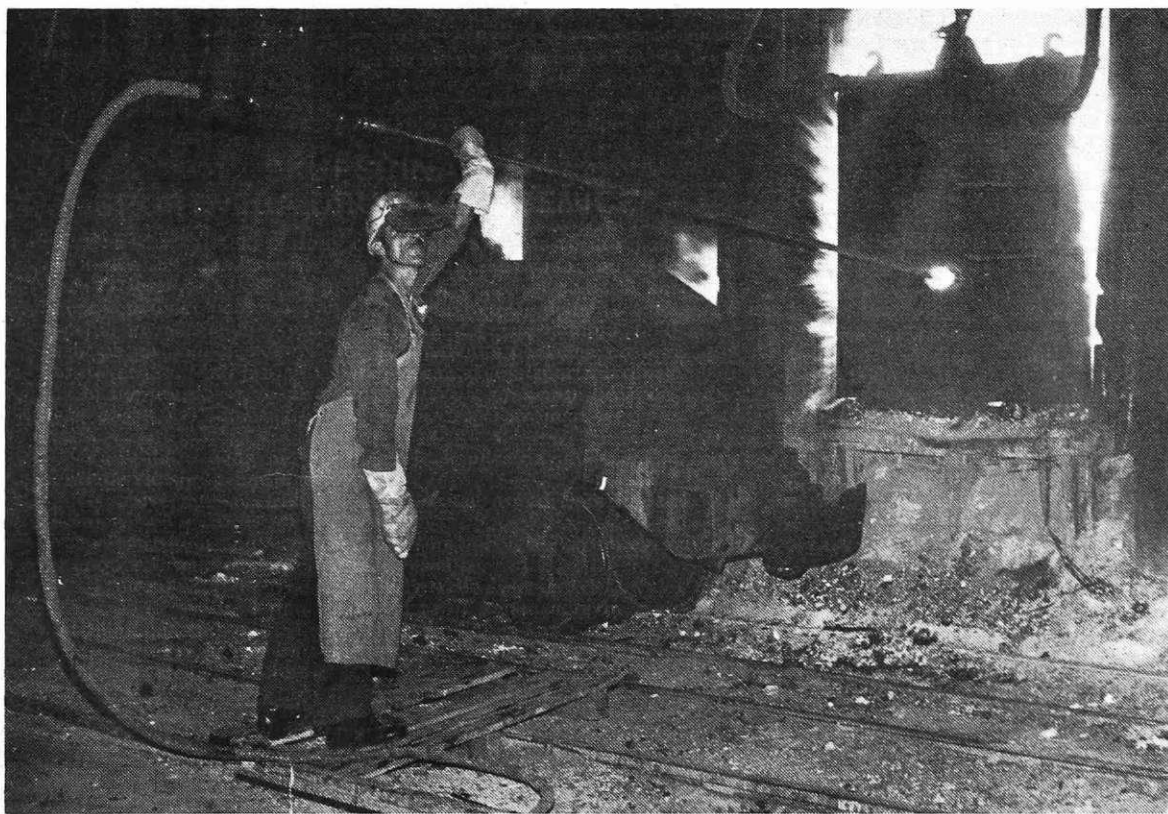
V zadnjem javljanju o stanju del na gradbišču nove hladne valjarne smo omenili tudi druge aktivnosti, ki so nujno potrebne za normalen potek del. Ker se večkrat pojavljajo nekatera (tudi zlonamerna) mišljenja, da je pri projektih hladne valjarne zaposlenih preveč ljudi bomo danes opisali obseg del na enem izmed področij, in sicer prido bivanja potrebnih soglasij in dovoljenj. Iz opisa je razvidno, mnogi p tudi iz lastne prakse vedo, da je potrebno za to delo zelo veliko časa i priprav.

Od samega začetka in med vser časom izgradnje hladne valjarne spremlja gradnjo priprava dokumentacije za pridobitev vseh soglasij, ki so potrebna za pridobitev lokacijskega, gradbenega in na koncu uporabnega oz. obratovalnega dovoljenja.

Največ dela zahteva pridobitev soglasij, ki je vezano z ogledom terena strokovnjakov in izvedencev iz posameznih področij, kjer je treba zagovarjati izbrano tehnologijo, lokacijo ter sam projekt.

Za pridobitev lokacijske dokumentacije in nato dovoljenja je bilo potrebno najprej pridobiti lastninske pravice zemljišča in nato urediti prestavitve ceste ter priključkov. Glavna soglasja v tem primeru

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavec v martinarni pri vpihavanju kisika

SVEČAN ZAKLJUČEK TEDNA KOMUNISTA

Jutri, v petek, 25. junija, bo s sestankom aktiva komunistov kulturnih delavcev in organizatorjev jeseniške občine formalno sklenjen letošnji TEDEN KOMUNISTA, ki se je izvajal pod delovnim geslom ČLOVEK, DELO, KULTURA. Sestanku aktiva, ki bo ob 17. uri, bo sledil ob 19.30 svečan zaključek, na katerem bodo podeljena priznanja za prizadevanja v TEDNU KOMUNISTA v letu 1975 in podeljene članske izkaznice vsem v letu 1976 sprejetim članom v Zvezo komunistov.

Formalno sklenjen TEDEN KOMUNISTA smo poudarili zato, ker sprejeti akcijski program še ni v celoti realiziran, ker razprave o uveljavljanju samoupravnega položaja delavca v kulturni politiki in o vlogi kulture pri osvobajanju človeka in dela še vedno tečejo na razširjenih sestankih osnovnih organizacij Zveze komunistov. Sklenjen ne more biti tudi zato, ker naj bi teden Komunista v bistvu pomenil le spodbudo in akcijsko dogovarjanje za trajno in integrirano vključevanje kulturnih prizadevanj v vse sfere družbenega življenja in dela. Kajti kulture kot eden najpomembnejših dejavnikov nadaljnega razvoja samoupravne socialistične družbe, produktivnosti dela, tehnologije, znanosti, razvoja ustvarjalne osebnosti in humanizacije samoupravnih odnosov, ne more biti samo stvar delavcev v kulturi, temveč sestavina naših skupnih, družbenih prizadevanj pri razvoju družbe.

Jutrišnji zaključek letošnjega TEDNA KOMUNISTA mora pomeniti torej začetek trajne in organizirane kulturne akcije v jeseniški občini, v sleherni krajevni skupnosti in organizaciji združenega dela.

Ob 27. juniju – dnevu samoupravljalcev Jugoslavije, čestitamo vsem delavcem in občanom

BOLJ DOSLEDNO URESNIČEVATI NAROČILA

(Nadaljevanje s 1. strani)

pač pa tudi v ostalih republikah, in sicer v BiH za pet odstotkov, Črni Gori, na Hrvaškem, ožji Srbiji in Kosovu za en odstotek ter v Vojvodini za osem odstotkov. Glavni vzrok sedanjega zastoja in nazadovanja industrijske proizvodnje leži v visokih zalogah končnih izdelkov in v zmanjšanem uvozu surovin in rezervnih delov.

Navedeni pozitivni rezultati na področju gibanja cen in blagovne menjave v inozemstvu pa v znatni meri slabšajo doseženi rezultat pri porastu industrijske proizvodnje in produktivnosti. Se vedno nimamo dokončno izdelanih ustreznih ukrepov za ožvitev industrijske proizvodnje na kvalitativnih osnovah. Razširitev kreditne prodaje ni dala pričakovanih rezultatov in je še vedno prisoten problem visokih zalag finalnih proizvodov.

Ne glede na to, kakšne nove instrumente bomo dobili za ožvitev gospodarske aktivnosti, se v tem tre-

nutku od nas zahteva, bolj kot kdaj koli poprej, da pri organiziranju proizvodnje dosežemo večje rezultate pri ekonomičnosti, produktivnosti in ne nazadnje doslednem izvrševanju pogodbenih obveznosti.

V tem trenutku beležimo sorazmerno ugodne rezultate pri dotoku plačilnih sredstev, toda to situacijo lahko obdržimo samo pod pogojem, da našim kupcem na enak način dobavljamo v pogodbenih terminih, kvalitetno in po dimenzijah ter ostalih pogojih naročeno blago.

Po podatkih naše evidence imamo še vedno zaostanke, kljub počasnemu dotoku naročil. Glede na strogo vezano plačilno sposobnost s

sklepanjem pogodb, imamo situacijo dotoka naročil največ za 50-60 dni v poprečju, kar je v primerjavi z sedanjim prakso otežujoča okoliščina, ki zahteva boljše organiziranost proizvodnje. Kljub tem zaostrenim pogojem pa ni dopusten pojav večanja zaostankov, ki v sedanjih situaciji predstavljajo nevarnost, da izgubimo kupce z ustrežno strukturo naročil.

Za ilustracijo prikazujemo tabelarni pregled stanja naročil, in sicer poleg predvidenih in nerealiziranih obvez iz prvega polletja, tudi trenutno stanje specificiranih količin za drugo polletje:

OBRAT	Predvideni zaostanki za I. pol.	Plan za II. pol.	Specificirano za II. pol.
Bluming	130	5.820	940
Štekel	1.850	41.080	11.290
Valjarna žice	2.400	20.930	1.080
Valjarna profilov	280	—	60
Valjarna debele pločevine	5.200	49.000	9.850
Hlad. valjarna — HVT	1.400	13.310	4.900
Žičarna	3.050	24.880	6.345
Profilarna	1.200	12.530	740
Podbojarna + diski	60	1.660	160
Jeklovlek	3.400	11.000	4.320
Elektrodni	3.300	8.555	5.369
Želblarna	450	6.515	482

Prikazani podatki pri realizaciji pogodbenih obveznosti bi se morali z vso resnostjo obravnavati po posameznih obratih, da bi jih, če ne po-

polnoma odpravili, pa vsaj bistveno zmanjšali. To naj bi bil naš konkretni prispevek k stabilizaciji našega gospodarstva.

V ŽELEZARNI JE DO 19. JUNIJA VPISALO 30 Odstotkov DELAVCEV POSOJILU ZA CESTE

	št. vpisnikov	v odnosu na stalež	znesek
TOZD HLADNA PREDELAVA			
Hladna predelava	27	11,4	58.560
Žičarna	12	4,3	31.100
Profilarna	28	32,9	52.200
Vratni podboji	24	64,9	37.100
Jeklovlek	6	3,1	13.200
Elektrodni	62	28,1	117.400
Želblarna	—	—	—
skupaj	159	—	309.560
TOZD VET			
Strojne delavnice	60	21,2	120.700
Strojno vzdrževanje	90	18,8	179.100
Elektro vzdrževanje	48	18,9	90.700
RTA	46	58,2	87.600
Gradbeno vzdrževanje	78	69,6	104.300
Strugarna valjev	36	76,6	62.700
ETE	3	2,8	12.400
PIV energija	45	41,7	85.000
Transport	74	20,1	114.000
Skupne službe VET	39	95,1	98.700
skupaj	519	—	955.200
TOZD TALILNICE			
Plavž	18	7,3	60.200
Martinarna	26	6	55.800
Elektro jeklarna	22	12,2	54.300
Livarna	10	10,9	23.600
Šamotarna	27	28,4	50.600
skupaj	103	—	244.500
TOZD VALJARNE			
Adjustaža štekel Bela	28	35,4	38.700
Bluming-štekel	40	49,4	67.100
Valjarna žice	91	63,6	149.000
Valjarna profilov	90	56,6	168.800
Valjarna debele pločevine	53	28,5	96.300
Adjustaža štekel Javornik	40	47,5	62.500
Adjustaža Bluming	64	43,8	100.400
skupaj	406	—	682.800
DELOVNA SKUPNOST SKUPNE SLUŽBE			
Sekretariat	99	62,7	137.700
SEO	51	44,7	127.500
FRS	49	45,8	109.200
Kadrovski sektor	131	87,3	288.200
Nabava	52	66,7	96.900
Prodaja	14	25	47.200
Novogradnje (+ direkcija)	24	24,7	85.700
OTK	79	40,9	168.800
TKR	28	45,2	69.800
Družbena prehrana	76	38,6	120.100
skupaj	603	—	1.251.100
ŽELEZARNA SKUPAJ	1.790	29 %	3.443.160

V OBČINI VPISANE 42,5 % DOGOVORJENE VSOTE

Po stanju 15. junija je v občini Jesenice doslej vpisalo posojilo za ceste 4.270 oseb, v skupnem znesku 8.114.714 din. V odnosu na dogovorjeno vsoto v občini Jesenice — 19.073.986 din predstavlja to 42,5 odstotka.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu juliju bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji naši sodelavci: Slavko BERNČAN, valjarna žice — 5. julija, Franc ZUPAN, sektor novogradnje — 7. julija, Jože RAZBORŠEK, želblarna — 7. julija, Jakob PRAPROTNIK, valjarna 2400 — 24. julija, Ivan GRILC, valjarna 2400 — 26. julija, Janez FERJAN, strojne delavnice — 27. julija, Reza RITMANIČ, DE družbena prehrana — 30. julija in Ivan DORNIK, žičarna — 31. julija.

VSEM SODELAVCEM ISKRENO ČESTITAMO!

Letošnji dan samoupravljalcev — 27. junij — dan, ko je pred 26 leti zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o delavskem upravljanju gospodarskih podjetij, praznujemo z očenjevanjem doslej prehojene poti pri uresničevanju socialističnega samoupravljanja in z ustavo opredeljenih družbenoekonomskih odnosov ob razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Nova ustava in osnutek zakona o združenem delu, kot sinteza dosedanjega družbenoekonomskega razvoja in usmeritev v nadaljnji razvoj socialistične družbe, v kateri se bo uresničevalo načelo komunizma »vsak po svojih sposobnostih — vsakemu po njegovih potrebah«, predstavlja najprepričljivejši dokument o doslej uspešno prehojeni svojstveni poti pri izgradnji samoupravne humanistične družbe. Izredni dosežki v povojnem razvoju na vseh področjih družbenega življenja in dela, so pogojeni z doslej prehojeno potjo pri razvoju delavskega in družbenega samoupravljanja, s krepitvijo bratstva in enotnosti ter enakopravnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti in z velikim mednarodnim ugledom Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Posebno obeležje letošnjemu DNEVU SAMOUPRAVLJAVCEV prav gotovo daje široka javna razprava o osnutku zakona o združenem delu, ki se povezuje s kritično presojo in očno uresničevanja ustavnih določil sprejetih februarja 1944. Zato naj tudi današnje razmišljanje na tem mestu bolj velja presoji stanja pri razvoju samoupravljanja oziroma uresničevanja ustavnih določil v naši železarni.

Nedvomno smo v Železarni mnogo naredili in prišli tudi do izvirnih zamisli pri približevanju odločanja slehernemu delavcu o pogojih in rezultatih svojega dela. Z drugimi besedami, naredili smo zelo pomembni korak v pogledu samoupravne organiziranosti, mnogo premalo pa smo naredili pri vsebinskem poglobljanju samoupravljanja. Res je, da smo v temeljnih organizacijah združenega dela oziroma v Železarni vse pomembnejše odločitve sprejemali preko zborov delavcev oziroma preko sestankov samoupravnih delovnih skupin, morda včasih celo preveč, da pa smo bistveno zanemarili vprašanje dohodka. Iz ustavnih določil, še bolj konkretno pa iz osnutka zakona o združenem delu izhaja, da je dohodek, ki ga delavci pridobivajo v temeljnih organizacijah materialna osnova pravice delavcev, da odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela, kar se seveda povezuje z motivacijo dela, merilom uspešnosti pa tudi z odgovornostjo delavcev za uspešno delo in uspešno razpolaganje z družbenimi sredstvi, s katerimi razpolagajo.

OB DNEVU SAMOUPRAVLJAVCEV

Najbrž smo vprašanje dohodka doslej obravnavali preveč skozi računovodska merila, premalo pa kot idejnopolično in razvojno kategorijo, kot osnovo stalnega družbenega napredka in razvoja proizvodnih sil. Lahko bi poenostavljeno rekli, da smo v Železarni dosti uspešno ustvarili organizacijsko osnovo v pogledu samoupravne organiziranosti za uveljavljanje delavcev kot nosilcev združenega dela, družbene reprodukcije in politične oblasti, temu pa nismo dali materialne osnove, kot temeljne osnove za odločanje o pogojih in rezultatih dela. Tudi prva faza razprav o novi ali boljše rečeno razširjeni samoupravni organiziranosti, to je oblikovanju večjega števila temeljnih organizacij združenega dela, je bila bolj namenjena sami organiziranosti, kot vsebini samoupravljanja, ki izhaja iz dohodka. Tako bi lahko dosedanja prizadevanja pri uresničevanju ustavnih določil ocenili kot zelo uspešna pri razvijanju samoupravne organiziranosti, celo nekateri zelo izvirnih lastnih rešitev, uspešna pri razvijanju samoupravnega informiranja delavcev, čemur pa seveda manjka materialna osnova, kar pa je bistveno pri razvijanju novih družbenoekonomskih odnosov.

Prav gotovo so sedanje zelo široke javne razprave o osnutku zakona o združenem delu najbolj primerne, ne samo za oceno dosedanjega samoupravnega razvoja v Železarni, temveč sploh za vsebinsko spoznavanje odnosov, ki nastajajo oziroma bodo nastajali pri pridobivanju dohodka in družbenoekonomsko vsebino dohodka. Mnoge razprave o osnutku zakona so pokazale, da je pri tem še vrsta nerazumljivosti in lastninskega gledanja na dohodek kot izključno lastnino temeljne organizacije, ne pa kot del celotnega družbenega proizvoda.

Mnogi delavci pri svobodni menjavi dela gledajo kot da za družbene dejavnosti — izobraževanje, znanost, kultura, zdravstvo in socialno varstvo ter drugo družbeno dejavnost — »poklanjajo« del svojega dohodka ustvarjenega v materialni proizvodnji. Ne pa da je njihov dohodek, ki ga ustvarjajo v materialni proizvodnji družbeno priznanje za rezultate njihovega dela in skupnega družbenega dela v pogojih socialistične blagovne proizvodnje. Pri tem premalo naglašamo, da je ta dohodek ustvarjen z družbenimi produkcijskimi sredstvi in da se v dohodku ustvarjenem v materialni proizvodnji odraža tudi delo prosvetnih, kulturnih, zdravstvenih in drugih delavcev, ki imajo ravno zaradi tega na osnovi svobodne menjave dela, na osnovi prispevka, ki so ga s svojim delom dali k ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji, pravico do dela tega dohodka. Ta prispevek delavcev v družbenih dejavnostih pa se odraža v strokovni in splošni izobraževalnosti delavcev, v njihovih delovnih sposobnostih, zdravju, telesni kondiciji, delovni in splošni kulturi delavca, socialni oskrbljenosti delavca in podobno. Vsi ti elementi so tudi pogoji za večjo produktivnost in ustvarjalnost delavcev. Zato moramo v sedanjih razpravah bolj poudarjati družbenoekonomsko vsebino dohodka, s katerim gospodarijo delavci v temeljni organizaciji na podlagi svoje pravice dela z družbenimi sredstvi. Prav tako pa bi morali večji poudarek dati tudi družbenemu značaju dela, ki izvira iz medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti delavcev v združenem delu.

Posebno vprašanje v okviru dohodkovnih odnosov predstavlja dosledno izvajanje načela delitve dohodka po rezultatih dela, kot pomemben dejavnik pri doseganju večje produktivnosti dela, kakor tudi nekatera druga vprašanja odnosov, ki se uveljavljajo pri pridobivanju dohodka. Teh nekaj vprašanj in mnenj, vzeti iz celovitosti novih družbenoekonomskih odnosov, smo poudarili predvsem zato, ker se nam zdijo najmanj obdelana v razpravah o osnutku zakona o združenem delu in najbolj odsotna pri ocenjevanju dosežene stopnje samoupravnega razvoja v Železarni.

Razmišljanje ob letošnjem dnevu samoupravljalcev Ju goslavije bi lahko sklenili z mislijo, da smo v Železarni v teh 26 letih zgradili mogočno stavbo samoupravljanja, ki pa je notranje še nezadovoljivo opremljena. Zato bi morala biti naša največja in primarna skrb stavbo tudi znotraj opremiti z vsemi tistimi elementi, ki bodo zagotavljali, da bo tudi uresničen temelj socialistično samoupravno združenega dela: OBLAST DELAVSKEGA RAZVEDA IN VSEH DELOVNIH LJUDI.

Z GRADBIŠČA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

so bila od republiške skupnosti za ceste ter republiškega sekretariata za promet in zveze, ki je bilo vezano zaradi podvoza na Beli in regulacije potoka Javornik še na soglasje železniškega transportnega podjetja ter gorenjske področne vodne skupnosti. Šele sedaj so se lahko pričela zbirati soglasja k lokaciji hale hladne valjarne, in sicer v občinskem in republiškem merilu. Zakon o graditvi objektov zahteva za industrijsko gradnjo vsa soglasja republiških institucij.

Zaradi obširnosti in raznolikosti objekta hladne valjarne se je za pridobitev lokacijske dokumentacije objekt razdelil v pet grup. Za vsako od teh pa se je potem iskalo lokacijsko dovoljenje, za katero pa je bilo potrebno pridobiti republiška soglasja kot so požarno, sanitarno, vodnogospodarsko ter od izvedencev za plinske napeljave in parne kotle. To delo je zahtevalo daljši čas, saj je bilo treba poleg potrebnih dokumentov še vsako stvar posebej zagovarjati pri inšpektorjih na terenu samem ali na sedežu inšpektorata. Vsa lokacijska dovoljenja pa je izdala skupščina občine Jesenice. Za pridobitev gradbenega dovoljenja je bilo treba ves postopek ponoviti s tem, da je bilo treba razložiti sam projekt, to je tehnologijo, delovanje strojev, zaščitne ukrepe, varovanje okolice itd.

Za vsak stroj ali napravo je treba izdelati projekt od temeljev, arhitekture, strojnega in tehnološkega dela do vseh instalacij energetskih medijev in elektrike. V tem kratkem času pa nikakor ni bilo možno dobiti ameriške načrte, ki so prihajali postopoma.

Da se je gradnja lahko nadaljevala, smo si morali najprej pridobiti gradbeno dovoljenje za pripravljalna dela, med tem časom pa takoj pripravljati dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja.

V prvi fazi so bili izdelani projekti za posamezni objekt z vsemi prilogi po zakonu o gradnji objektov. Ker ameriški projekti in načrti niso tako opremljeni in tudi pri nas ne veljajo, jih je bilo treba ponovno obdelati oz. nostrificirati in pripraviti v obliko, ki jih zahtevajo jugoslovanski standardi in norme.

Zaradi podatkov oz. predlogov (načrtov in projektov), ki niso bili pravčasno na razpolago, ni bilo mogoče izdelati en projekt za vso hladno valjarno, ampak smo se dogovorili z vsemi institucijami, ki sodelujejo pri soglasjih, da rešujemo parcialno in razdelimo hladno valjarno v posamezne enote, ki samostojno predstavljajo zaključen objekt oz. projekt. Tako smo razdelili hladno valjarno v 32 posameznih objektov in projektov ter za vsakega samostojno iskali soglasje in nato gradbeno dovoljenja.

Izdelavo projekta in nostrifikacijo tujih projektov vrši samo podjetje, ki je za to dejavnost registrirano na občinskem sodišču. Pogoj so pa zadostno število strokovnega kadra ter prostori z opremo. Ravno zato se je železarna Jesenice uradno registrirala s predhodnim soglasjem republiškega sekretariata za industrijo, ki je ugotavljal pogoje. To nam je pravčasno uspelo, tako da sedaj vse tuje projekte nostrificiramo v Železarni sami. Ti nostrificirani projekti se potem z vsemi prilogi, to so projekti temeljev z instalacijami, ki jih izdelujejo domača podjetja, zagovarjajo in obdelajo na republiških inšpektoratih zaradi pridobitve soglasja. Vsa ta soglasja pa so priloga vlogam za gradbeno dovoljenja.

Kot zadnje te vrste vzporednega dela pri gradnji hladne valjarne pa je pripravila dokumentacijo za pridobitev poizkusnega in nato uporabnega dovoljenja za obratovanje naprav hladne valjarne.

ELEKTRONSKA APARATA POMEMBNA ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

s strojem v organsko celovit sistem, ki ga strokovno imenujemo sistem »človek – stroj«.

Poenostavljeno bi delovanje tega sistema opisali takole: v strojni mehanizem vstopajo elementi (surovine, vložek, energija ipd.), ki se odražajo na signalnih napravah (teža surovine, oblika vložka, količina energije ipd.). Človek – operator (kakor običajno imenujemo delavca v takem sistemu) mora sprejeti in predelati informacije s signalne plošče ter ustrezno reagirati na kontrolno ali komandno napravo. Običajno to stori z majhno gibljivo aktivnostjo, denimo s pritiskanjem na gumbe ali pedala, s premikanjem ročic, vrtenjem koles ipd.

In sedaj se lahko na relaciji umsko-fizično delo vprašamo: Ali je fizična aktivnost takega operatorja kaj dosti večja od fizične aktivnosti administratorke, referenta ali profesorja v šoli? In narobe: Ali je umska aktivnost operatorja kaj manjša od referentove ali profesorjeve? Odgovori so seveda odvisni od zahtevnosti vodene naprave, vendar vsaj v osnovi lahko uvidimo in priznamo, da je klasični delitvi na umsko in fizično delo v glavnem odzvonilo.

CRD APARATI POSNEMAJO DELO OPERATORJA

Aparati iz serije CRD v osnovi posnemajo delo človeka operatorja v sistemu »človek – stroj«. Na zunanjo so to signalno-kontrolno ploščo, ki z različnimi kombinacijami prižigavanja luči dajejo osebi naloge, ki jih mora miselno predelati in zatem s pritiskanjem na gumbe ustrezno reagirati (rešiti). Oseba pred testnim aparatom je torej pred sličnimi nalogami kot delavec za strojem.

Potrebno je, da informacije čimprej in čimbolj natančno sprejme, predela in nanje reagira. Aparati serije CRD se (kljub prepletenosti sprejemanja, predelovanja in reagiranja) prvenstveno usmerjajo na procese predelave ali obdelave podatkov (elaboracije). V psihološkem jeziku gre torej predvsem za procese, ki jih prikazujemo na sliki 3:

POZORNOST IN CENTRIRANJE PSIHIČNIH PROCESOV

Poleg navedenih funkcij (slika 3) zajemajo aparati serije CRD tudi pozornost, ki pri človeku ni neka samostojna sposobnost, ampak način organizacije, regulacije in kontrole ostalih procesov. Skušaj se zajeti več vidikov, recimo obseg, gibljivost, razdelitev, koncentracijo, nihanje pozornosti in slično.

OSEBNOSTNE ZNAČILNOSTI ČLOVEKA IN CRD

Teorija merjenja osebnostnih značilnosti človeka na seriji CRD izhaja v glavnem iz t.i. nevrofiziološke šole slavnega ruskega Nobelovca I. P. Pavlova, po kateri se značilnosti delovanja centralnega živčnega sistema odražajo zlasti na tri načine:

1. Moč in osnovna napetost vzburjenja in zaviranja živčnih procesov se kaže v delovni sposobnosti celic in živčnega sistema kot celote. Močan živčni sistem vzdrži veliko ter trajno naprežanje, šibak tega ne zmore.

2. Ravnovesje med procesi vzburjenja in zaviranja. Pri neravnovesju lahko v eni smeri govorimo o pretirani vzburjenosti (nebrzdanosti), v drugi smeri o pretirani zavrtosti.

3. Prožnost oziroma spremenljivost, to je hitro prehajanje ter izmenjava procesov vzburjenja in zaviranja. Prožnost je za človeka zlasti pomembna tedaj, ko se mora hitro prilagajati spremembam v okolju.

VELJAVNOST IN VREDNOST SERIJE CRD

Praktika, ki se znajde pred novim aparatom (preizkušnja), zanaša predvsem eno osnovno vprašanje: kaj test meri in s kakšno verjetnostjo lahko na osnovi testnih rezultatov napovedmo človekovo primerenost in uspešnost za določeno delo. Prve, sicer še nekompletne, a dokaj obsežne in zlasti statistično odlične izpeljane raziskave so pokazale zlasti naslednje:

1. Starostna krivulja kaže izrazit napredek (dozorevanje) od 7. do 15. leta, obdobje stabilnosti od 18. do 30. leta in začetek upada med 31. in 33. letom.

2. Nekatere preizkušnje serije CRD so zelo dobro razlikovale skrajni grupi osnovnošolcev v Zagrebu, namreč odlične in »problematične«. Samo za ilustracijo:

3. Preizkušanje napovedne veljavnosti za poklice, zlasti prometne (strojevodja, šofer kamiona in avto-

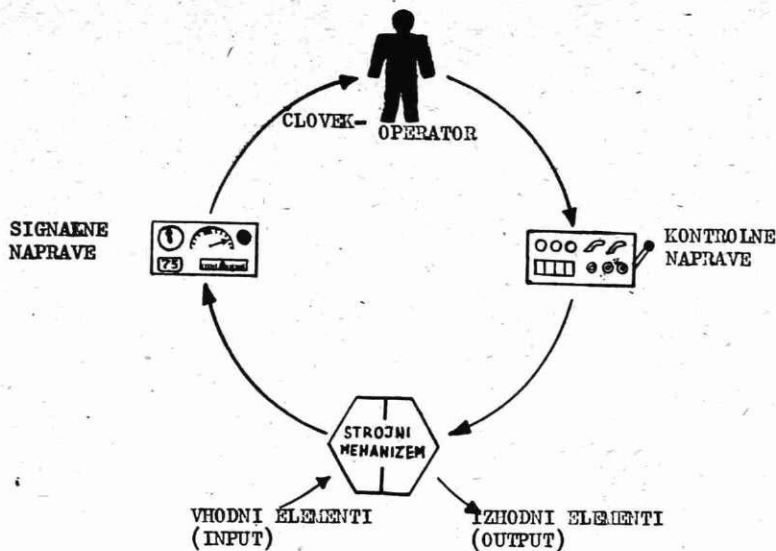
busa) ter nekatere druge (delavci v avtomobilski industriji, gimnazijci ipd.) je dalo zadovoljive rezultate.

ZAKLJUČEK

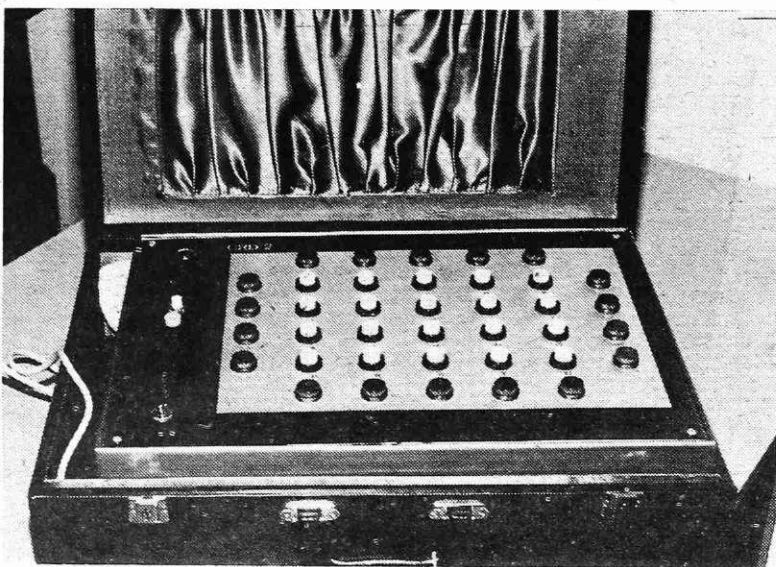
Nakup dveh aparatov iz serije CRD, ki jih po nemški firmi ORGA – DATA izdeluje oddelček za elektroniko Tehnične knjige v Zagrebu, pomeni verjetno začetek novega po-

glavja v psiho (fiziološkem) testiranju. Boljša kvaliteta bo zahtevala mnogo več zahtevnih statističnih obdelav in razlage, toda to so zahteve časa. Že sedaj pa vidimo, da bo treba serijo kompletirati, ker bo le tako na voljo celotna slika, ki so jo ustvarili konstruktorji tega pripomočka.

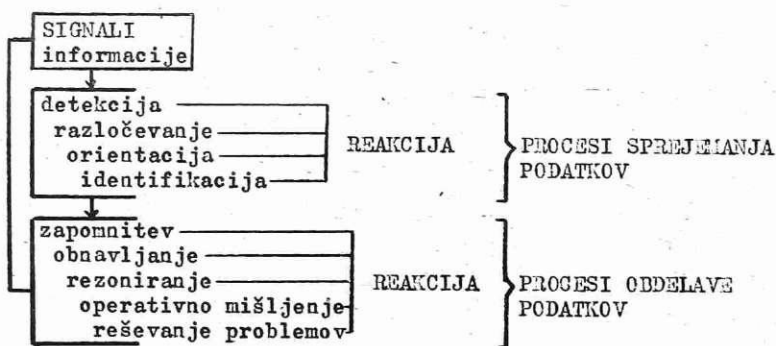
FRANC BELČIČ

Shematični prikaz sistema »človek – stroj« (sl. 1)

Pogled na signalno – kontrolno ploščo aparata CRD2 (sl. 2)

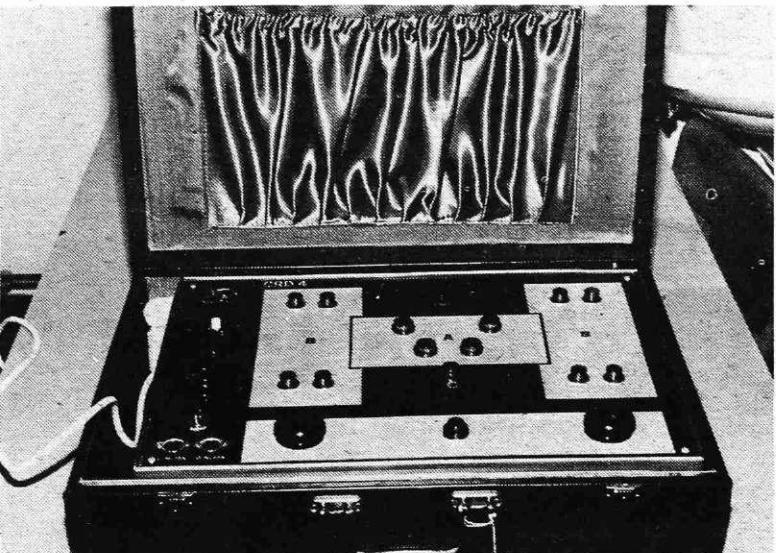

Shematski prikaz procesov, ki jih vzbuja in meri serija CRD (sl. 3)

SKUPNI ČAS	162	341
MAX. HITROST	14,3	25,9
VSOTA ODLOMOV	90,9	159,9

odlični dijaki
»problematični«
dijaki

Povprečni dosežki na aparatu CRD2 pri odličnih in »problematičnih« osnovnošolcih – Zagreb (shema 4)

Aparat CRD4 z registratorjem (sl. 5)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KO

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 28. 6.	BENEDIČIČ MITJA	STARE BRANKO
TOREK – 29. 6.	SEKLOČA PETER	SLIVNIK ALOJZ
SREDA – 30. 6.	VEHAR JANEZ	ULČAR MARJAN
ČETRTEK – 1. 7.	AŽMAN ZVONE	REKAR VINKO
PETEK – 2. 7.	TUMA SLAVKO	BRUMAT MARTIN
SOBOTA – 3. 7.	LEBAN IVO	SVETINA JOŽE
NEDELJA – 4. 7.	PEZDIRNIK JOŽE	KRAPEŽ BERTI

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobota, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 28. do 30. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: IV. obratna ambulanta
popoldan: I. in II. obratna ambulanta.

V dneh od 1. do 3. julija bosta delali naslednji obratni ambulanti:

dopoldan: I. obratna ambulanta
popoldan: II. obratna ambulanta

V soboto, 3. julija, samo dopoldan II. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:

dopoldan: I. zobna ambulanta

popoldan: II. zobna ambulanta

V soboto, 3. julija, samo dopoldan I. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas: dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Pripis: V juliju in avgustu bosta delali po ena obratna ambulanta in naj zato sodelavci iščejo zdravstveno pomoč le v nujnih primerih.

OBVESTILA DELEGATOM – OBVESTILA DELE

SEJE SKUPŠČIN SIS V PRIHODNJEM TEDNU

V prihodnjem tednu se bo nadaljevala serija zasedanj skupščin samoupravnih interesnih skupnosti v občini Jesenice, ki se je začela ta teden.

7. seja skupščine izobraževalne skupnosti bo v ponedeljek, 28. junija 1976. Prvi del seje bo namenjen obravnavi osnutka zakona o združenem delu ter analizi samoupravnih in delegatskih razmer v izobraževalni skupnosti. Nadaljevala pa se bo z obravnavo novih stroškovnih cen v vzgojno-izobraževalnih organizacijah in nove lestvice za diferencirano plačevanje oskrbnin ter z obravnavo družbenega dogovora o družbeni samozaščiti in samoupravnega sporazuma o temeljnih plana razvoja izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje 1976 – 1980.

Iz analize samoupravnih in delegatskih razmer, ki so jo delegati prejeli skupaj z ostalim gradivom za 7. sejo skupščine, povzemamo le nekaj ugotovitev. Že z analizo delovanja delegatskega sistema, ki je bila opravljena avgusta 1975, so ugotovili, da je treba:

- razvijati in uveljavljati sistem svobodne menjave dela,
- organizirati sistem obveščanja tako, da bo delegacija oziroma konferenca delegacij čimprej seznanjena s sklepi skupščine (prek Železarja in radia Triglav) ter opozoriti tudi delegate, da posredujejo povratno informacijo svoji delegaciji ter
- da je treba sproti ugotavljati odsotnost delegatov na sejah skupščine ter opozoriti samoupravne organe tistih OZD oziroma KS, ki ne delegirajo redno delegatov.

V zvezi s tem sestavljenci analize predlagajo, da občinska skupščina in družbenopolitične organizacije ponovno pregledajo načrt pošiljanja delegatov v skupščino izobraževalne skupnosti, saj nekatere konference delegacij združujejo tudi po več deset organizacij združenega dela. Iz analize je tudi razvidno, da delegati zelo aktivno sodelujejo pri obravnavi zadev finančnega značaja, premalo pa razpravljajo o vsebinski preozračbi celotnega šolstva v občini in v SR Sloveniji. Dokumenti, ki jih da v razpravo in sklepanje izobraževalna skupnost Slovenije, so ponavadi sprejeti brez razprave, ali pa o njih razpravljajo le delegati zbora uporabnikov, ker delegati zbora izvajalcev strokovno problematiko že poznajo.

Stroškovne cene v vzgojno-izobraževalnih organizacijah ter novo lestvico za diferencirano plačevanje oskrbnin so obravnavali in sprejeli že delegati na 6. seji skupščine skupnosti otroškega varstva 31. maja 1976, vendar morajo o tem odločiti še delegati v skupščini izobraževalne skupnosti. Obe lestvici (stroškovne cene ter plačevanje oskrbnin) sta bili objavljeni v 21. številki Železarja z dne 27. maja 1976 na str. 4. Pred sejo skupščine skupnosti otroškega varstva so se v železarni sestali delegati, ki so bili delegirani na to sejo ter se s predlogom strinjali.

Družbeni dogovor o družbeni samozaščiti v občini Jesenice so v Železarni že sprejeli delavski sveti TOZD in delovne skupnosti skupnih služb, zato tudi delegati železarne lahko o njem veljavno sklepajo.

Delavski sveti TOZD in DSSS so sprejeli tudi samoupravni sporazum o temeljnih plana razvoja izobraževalne skupnosti za obdobje 1976 – 1980, vendar s pripombami, ki so bile objavljene v prejšnji številki Železarja (številka 24/XXV, str. 7). V tem smislu lahko delegati razpravljajo in odločajo o tem samoupravnem aktu.

V torek, 29. junija 1976, pa bo 7. seja skupščine telesno-kulturne skupnosti Jesenice, ki ima na dnevnem redu:

- verifikacijo samoupravnega sporazuma o uresničevanju nekaterih pomembnih vprašanj nadaljnjega razvoja telesnokulturne dejavnosti v Sloveniji ter sklepov o uresničevanju koncepta vrhunškega športa v SRS in o uveljavljanju tekmovalnih sistemov v SRS;
- sprejem osnutka samoupravnega sporazuma o osnovah plana telesnokulturne skupnosti v občini Jesenice za obdobje 1976 – 1980,
- potrditev finančne kvantifikacije programa telesnokulturnih organizacij za leto 1976,
- imenovanje odbora za gradnjo pokritega kopališča v Ukovi,
- ustanovitev strokovne komisije za izdelavo predloga sanacije in dogradnje kulturne športne hale pod Mežakljo ter
- družbeni dogovor o družbeni samozaščiti.

V zvezi s tem obveščamo delegate, ki jih delegirajo na to sejo delegacije TOZD in delovne skupnosti skupnih služb Železarne, da so delavski sveti že sprejeli družbeni dogovor o družbeni samozaščiti ter samoupravni sporazum o osnovah plana telesnokulturne skupnosti v občini Jesenice za obdobje 1976 – 1980. Pri obravnavi samoupravnega sporazuma o osnovah plana telesnokulturne skupnosti naj delegati upoštevajo pripombe delavskih svetov, ki so bile objavljene v Železarju (številka 24/XXV, stran 7).

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
N. Dejak

MARTINARNA

Deveta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v petek, 28. maja. Prizadetim ob potresu v Posočju so odobrili 2.000 dinarjev, za podelitev plaketa pa so predlagali sodelavca Ešefa Šabano- viča in Ilija Vujatoviča.

V nadaljevanju seje so odobrili sredstva za nabavo športnih rekvizitov (dresi in copate). Za športno rekreacijsko dejavnost je treba pripraviti program in predvideti potrebna sredstva. Mladinski organizaciji martinarne so odobrili sredstva za piknik, ki ga organizirajo pri Šobcu. Sodelavcem Petru Sokoloviču, Vojislavu Džuriču in Pavlu Platišu so odobrili denarno pomoč, ki je daljša bolujejo. Nadzornemu odboru so naročili, da do prihodnje seje pripravi poročilo o finančnem poslovanju. Strinjali so se tudi s predlogom, da bi vsem zaposlenim v Železarni odtegnili zaslužek enega dne za pomoč prizadetim ob potresu v Posočju. Delali naj bi na prosto soboto.

NABAVNI SEKTOR

Javne razprave o osnutku zakona o združenem delu v ponedeljek, 31. maja, se je udeležilo 38 članov kolektiva. Analizo samoupravnih odnosov je posredoval predsednik osnovne organizacije sindikata Jože Pernuš. Osnutek zakona o združenem delu je obrazložil Franc Kobentar, predsednik občinskega sindikalnega sveta Jesenice. V razpravi je sodelovalo več delavcev ob sklepu pa je bilo postavljenih tudi nekaj drugih vprašanj. Navzoči so bili seznanjeni s predlogom za podelitev plakete. Sprejetih je bilo nekaj sklepov.

ADJUSTAŽA ŠTEKEL JAVORNIK

Zbor delavcev je bil 3. junija. Predsednik osnovne organizacije sindikata Mavro Lenardič je posredoval pregled opravljenega dela s področja samoupravljanja in s posebnim poudarkom na vlogi sindikalne organizacije. V analizi so obravnavane tudi lastne nepravilnosti in trenutna gospodarska situacija. Osnutek zakona o združenem delu je obrazložil Teodor Okrožnik, načelnik oddelka za gospodarstvo občinske skupščine. Med razpravo so največ govorili o gospodarskem položaju, glede na pomanjkanje naročil ter o koriščenju plačanih dopustov.

VRATNI PODBOJI ZBOR DELAVCEV

V četrtek, 3. junija so v obratu vratni podboji imeli zbor delavcev, ki se ga je udeležilo 30 delavcev oziroma 75 % vseh zaposlenih. Zboru delavcev je bila posredovana analiza samoupravnih razmer, ki jo je pripravil koordinacijski odbor. Z analizo stanja so se delavci strinjali in predlagani obliki tudi podprli. Jože Resman, sekretar občinske skupščine, je obrazložil osnutek zakona o združenem delu in nato odgovarjal na postavljena vprašanja. Delavce je najbolj zanimalo vprašanje sposobnosti ustvarjanja celotnega dohodka v novih TOZD, zanimali so jih predvsem medsebojni dohodkovni odnosi in solidarnostno prelivanje sredstev med TOZD. Želeli so pojasniti o organiziranju njihove TOZD, o poslovalnih organih, združevanju komisij ter odborov itd. Imeli so tudi kritično priložnost k osnutku zakona o združenem delu, po njihovem mnenju predstavlja vrednotenje minulega dela.

DRUŽBENA PREHRANA ZBOR DELAVCEV

Zbora delavcev, ki je bil v četrtek, 3. junija, se je udeležilo 65 % zaposlenih v enoti družbene prehrane.

Franjo Platner je zboru delavcev posredoval analizo samoupravnih razmer v enoti družbene prehrane, zatem pa je Anton Arh obrazložil osnutek zakona o združenem delu. Razprava je bila živahna, sodelovali pa so: Pavel Lotrič, Zofka Škulj in drugi. Obravnavali so predvsem tista vprašanja, ki zadevajo sodelovanje v železarni Jesenice in ugotovili, da ima enota družbene prehrane vse pogoje, da se organizira v TOZD. Pavel Lotrič je opozoril, da naj bi bile SDS pri reševanju internih problemov pokazale več samoiniciativnosti.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA OO SINDIKATA V STRUGARNI VALJEV

V torek, 8. junija, je bila 8. redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Izvršni odbor je bil seznanjen z akcijo za vpis posojila za modernizacijo cestnega omrežja v Sloveniji. Predlagano je bilo, naj bi vsak zaposleni vpisal posojilo v višini polovice mesečnega osebnega dohodka. Navzoči so bili seznanjeni z načinom plačevanja vpisanega posojila.

Imenovana je bila komisija za vpis posojila v sestavi: Jože Beguš, Melita Jelen in Franc Kežar.

VALJARNA PROFILOV ZBOR DELAVCEV

Zbor delavcev izmen Ivana Goloba, Mirka Zupana, Dušana Udirja in Antona Zupana je bil 9. junija. Udeležilo se ga je 73 sodelavcev. Angelca Murko-Pleševa je obrazložila osnutek zakona o združenem delu, med razpravo pa je bilo postavljeno vprašanje minulega dela, ki je v državi dokaj neenotno urejeno. Pred leti je bilo treba delati po 240 ur mesečno, pri čemer so delavci izčrpali svoje moči, po veljavnem zakonu in predpisih socialnega zavarovanja pa so delavci upokojeni pri 40 letih dela. Tako so v neenotnem položaju starejši in mlajši delavci v Sloveniji, primer pa je še težji, ker v drugih republikah delavci lahko zaključijo aktivno delo pri 35 letih staža.

ADJUSTAŽA ŠTEKEL JAVORNIK

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Mavro Lenardič je za 14. junij sklical šesto redno sejo. Na dnevnem redu je bila problematika vpisovanja posojila za modernizacijo cest. O tej problematiki bodo razpravljali še na sestankih SDS.

ŠAMOTARNA

Četrta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v torek, 15. junija. Izvršnemu odboru je bila posredovana informacija o izletu v Malinsko na otoku Krku. V zvezi z izletom so določili nekatere podrobnosti, nato pa so obravnavali akcijo za vpisovanje posojila za modernizacijo cest. O tej problematiki bo tekle beseda tudi na sestankih SDS. Ob sklepu seje je izvršni odbor obravnaval prošnji za dodelitev denarne pomoči sodelavcem Konstantinu Bizjaku in Anki Babič.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE JESENICE Samoupravna enota za družbeno pomoč

Na podlagi 13. člena pravilnika o pogojih za dodeljevanje stanovanj, zgrajenih s sredstvi samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, objavlja samoupravna enota za družbeno pomoč po sklepu 10. redne seje z dne 17. 6. 1976 naslednji

JAVNI RAZPIS

za zbiranje vlog prosilcev za pridobitev stanovanjske pravice v najemnih stanovanjih, zgrajenih s sredstvi samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in to za:

- 27 stanovanjskih enot v stanovanjskem objektu na Šlibarjevem travniku na Jesenicah (rok dograditve: december 1976),
- 18 stanovanjskih enot v nadzidavi železniškega bloka na C. maršala Tita 96 (rok dograditve: oktober 1976)
- 3 stanovanjske enote v stanovanjskem trojčku S-3 v Kranjski gori (že zgrajen).

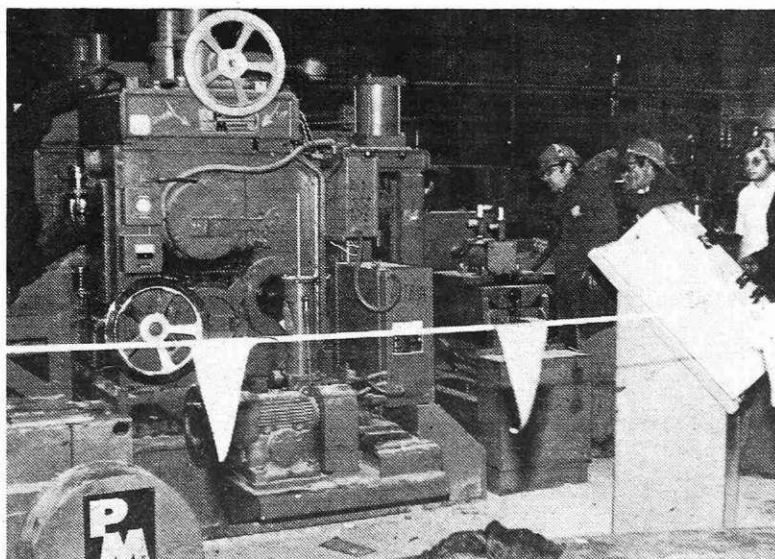
1. UPRAVIČENCI ZA PRIDOBITEV STANOVANJSKE PRAVICE SO:

- a) družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki
- b) starejši občani in delovno nesposobni občani (invalidi I. kategorije)
- c) mlade družine
- d) matere samohranilke.

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarska družba Vöest-Alpine je sklenila pogodbo z zahodnonemško rudarsko družbo Ruhar-Kohle AG o dobavi premoga za koksiranje za prihodnjih deset let. V tem obdobju bosta nabavili avstrijski železarni v Linzu in Donawitzu v Zvezni republiki Nemčiji 5 milijonov ton premoga za koksiranje.

Testiranje s pločvino na liniji za rezanje trakov (21. 6.)

2. POGOJI, KATERE MORAJO IZPOLNJEVATI PROSILCI SO:

- da prosilec (za stanovanje) nima stanovanja,
- da prosilec doslej še ni imel ustrezno rešenega stanovanjskega vprašanja,
- da ima prosilec stalno bivališče na območju občine Jesenice vsaj tri leta, računajoč od datuma objave razpisa nazaj, prosilec, ki nima stalnega prebivališča v občini Jesenice, ker ga iz objektivnih razlogov ni mogel prijaviti in pod pogojem, da v kraju sedanjega stalnega prebivališča ali v drugem kraju izven občine Jesenice ne gradi hiše, pa mora živeti in delati na Jesenicah vsaj tri leta računajoč od datuma objave razpisa nazaj,
- da prosilec ne stanuje v stanovanju iz katerega se je predhodno izselil upravičenec, rešen po prednostni listi enote za družbeno pomoč.

a) Družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki morajo izpolnjevati še pogoje:

- da skupni dohodek prosileca in članov njegovega gospodinjstva ne presega na člana gospodinjstva mesečno 40 % poprečnega neto OD na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu, t. j. 1.408,40 din.

Za družinske člane upravičenca z nizkimi osebnimi dohodki štejejo: zakonec, otroci, starši upravičenca in starši zakonca ter osebe, ki jih je upravičenec dolžan vzdrževati po zakonu, pa skupaj z njim stanujejo.

b) Starejši občani morajo izpolnjevati še naslednje pogoje:

- Da ni nobeden od zakoncev mlajši od 55 let, razen aktivnih udeležencev NOV (priznana dvojna delovna doba).

Za družinske člane starejših občanov štejejo samo zakonci upravičenca.

Delovno nesposobni občani (invalidi I. kategorije)

Za družinske člane delovno nesposobnih občanov štejejo: zakonec, otroci, starši upravičenca in starši zakonca ter osebe, ki jih je upravičenec dolžan vzdrževati po zakonu, pa skupaj z njim stanujejo.

c) Mlade družine morajo izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da nobeden od zakoncev ni starejši od 30 let
- da nima nobeden od zakoncev več kot 14 let delovne dobe
- da od sklenitve zakonske zveze pa do vložitve prošnje za stanovanje ni preteklo več kot sedem let.

Za družinske člane upravičenca mlade družine štejejo samo zakonci in njeni otroci.

d) Matere samohranilke:

Za družinske člane matere samohranilke štejejo poleg prosilke samo še njeni otroci.

S pravicami mater samohranilk so izenačeni tudi očetje samohranilk.

3. DOKAZILA, KI JIH MORAJO DOSTAVITI PROSILCI:

- potrdilo o številu članov družine — gospodinjstva in od kdaj je prosilec stalno prijavljen na območju občine Jesenice (prijavni urad)
- potrdilo o dohodkih vseh družinskih članov prosilca za prvo četrtletje leta 1976 (izplačevalci dohodka: OZD, druge organizacije, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja)
- potrdilo o premoženjskem stanju družine (davčna uprava)
- podatki o dosedanjih stanovanjskih razmerah (obrazec — glej točko 4!)

Delovno nesposobni občani dostavijo še:

- odločbo o invalidnosti I. kategorije

Mlade družine dostavijo še:

- overjen prepis ali fotokopijo poročne lista
- dokazilo o namenskem varčevanju pri poslovni banki za gradnjo lastne stanovanjske hiše vseljive v roku petih let ali
- garancijsko izjavo OZD ali druge organizacije, da bo skupno z upravičencem ali sama rešila njegovo stanovanjsko vprašanje v roku petih let.

Upravičenci — študenti:

- predložijo potrdilo štipenditorja s katerim se le-ta zavezuje, da bo najkasneje v petih letih rešil stanovanjski problem prosilca.

4. POSTOPEK ZA VLOŽITEV VLOGE ZA PRIDOBITEV STANOVANJSKE PRAVICE:

Prosimci, ki želi pridobiti stanovanjsko pravico do stanovanja, zgrajenega s sredstvi samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu vložijo vlogo na posebnem obrazcu, ki ga dobi pri samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice na Jesenicah, C. maršala Tita 65. Izpolnjen obrazec z vsemi zahtevanimi dokazili o upravičenosti, mora dostaviti v razpisnem roku na omenjeni naslov, kjer dobi tudi vsa dodatna pojasnila. Prijave z vso potrebno dokumentacijo lahko vložijo tudi OZD in druge organizacije ter skupnosti za svoje delavce.

Obrazec garancijske izjave za rešitev stanovanjskega vprašanja v roku petih let (mlade družine, študenti) vsebuje enotno besedilo in ga interese dvignejo na omenjenem naslovu.

5. RAZPISNI ROK

Ta razpis velja 30 dni od dneva objave.

Vloge, ki bodo prispele izven omenjenega roka ne bodo upoštevane pri sestavi prednostne liste za leto 1976 temveč šele pri naslednjem razpisu v prihodnjem letu.

Prosilci, ki so vloge vložili pred objavo tega razpisa in tudi tisti prosilci, ki so bili že uvrščeni v prednostno listo v letu 1975, njihovo stanovanjsko vprašanje pa še ni bilo ustrezno rešeno, morajo ponovno dvigniti predpisane obrazce in jih izpolnjene skupaj z novimi potrdili o višini osebnega dohodka družine za prvo četrtletje leta 1976 dostaviti v predpisanem roku na omenjeni naslov.

PREGLED SESTANKOV SDS

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin so v minulem tednu nadaljevali z razpravo o akcijskem programu in akciji o razpisu posojila za ceste.

V temeljnih organizacijah so se sestale naslednje samoupravne delovne skupine:

TOZD TALILNICE:

Samoupravni delovni skupini plavž 1 sta obravnavali posojila za ceste, srednjeročni program razvoja Železarne, analizo rezultatov dela v letu 1975 ter red in disciplino. Ugotovili so, da sta red in disciplina v Železarni slaba, zlasti kar se tiče prihoda na delo, predčasnega zapuščanja delovnega mesta, odhodov iz tovarne, opravljanja osebnih poslov med delovnim časom in podobno. Menili so, da bo treba za reševanje teh vprašanj v Železarni zavzeti enotna stališča.

Na sestanku delovnih skupin elektrotehnikarne 1 in 4 so obravnavali vprašanja naštetih v uvodu med ostalimi pa so se dogovorili, da morajo zmanjšati število ur za manjkajoče, ki tudi bremenijo osebne dohodke.

V livarni so se sestale samoupravne delovne skupine modelne mizarne, kovinolarne, jeklovarne 1 in 2 ter čistilnice. Vse skupine so obravnavale vprašanja naštetih v uvodu brez posebnih pripomb.

V šamotarni so se sestale skupini obratovodstva in mlini 1, obravnavali pa sta akcijo o posojilu za ceste.

TOZD VALJARNE:

Samoupravna delovna skupina valjarne bluming 3 je obravnavala proizvodno problematiko, varstvo pri delu in razno. Na sestanku so imeli nekaj vprašanj in pripomb in sicer: v obratu ni uporabnega stranišča, urediti je treba hlajenje kabin, škarij in prevlačnika, urediti je treba tir za ingot voz do 9. komore, ker gre sedaj samo do 2. komore pa zaradi tega nastajajo zastoji pri čiščenju, zamenjati je treba žerjavno progo v striper hali. Ker bodo na šteklju nekatera delovna mesta prosta sprajujejo, če bo za zasedbo teh mest razpis. Mnenja so, da je razpis potreben in pravilen postopek za zasedbo prostih delovnih mest. Hkrati so menili da bi morali sedaj na blumingu urediti glede rezervnega vodilnega valjavca.

V adjustaži štekel na Javorniku so obravnavali posojila za ceste. V valjarni žice so na sestanku samoupravne delovne skupine valjarne žice 1 in 2 obravnavali vprašanja naštetih v uvodu s tem, da so akcijski program konkretizirali za njihov obrat, valjarne žice 1 pa so še opozorili na povečano varnost pri delu, ker bodo delavci zaradi večje odsotnosti bolj obremenjeni.

TOZD HLADNA PREDELAVA:

Samoupravna delovna skupina profilarna 2 je obravnavala vprašanja naštetih v uvodu s tem, da so se obvezali, da bodo produktivnost in izplene obdržali na lanskem ravni, kljub težjim pogojem dela zaradi zelo razdrobljenih naročil.

V elektrodnem obratu sta skupini rezalnice in oplasčevalnice 1 obravnavali vprašanja naštetih v uvodu s konkretnimi zahtevami glede akcijskega programa.

Na sestanku samoupravnih delovnih skupin žebjarne 1 in 2, zavijalnice žebjarne in obratovodstvo žebjarne so obravnavali akcijo za vpis posojila za ceste.

TOZD VET

Vse samoupravne delovne skupine TOZD VET, ki so se sestale prejšnji teden so obravnavale posojila za ceste in sicer: ključavničarji strojev, strugarna 3, strojno vzdrževanje Jesenice, strojno vzdrževanje Javornik. V samoupravnih delovnih skupinah jeklarne pa so poleg posojila obravnavali še zasedbo delovnih mest, analizo rezultatov dela v letu 1975, oceno samoupravnega delovanja v strojnem vzdrževanju ter vprašanja in odgovore. Posebnih pripomb na teh sestankih ni bilo.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNE SLUŽBE

Tudi v delovni skupnosti so vse skupine, ki so se sestale v minulem tednu obravnavale vprašanja naštetih v uvodu in sicer: računovodstvo osebnega dohodka, varnostna služba, oddelek za organizacijo dela, energetske gospodarstvo, oddelek za družbeni standard, gasilci in oddelek za ekonomske analize in planiranje, kjer so poleg razprave naštetih vprašanj v uvodu postavili še vprašanje v zvezi z reševanjem parkirišč v Železarni, ker obstoječa parkirišča ne zadoščajo več in bo problem treba rešiti kompleksno. Ponovno so postavili vprašanje v zvezi s poslovanjem kantine, še posebej pa so se zanimali, kdaj bo odgovorna služba posredovala predlog organizacije in poslovanja kantine, ki je bil obljubljen že za maj 1976. Predlagajo tudi, da naj bi sindikat za delavce Železarne dosegel dogovor za nižje cene v kopališču v Ukovi, ker se je vstopnina dvignila, kopanje in plavanje pa je zvrst rekreacije, ki jo delavci Železarne potrebujejo.

Analizo je sestavil Milan Polak.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

KULTURNA SKUPINA JUTRO

V kulturnem tednu mladih, ki je bil od 31. maja do 4. junija, se je predstavila tudi skupina Jutro, ki jo sestavljajo pretežno mladi delavci iz bratskih republik. Skupina sedaj dalj časa ni delovala in sicer predvsem zaradi neustreznega vodstva. Letošnjo pomlad so se mladi samski delavci spet resneje lotili dela in kot kaže se skupina spet »postavlja na noge«. Vodja skupine je sedaj DUSAN ĐUMIĆ, skupno pa šteje štirinajst članov. Pred kratkim smo ga zaprosili, da za bralce naše rubrike nekaj pove o delu in nadaljnjih načrtih skupine Jutro.

»Enoletna prekinitev našega dela bo prav gotovo imela daljnosežne posledice. V tem obdobju smo bili resnično nedelavni, to pa predvsem zato, ker se po odhodu prejšnjega vodje skupine nismo znali odločiti skupaj. Sedaj so mene izbrali, da vodim skupino, povedati pa moram še, da je več kot polovica članov novih.«

Kakšna je pravzaprav skupina Jutro?

»Ustanovljena je bila z namenom, da se v njej združujejo vsi ki jih veseli delo na kulturnem področju. Iz sosednjih republik je namreč na jesenih dovolj takšnih mladincev, ki so že prej v domačem kraju delali na kulturnem področju. Po drugi strani pa z nastopi skupine želimo razvedriti mlade samske delavce ter jim približati kulturo. Znano je, da za kulturno in drugo razvedrilo mladih iz bratskih republik ni dovolj poskrbljeno, saj jim navadno prosti čas poteka v lokalnih ali na ulicah.

Skupina sedaj šteje štirinajst članov, ki delajo v glasbeni in dramski sekciji. V načrtu je razširitev dejavnosti, seveda pa moramo najprej pridobiti zadostno število članov.«

Člani skupine ste imeli precej težav tudi s prostori za vaje?

»Dolgo časa smo bili brez primerne prostora, kar je navsezadnje tudi precej vplivalo na neaktivnost skupine. S posredovanjem občinske konference ZSMS in koordinacijskega sveta ZSMS smo pred meseci dobili prostor v mladinskem klubu na Javorniku in sicer ga lahko uporabljamo dvakrat na teden. Moram reči, da so nas mladinci v klubu zelo prijazno sprejeli, dogovarjamo pa se tudi že za sodelovanje.«

Skupina bi za bolj uspešno, predvsem pa kvalitetnejše delo potrebovala mentorja. Razmišljate morda o tem?

»Mentorja bi potrebovala predvsem dramska sekcija. Enkrat smo se o tem že dogovarjali z gledališčem Tone Čufar, vendar še nismo dobili pravega stika z njim. Mentor nam je resnično potreben, kajti člani skupine smo še neizkušeni, manjka nam še dovolj znanja s področja kulture.«

Kako vas je po enoletnem predahu spet sprejela publika?

»Polna dvorana je bil verjetno najlepši dokaz, da nas niso pozabili prijatelji, ki so se že prej udeleževali naših prireditev. Po končanem programu, ki smo ga izvedli v okviru kulturnega tedna mladih, smo dobili več pohval, ki nam pomenijo spodbudo za naše nadaljnje delo.«

Kaj meniš ti osebno o mladih in kulturi?

»Reči moram, da je kultura vse premalo razvita med mladino. Za to pomembno družbeno področje ni

dovolj zanimanja. Ko se sprašujemo zakaj, navadno pridemo do sklepa, da odgovorni za to področje mladih ne znajo pritegniti za delo, se pravi jim približati kulturo in njene vrednote. Tudi ključavničar, strugar ali človek z drugim poklicem je lahko uspešen kulturni delavec, seveda če ima veselje do tega in je tudi nekaj pripravljen žrtvovati.«

Za konec morda še vprašanje o nadaljnjih načrtih skupine Jutro?

Letošnje mladinske delovne akcije Kozjansko 1976, so se poleg predstavnikov ostalih gorenjskih občin udeležili tudi brigadirji jeseniške občine. Osem mladincev in mladink si je s svojim prizadevanjem delom v osnovnih organizacijah ZSMS zaslužilo to priznanje. Ti mladinci so: Katarina Legat, Marjeta Dolenc, Darja Dovžan, Josip Kamba, Janez Medja, Jure Akilov, Janez Kržišnik in Damjan Vajdec.

Brigadirji prve izmene akcije sodelujejo pri delu na gradbišču regionalne ceste in pri izkopu vodovoda. Poleg brigade dr. Franceta Prešerna, sodelujeta še brigadi pobratenih mest: Lazar Savatič-Metalac iz Rume in 23. april iz Laktašev.

V brigadi dr. Franceta Prešerna sodeluje 45 brigadirjev z vse Gorenjske, kot gostje pa tudi mladinci iz pobratenih mest: Banja Luka in Zemun.

Poleg dela na trasi se brigadirji ukvarjajo tudi z različnimi interesnimi dejavnostmi: kulturo, športom, informiranjem in idejno-političnim delom. Kulturno življenje se odvija v glavnem ob tabornem ognju, kjer posamezne brigade ali pa vse skupaj prijavijo program in ga izvedejo. Na področju športa je glavna aktivnost prirejanje tekmovanj med brigadami in brigadirji ter domačini. Komisija za informiranje pripravlja zidne časopise in skrbi za izdajanje biltenov, v katerih se predstavljajo brigadirji s svojimi deli, poleg informacij o aktualnih dogodkih. Za idejno politično delo v brigadi in v naselju skrbi komisija za idejno-politično delo, ki pripravlja razna aktualna predavanja. Deluje tudi aktiv članov ZK, ki vključuje vse komuniste in kandidate za sprejem v ZK.

Ta kratka informacija iz brigadnega življenja pa ne more pričarati

»Kot sem že prej omenil, imamo v načrtu razširitev skupine; poleg dramske in glasbene nameravamo ustanoviti tudi literarno sekcijo, v katero se bodo vključevali mladi pesniki, pisatelji in humoristi. Z novim programom se bo skupina predstavila v jesenskih mesecih.«

Omenimo še, da so vsi člani skupine zaposleni v posameznih obratih Železarn, med njimi pa jih nekaj aktivno dela tudi v Zvezi socialistične mladine. Skupini JUTRO želimo uspešno delo tudi v naprej.

POZDRAV S KOZJANSKEGA

tistega vzdušja, tistega tovariškega odnosa, ki vlada med brigadirji.

Vsem mladincem jeseniške občine pošiljamo brigadirski ZDRAVO!

Udeleženci MDA Kozjanko 76

Železarski globus

FRANCIJA

Železarska družba Sacilor-Sollac bo v pokrajini Loraine zgradila novo železarno. Investicijski stroški bodo znašali 165 milij. dolarjev. V prvi fazi bo železarna imela dva 220 tonska LD konvertorja in napravo za kontinuirno vlivanje jekla. V drugi fazi bodo zgradili moderno valjarno pločevine in še dve napravi za kontinuirno vlivanje jekla.

ALBANIJA

Montaža prvega plavža v železarni, ki se nahaja blizu mesta Elbasan, je bila pred kratkim zaključena. Izvedena je bila s pomočjo strokovnjakov iz LR Kitajske. Ostale podrobnosti o tem plavžu zaenkrat še niso znane.

INDIJA

V maju je pričela obratovati v indijski železarni Bokaro Steel nova valjarna vroče valjanih trakov. Največja širina izvaljenih trakov je 2 m in sama valjarna je najmodernejša opremljena z zadnjimi dosežki na področju valjanja ploščatih proizvodov. Z obratovanjem te valjarne je zaključena prva faza izgradnje te železarne za letno proizvodnjo zmogljivosti 1,7 milijona ton surovega jekla. Druga faza bo zaključena v letih 1980-1981 s povečanjem proizvodnje surovega jekla na 4,7 milijona ton.

Del članov kulturne skupine Jutro

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

MUZEJSKO VARSTVO V VOJNI

Pri relativni vlagi pod 45 % vlada prevelika izsušenost, kar privede do pokanja in razpadanja predmetov. Pri vlagi višji od 65 % nastopi napojitev z vlažnostjo, na kovinskih delih prihaja do korozije, pri lesenih delih pa do napenjanja.

Če v zaklonišču ni klimatskih naprav, potem prostore zračimo z odpiranjem vrat ali pa z ventilatorji. Poleg pogonskih ventilatorjev moramo predvideti še rezervne ventilatorje na ročni pogon. Zaklonišča morajo biti prostorna zaradi manipulacije in občasne strokovne kontrole. Ob kontroli posvetimo pozornost materialom iz tekstila, umetniškim slikam, platnom in akvarelom. V zakloniščih mora biti nameščen protipožarni material, sirena za alarmiranje ter potrebno orodje.

Večina strokovnjakov evropskih muzejev posveča izjemno pozornost preprečevanju odvečne vlage v improviziranih zakloniščih za umetnine. Med drugo svetovno vojno je bil največja škoda na umetninah prav zategadelj, Belgijci in nizozemski strokovnjaki so dosegli že zavidljive uspehe na tem področju. V prečiščevalne naprave so vgrajevali posebna celulozna vlakna, ki vpijajo odvečno vlago, pozneje so uvedli kemijsko sredstvo silikagel. Tovrstne naprave so že praktično uvedli v večino evropskih muzejev.

V Britaniji v mestu Westwoodu so imeli shranjene umetnine Nacionalne galerije iz Londona. V dveh ogromnih hodnikih nekdanjega rudnika so ustvarili s prečiščevalnimi napravami znosne razmere za obstoj umetniških del. Škode kljub triletni improvizirani shrambi ni bilo.

Eno največjih nemških zaklonišč za umetniška dela je bilo nameščeno v podzemeljskih prostorih zapuščenega rudnika soli v kraju ALT AUSSEE pri Salzburgu. V desetih nekdanjih rudarskih obzorjih (nastropjih) je bilo shranjeno nad 7.000 dragocenih slik last Hitlerja in Geringa, ukradenih od barona Botschida in odvzetih na silo iz desetih najbolj znanih muzejev Evrope. Kljub prisotnosti natrijevega klorida – soli, do škode ni prišlo. Predvsem zato ne, ker so bile stene in strop rudniških nastropij obložene z lesenimi stenami. Temperatura v nastropjih je bila 7 stopinj, vlaga pa 70 %. Izenačeni pogoji v zvezi z vlago in razmeroma nizka temperatura, nista dovoljevali hlapenja klorida v okolico.

Povojne in novejša raziskave omogočajo vgraditev posebnih klima naprav v zaklonišča za umetniška dela. V konstrukciji in izdelavi prednjačijo predvsem Japonci, pred Nemci, Amerikanci in Sovjeti.

ČLOVEŠKE REAKCIJE OB KATASTROFAH

Reakcija ob katastrofi je zelo kompleksen fenomen, ki obsega široko paleto vedenjskih motenj. Čeprav se prične s fazo strahu, je treba ta strah razlikovati od reakcije strahu. Pomembno vlogo ob katastrofah ima strah pred smrtjo. Skratka, ob katastrofah se sprosti vrsta dražljajev (vidnih, slušnih). V nekaj delih sekunde nastopi optimalno angažiranje vseh organskih sil do popolne mobilizacije telesnih in duševnih rezerv.

Potek reakcije lahko razdelimo na več stopenj:

– nepričakovan pričetek katastrofalnega dogodka pripelje prizadeto osebo do ohromelosti (paralize). To pojasnjujemo z zlomom oziroma paralizo čustev. Takoj nato človek občuti nepremagljiv nagon po brezglavem bežanju.

Kmalu nato nastopi panika, za katero je značilno motorično stanje razburjenja in kaotično, nesmotno, brezciljno vedenje. V paničnem stanju prihaja do hudih nesreč, ki niso posledica samega vira nevarnosti, temveč vzrok reakcije bežanja odnosno povzročanja gneče. Zato ob izjemnih stanjih ljudje pohodijo vse, kar jim je na poti k izhodu. Ob času panike je značilna popolna nemoč, pojavi se nagnjenje »oprijemanja za slamo«. Strah pred smrtjo je prvi znak prehoda s primitivnega na diferencirano reagiranje. Prizadeti ljudje postanejo »pretirano moralno vestni«. Odzivajo se »klicu moralne vesti« in poskušajo nadomestiti vse tisto, česar niso storili do tedaj. V tem stanju pomagajo drug drugemu.

Reakcija ob katastrofi je končana, čim je vnovič vzpostavljeno logično razumevanje situacije, moč razsojanja in sposobnost kritičnosti.

Navedeni razvoj reakcije ob katastrofi pa ni lasten vsem ljudem. Intenzivnost, razsežnost in trajanje reakcije so individualne in se razlikujejo od primera do primera. Našli se bodo ljudje, ki bodo kar najhitreje obvladali brezglavost, drugi bodo zopet dalj časa paralizirani. Redko kdaj se zgodi, da bi oseba, ki je prizadeta ob katastrofah, dobila trajne duševne okvare.

Pri otrocih pa sploh ne beležimo odkritih reakcij, ki so tako značilne za katastrofe. Pri njih nastopi le reakcija strahu. Pri otrocih nastopi učinek travme samo tedaj, če so bili izpostavljeni nesrečam brez svojih staršev (ali drugih oseb), h katerim so čustveno nagnjeni.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

PROIZVODNJA GRODLJA V SOVJETSKIH ŽELEZARNAH

V Sovjetski zvezi so proizvedli plavži v letu 1975 102,3 milijona ton grodlja ali 21,81 % svetovne proizvodnje. V primerjavi z letom 1970 pomeni ta proizvodnja povečanje za 16,4 milijona ton in takrat je ta količina pomenila 20,12 % svetovne proizvodnje. Primerjave teh dosežkov pokažejo, da so napravili sovjetski plavžarji v zadnjih petih letih velik korak naprej. Vendar ne samo na področju proizvodnje, temveč tudi v pogledu tehnično ekonomskih pokazateljev in uporabe najsodobnejše plavžarske tehnike.

Ta velik napredek dokazuje več dejstev. Danes obratujejo v sovjetskih železarnah visoko avtomatizirani plavži, ki proizvedejo dnevno tudi do 10.000 ton grodlja. Zelo je razvita priprava vsipa ter obogatitev razpoložljivih železovih rud. Sam proces v plavžu pospešujejo z dodajanjem kisika in visokim pritiskom na žrelu. Poraba koksa znižujejo s predgrevanjem zraka na visoko temperaturo in dodajanjem mazuta ter zemeljskega plina.

V letu 1975 so porabili sovjetski plavži za svojo proizvodnjo več kot 180 milijonov ton železove rude, 60 milijonov ton koksa, 20 milijonov talil, osem milijard kub. metrov zemeljskega plina in deset milijard kWh električne energije.

V zadnji deveti petletki so dosegli pri gradnji novih plavžev lepe uspehe. Zgradili so šest novih plavžev s koristno prostor-

nino nad 2.000 kub. metrov. Med njimi je tudi plavž št. 9 v krivniški železarni, ki ima 5000 kub. metrov in je največji na svetu ter proizvede letno štiri milijone ton grodlja. Leta 1975 so proizvedli plavži s koristno prostornino nad 2.000 kub. metrov 37 % celotne količine grodlja. Izgradnja šestih novih plavžev in rekonstrukcija petih plavžev je omogočila povečanje povprečne koristne prostornine s prejšnjih 1.135 na 1.258 kub. metrov.

Izboljšana in modernizirana tehnologija v plavžih v sovjetskih železarnah je omogočila tudi znižanje porabe koksa na tono proizvedenega grodlja. V obdobju 1971-1975 je bila znižana njegova poraba s 575 na 545 kg/t grodlja. To pa pomeni v absolutni številki za tri milijone ton manjšo porabo. Takšno znižanje so dosegli z boljšim vsipom, porabo kisika, mazuta in zemeljskega plina. V letih 1971-1975 se je število plavžev, ki so uporabljali kisik, povečalo s 75 na 85 in delež grodlja proizveden ob uporabi kisika s 56,1 % na 70,5 %. Koncentracija kisika v vpihanem zraku se je v povprečju povečala z 22,8 na 25,0 %.

Tudi uporaba zemeljskega plina in mazuta je znatno pripomogla k znižanju porabe koksa. Število plavžev, ki uporabljajo ta goriva, je naraslo v zadnjem času na 122. Poraba zemeljskega plina je v zadnjih petih letih narasla s 5,8 na 8,2 milijarde kub. metrov mazuta s 27.400 na 300.000 ton. Poraba koksa se je zato v tem obdobju znižala za 3,65 milijona ton.

Boljšo delo sovjetskih plavžev je omogočila tudi uporaba visokega pritiska na žrelu in povečanje temperature vpihanega zraka. Danes uporablja izmed 136 obratujočih plavžev že 115 visok pritisk na žrelu. 26 plavžev ima pritisk večji kot 1,5 atm., 85 plavžev obratuje s temperaturo vpihanega zraka med 1000 in

1200 stop. Celzija. Srednja temperatura vpihanega zraka je narasla v zadnjih petih letih s 1040 na 1060 stop. Celzija.

Tudi priprava vsipa ima svoj delež pri dobrem delu plavžev v sovjetskih železarnah. Srednja vsebnost železa v vsipu je danes 54,5 %. Vendar kljub vsem napravam vse možnosti za izboljšanje proizvodnje in ekonomije sovjetskih plavžev še niso izkoriščene. Zato bodo v bodoče skušali izboljšati situacijo z naslednjimi ukrepi:

– Z izboljšanjem kvalitete vsipa s povečanjem železa v njem in stabilizacijo njegove kemične sestave ter zrnatosti.

– S povečanjem obogatitve zraka s kisikom do 35 % in ustreznim zvišanjem dodajanja zemeljskega plina in mazuta.

– S povečanjem temperature vpihanega zraka do 1300 stopinj Celzija in pritiskom na žrelu do 2,5 atm.

– Z ustavitvijo obratovanja zastarelih plavžev manjših zmogljivosti in postavitvijo novih, modernih plavžev s koristno prostornino od 3000 do 5000 kub. metrov.

– Z izboljšanjem kvalitete proizvedenega grodlja, predvsem z uvedbo odžvepljanja izven peči.

– S postopno uvedbo nove tehnologije proizvodnje grodlja v plavžu, z uporabo visoko ogreth redukcijskih plinov in kisika ter predreduciranih peletov v vsipu.

Računajo, da bodo s postopnim uvajanjem teh ukrepov dosegli že v bližnji prihodnosti na področju proizvodnje grodlja še večje uspehe.

O IZGRADNJI VROČEVODNEGA OMREŽJA ZA OGREVANJE STANOVANJ NA JESENICAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

celovitejši pregled glede obsega investicije, financiranja, poteka investicije in priključitev objektov na centralno ogrevanje.

Ideja o izgradnji skupne kotlovnice za naselje Plavž se je pojavila v 1972. letu ob izdelavi zazidalnega načrta za Plavž. Ta zazidalni načrt je predvidel okrog 55.000 kvadr. metrov etažne površine v novih stanovanjskih in poslovnih objektih. S tem zazidalnim načrtom so bile izkoriščene še zadnje prostorske možnosti za izgradnjo stanovanj in poslovnih prostorov na Plavžu.

Osnovno vprašanje, ki ga je bilo treba rešiti v takratnem času je bilo, ali tudi v bodoče graditi individualne kotlovnice za posamezne objekte ali pa graditi skupno kotlovnico za vsa stanovanja na Plavžu. Prevladalo je stališče o izgradnji skupne kotlovnice, nameščene v Logu Ivana Krivca. Zamilsel je bila, da se iz skupne kotlovnice ogrevajo stanovanja v stanovanjskem naselju Plavž in Center II (območje Carinarnice - Pošta), iz obstoječega vročevodnega omrežja pa naselje ob gimnaziji Jesenice do železniške postaje. V tej smeri so tekale tudi vse priprave.

V nadaljnjih razpravah v letu 1975, o izgradnji skupne kotlovnice, je koordinacijski odbor za usmerjeno stanovanjsko graditve v občini Jesenice na seji, dne 2. 9. 1975 sprejel sklep, da se ogrevanje stanovanj na Plavžu in Center II priključi na vročevodno omrežje, ki bo povezano s proizvodnimi napravami vročevodnega sistema v železarni Jesenice. Sklep je bil sprejet v času, ko so tekale intenzivne priprave za izgradnjo kotlovnice, tako je bila investicija časovno močno prizadeta.

Po tem sklepu so bile ustavljene vse nadaljne priprave za graditev skupne kotlovnice, s pospeševanjem pa se je začelo načrtovanje vročevodnega omrežja od Železarne do naselja Plavž.

Razlogi, ki so vodili koordinacijski odbor, da se je odločil za takšen sklep, so ugotovitve posebne komisije, kot pomožnega strokovnega organa koordinacijskega odbora. Te ugotovitve so naslednje:

TEMELJNA IZHODIŠČA

1. Skladno s temeljnimi smernicami gospodarskega razvoja SFRJ n SRS se primarna energija matra za nacionalno blago splošnega družbenega pomena, zato so vse družbeno potrebne asociacije dolžne načrtovati racionalno porabo in optimalne tehnične rešitve v povezavi z združenim delom.

2. Poslovno združenje energije za SR Slovenijo in interesna skupnost el. energije Slovenije (ISE), sta izhajajoč iz splošne energetske ocene na svetu in pri nas v svojih smernicah razvoja energetske baze in usmerjene porabe naročila, naj bi se zaradi splošnega pomanjkanja energetskih virov in primarne energije pristopalo k reševanju problemov na naslednji način:

- Za ogrevanje mesta in naselij na oskrbo s tehnološko paro industrijskih porabnikov, zlasti v novih in večjih naseljih, naj se OZD sporazumno s krajevnimi družbenopolitičnimi skupnostmi opredelijo za simbolno smotno energetsko oskrbovanje ob čimmanjšem onesnaževanju okolja ter morajo v tej smeri sprejeti odločitve o izgradnji skupnih energetskih objektov (toplarne, olinarne, ipd.), ki naj bodo čimbolj ekonomične glede na njihovo zmogljivost ter razpoložljive vire energije.

3. Mesto Jesenice in delovna organizacija železarna Jesenice, sta drug drugemu pogojevala svoj razvoj v prejšnjem in tem stoletju ter rasla na prostoru, ki ponuja dobre pogoje za načrtovanje skupnih energetskih virov. Vsako ločeno načrtovanje izgradnje novih energetskih virov toplote, bi v danih okoliščinah pomenilo odstopanje od družbenih načel gospodarskega planiranja.

EKONOMSKO TEHNIČNE PREDNOSTI SKUPNE TOPLARNE

Za delovno organizacijo železarn Jesenice:

1. Kompenzacija jalove energije vzdrževanje napetosti el. toka pri najnižjih stroških.

2. Lasten izvor električne energije za slučaj redukcij (brez porabe na električnih pečeh, bi pokrivali 50 odstotkov potreb).

3. Pridobivanje tehnološke pare pri nižjih stroških kot v starih kotlih.

4. Izkoriščanje kondenzacijske toplote parnih turbin za ogrevanje vseh obratov Železarne.

5. Znižanje skupnih stroškov na tem področju energetske proizvodnje v Železarni.

Za mesto Jesenice:

1. V največji možni meri zagotovljeno varstvo okolja.

2. Dosežena najnižja cena ogrevanja.

3. Zajamčena velika sigurnost obratovanja zaradi rezervnih kapacitet, s katerimi razpolaga Železarna.

Komisija je na osnovi tega ugotovila velike prednosti priključka na železarno Jesenice.

PRIMERJAVA STROŠKOV IZGRADNJE KOTLOVNICE S PRVO FAZO OMREŽJA IN POVEZAVO Z JELEZARNO

V poročilu razširjenemu koordinacijskemu odboru so bili prikazani stroški izgradnje kotlovnice in razvodnega omrežja. Ti znašajo okrog 22.000.000,00 din.

Na podlagi obstoječih projektov razvodnega omrežja na Plavž ter ocene stroškov glavnega dovoda iz železarne Jesenice do členjenih stolpnice na Plavžu, predvidevamo stroške v višini 20.000,00 din.

Kot je razvidno iz primerjave obeh variant, je priključek na Železarno ugodnejši.

SEDANJE STANJE

Pretežna večina stanovanj na Plavžu in centru Jesenic, brez upoštevanja stolpnice za gimnazijo, je ogrevanih na klasičen način, brez centralnega ogrevanja. Skupno je v tem delu mesta centralno ogrevanih 650 stanovanj.

Kljub temu, da se ogreva le manjši del družbenih stanovanj po sistemu centralnega ogrevanja, imamo v obratovanju na Plavžu in centru Jesenice 19 individualnih kotlovnice. Sistem kurjenja je različen, trda in tekoča goriva. Če upoštevamo sedanjo in bodočo stanovanjsko gradnjo na Plavžu (okrog 400 stanovanj) in v centru II. (Carinarnica - Pošta - 720 stanovanj), bi morali zgraditi še šest individualnih kotlarn ter dve kotlarni za ogrevanje šolskega centra in medicinske šole, kar pomeni, da bi v tem delu Jesenic imeli 27 individualnih kotlarn, seveda brez možnosti, da bi obstoječa stanovanja, ki sedaj nimajo vgrajenih instalacij za centralno ogrevanje, priključevali na centralno ogrevanje.

Ni potrebno posebej navajati pomena odprave tako številnih individualnih kotlarn glede onesnaževanja ne samo zraka, temveč tudi stanovanjske okolice glede priprave goriv in odgovorov pri trdih gorivih. Omembe vredni so tudi stroški vzdrževanja kotlovnice in stroški potrebnih delavcev zlasti kurjenja in priprave goriv.

VROČEVODNO OMREŽJE - IZGRADNJA

Trasa vročevoda - I. faza

Sedanje vročevodno omrežje zgrajeno pred štirimi leti, služi za ogrevanje stanovanj petih stolpnice za gimnazijo, doma TVD Partizan, stavba Titov dom, gimnazije in otroškega vrta.

Novo vročevodno omrežje je namenjeno za ogrevanje vseh stanovanj in poslovnih prostorov ob gimnaziji skozi center I, center II in v naselju Plavž.

Trasa toplovoda Jesenice:

Na cesti maršala Tita pri gimnaziji je novi toplovod priključen na traso obstoječega. Trasa poteka po južnem pločniku ceste maršala Tita, na cesti maršala Tita 18, križi cesto I/1a in do odcepa v podvoz poteka v severnem pločniku C. I/1a. Zahodno od poslopja železniške postaje poteka toplovod vzporedno z ograjo železniškega zemljišča do objekta Carinarnice. Pred carinarnico toplovod križi planirano prestavitev ceste I/1a na področju zazidalnega načrta Center II. Toplovod poteka po severni zelenici bodeče ceste I/1a in pri Viatorju ponovno s križanjem preide na južni rob ceste Cirila Tavčarja. Toplovod poteka po južnem robu ceste Cirila Tavčarja do odcepa za stolpnico S4, kjer je predviden odcep za cesto Revolucije in šolski center Plavž.

Skupna dolžina vročevoda je 1.767 m. Profili vročevoda so prilagojeni potrebam vročevoda za ogrevanje stanovanj in poslovnih prostorov na vsej dolžini vročevoda, vključno še ogrevanje šolskega centra na Plavžu in medicinske šole ter drugih že stoječih ali načrtovanih stanovanjskih in drugih objektov.

Financiranje vročevoda (I. FAZA)

Koordinacijski odbor je sprejel finančni načrt vročevoda in določil investitorja ter postavil roke izgradnje.

Investitor vročevoda je biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice. Investitor je že pridobil vso potrebno tehnično doku-

mentacijo, lokacijska in gradbena dovoljenja. Investitor ima sklenjene tudi pogodbe z izvajalci del, ki so: Kovinar Jesenice, gradbena dela, ki so že v teku, IMP Ljubljana za vsa instalacijska dela, za katera so nabavljeni vsi potrebni materiali.

Rok dograditve celotnega vročevodnega omrežja s priključki objektov, ki se v kurilni sezoni 76/77 priključujejo, je 1. 10. 1976.

Financiranje izgradnje vročevoda je urejeno tako, da se del sredstev zbere iz novogradenj stanovanj in poslovnih prostorov, del sredstev pa je zagotovljenih s krediti LB. Kredit je najel investitor in ga bo vračal iz prispevkov priključnikov na vročevod (že obstoječih objektov).

Viri financiranja:

Prispevek stanovanjskih objektov CS-1, CS-2, SG-2, SG-2	5.410.800 din
Prispevek objektov SL, S2, S3, S4	6.960.000 din
od poslov. lokalov v teh objektih	672.000 din
nadzidava stanovanj C. M. Tita 100	394.704 din
nadzidava stanovanj C. M. Tita 96	447.968 din
prispevek novogradnje skupaj:	13.885.472 din
kreditu LB	7.500.000 din
Celotna sredstva:	21.385.472 din

Ta sredstva pokrivajo stroške izgradnje I. faze vročevodnega omrežja, II. faza opisujemo v posebnem poglavju.

Dinamika virov financiranja I. faze:

Strokovna komisija, o kateri je v tej informaciji že bilo govora je določila tudi dinamiko virov financiranja. Koordinacijski odbor je takšno dinamiko dotika sredstev potrdil, saj je slonela na realnih predvidevanjih izgradnje stanovanj.

Glede financiranja in izgradnje vročevodnega omrežja so v času priprave nastopile mnoge spremembe, ki so časovno zavirale investicijo. Sprememba sistema ogrevanja od prvotno načrtovane skupne kotlovnice za naselje Plavž v sistem vročevoda in priključka na ogrevalni sistem železarne Jesenice, je zahteval spremembo celotnega načrta z vso tehnično dokumentacijo. To je pogojevalo, da smo z izgradnjo začeli dokaj pozno. Zaradi stalnega naraščanja cen stanovanjske gradnje je plan števila stanovanj toliko spremenjen, da bistveno vpliva na dinamiko dotoka planiranih sredstev za vročevodno omrežje iz prispevka novozgrajenih stanovanj.

Izgradnja posameznih stanovanjskih objektov je časovno odmaknjena od planiranih rokov in S-1 in S-2 dajeja prispevek v celoti v letu 1977. Časovno so se odmaknili tudi objekti S-3 in S-4.

Rokov izgradnje vročevodnega omrežja investitor ne more prelagati, ker bi to pomenilo, da nova stanovanja S-3, S-4 in v nadzidavi ne bi bila ogrevana v kurilni sezoni 1976/77.

Časovni odmak graditve objektov kot že rečeno, bistveno spreminja dinamiko dotoka investicijskih sredstev, zato investitor mora iskati novih rešitev, da bo investicija končana do 1. 10. 1976. Edina možnost, ki jo investitor ima, je dobiti dodatne premostitvene kredite. V ta namen je vložena vloga za odobritev kredita iz sredstev odpravljenega stanovanjskega sklada, s katerimi upravlja zbor delegatov enote za družbeno pomoč pri samoupravnih stanovanjski skupnosti občine Jesenice. Kredit je zaprošen za še nerazporejeni del sredstev iz 1976. leta in za vsa sredstva iz tega naslova za leto 1977 v višini 3.000.000,00 din. Istočasno je investitor zaprosil Ljubljansko banko za preložitve I. anuitete, ki zapade v plačilo avgusta 1976, za že najeti kredit.

V primeru, da investitor teh vlog ne dobi ugodno rešenih, nastopa vprašanje časovne rešitve in zaključka investicije v planiranem roku.

Potek graditve vročevodnega omrežja I. faze:

Opisali smo že traso vročevoda in roke izgradnje. Sklenjene so vse pogodbe z izvajalci del. Pripravljeni so vsi projekti s potrebno tehnično dokumentacijo. V tem času so začeli tudi pri izkopu za polaganje vročevoda v naselju Plavž. Izgradnja se bo opravljala v dveh skupinah. Prva se že izvaja v naselju Plavž v smeri centra, druga iz smeri gimnazije proti Plavžu pa sledi kasneje. Pripravljeni so gradbeni elementi (kinete), pripravljen je tudi ves instalacijski material za polaganje. Vsa dela se bodo morala končati v dokaj kratkem času, zato so izvajalci vseh del pripravili vse elemente tako, da gradnja lahko hitro teče.

Izgradnja II. faze vročevodnega omrežja:

Za drugo fazo omrežja štejemo izgradnjo od železniškega podvoza (pri TVD Partizan) do proizvodnih na-

Nova stolpnica na Plavžu skoraj pod streho

toplote energije. S sporazumom se določijo odnosi med udeleženci sporazuma.

CENE OGREVANJA:

Nemogoče je govoriti o cenah za posamezno kurilno sezono v naprej. To vprašanje pa postavlja vsak uporabnik toplotne energije. Cene toplotne energije za ogrevanje stanovanj oziroma stanovanjskih naselij, če je to urejeno iz centralne toplotne ali na drug način skupnega ogrevanja, spadajo pod cene komunalnih storitev. Vse cene komunalnih storitev so pod družbeno kontrolo v pristojnosti upravnega organa za cene pri občinski skupščini.

Sporazum o proizvodnji, distribuciji in potrošnji toplotne energije vsebuje v 5. točki naslednje določbe o sestavi cene:

»Glede cene in količin toplotne energije, potrebne za oskrbo s toplo energijo stanovanj, stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov na območju mesta Jesenic, bodo podpisnice tega sporazuma določile sporazumno s pogodbo za vsako kurilno sezono, najpozneje tri mesece pred začetkom kurilne sezone.

Železarna Jesenice predlaga za vsako kurilno sezono svojo prodajno ceno.

Sestavine prodajne cene so: stroški proizvodnje toplotne energije v višini stroškov proizvodnje, enostavne in razširjene reprodukcije ter modernizacije proizvodnih naprav akumulacije proizvajalca, stroškov upravnoprodatne režije in drugih stroškov.

Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice predlaga za vsako kurilno sezono končno prodajno ceno toplotne energije.

Sestavine končne prodajne cene so: cena proizvodnje toplotne energije, stroški distribucije v višini enostavne in razširjene reprodukcije toplovodnega omrežja, stroški upravnoprodatne režije.

Pripomniti je treba, da se tako dogovorjena cena lahko spreminja le v odvisnosti z gibanjem dejanskih stroškov. Cena porabljenih energije je preračunana na kvadratni meter koristne površine, ki jo potrošnik plačuje pred kurilno sezono v naprej, med kurilno sezono in po kurilni sezoni za nazaj. Če uveljavljeni sistem je, da se stroški ogrevanja porazdelijo na 12 mesecev, kurilna sezona pa traja od 1. 10. do 1. 5. Nedvomno je, da so stroški ogrevanja manjši, če se prostori ogrevajo po potrebi. Sistem ogrevanja naselja ne dovoljuje, da bi ogrevali le določene ure, zato je vročevodno omrežje 24 ur na dan ogrevano. Stanovalci pa porabo regulirajo z ogrevalnimi elementi, vgrajenimi v svojih prostorih.

Merilne elemente tako pri vodi ne uporabljamo tudi pri topli vodi za vsako stanovanje za sebe, možno pa je uporabljati meritve za objekte.

ZAKLJUČEK:

Informacija ne vsebuje strokovno tehničnih podatkov, ker ni namenjena, da bi na osnovi podatkov informali delegate v skupščini stanovanjske skupnosti iz vidika strokovno tehničnih rešitev. Namen informacije je, da se delegati seznanijo s splošno problematiko o investiciji.

Priključitve na vročevodno omrežje niso postavljene tako, da se morejo spreminjati. Nakazane so le rešitve priključitev, te pa se lahko tudi spremenijo, če bodo stanovalci, hišni sveti, stanovanjska skupnost in drugi zainteresirani dejavniki želeli drugačno razporeditev in istočasno zagotovili potrebna finančna sredstva.

Informacija ne more vsebovati vseh problemov, ki se pri tako veliki in pomembni investiciji pojavljajo od njenega začetka do zaključka. Zato so predstavniki investitorja pripravili na dodatne informacije, če bi bilo to potrebno.

BIRO ZA URBANIZEM IN STANOVANJSKO POSLOVANJE JESENICE

V BOJU PROTI RAKU

RAK NA JETRIH, ŽOLČNIKU IN TREBUŠNI SLINAVKI

NE PRETIRAVAJMO S PITJEM
ALKOHOLNIH PIJAČ, SKRIMO ZA ZDRAVO
IN REDNO PREHRANO

Od 4064 bolnikov, pri katerih smo leta 1972 zdravniki v Sloveniji ugotovili, da so na novo zboleli za rakom, jih je 23 prizadel rak na jetrih, 69 na žolčniku, 88 pa rak na trebušni slinavki. Ti trije organi ležijo globoko v trebušni votlini in je zato znamenja rakastih obolenj na njih težko pravočasno opaziti. Zato se pri raku na teh organih še zlasti usodno zastavlja vprašanje: kako ga pravočasno odkriti?

Pri ugotavljanju seveda nismo brez moči, kajti rak, vsaj pri nas, le redko kdaj napade sicer zdrava jetra, žolčnik ali trebušni slinavko. Najpogostejše se razvijejo po predhodnih boleznih, zato ga lahko domnevamo. Ob primerni skrbi za bolnika, ob pravilni bolnikovi zavestnosti za zdravje, ga tudi pravočasno odkrijemo in ozdravimo.

Rak na jetrih se na primer najpogostejše razvije iz jetrne ciroze. Med predrakava stanja lahko štejejo tudi nekatera parazitarna obolenja jeter in kar za Slovenijo sicer ni značilno, pomanjkljivo prehrano. Primeri se tudi, da se rakavi zasevki vkradejo v jetra iz svojih prvotnih kottišč denimo iz prebavnega trakta, se pravi iz želodca in čreves ali iz pljuč, dojke ali od drugod.

Podobno velja za raka na žolčniku. Tudi ta ima svoje predhodnike. To so v 80 odstotkih žolčni kamni ali pa kronično vnetje žolčnika, ki pa je po navadi spet posledica žolčnih kamnov.

Ča zaslutimo raka, naj nas vodijo naslednja načela:

Prva znamenja še ne pomenijo raka.

Podobni simptomi se pojavljajo tudi pri drugih boleznih.

Pretiran strah je nepotreben in celo lahko škodljiv.

Kako lahko začetimo najzgodnejše pojave? Dve tretjini naših bolnikov sta jih začutili v obliki splošnih prebavnih težav, kot so slabost, bruhanje, napenjanje, zaprtje, tiščanje oziroma nejasne trebušne bolečine, hujšanje, zlatenica in zvišana temperatura.

Vsa ta znamenja seveda niso značilna samo za raka. Pogostejše označajo kakšno drugo bolezen prebavnih organov, za katero niso značilne zle tvorbe. Kljub temu moramo ob takšnih znamenjih takoj k zdravniku. Edino on lahko odkrije pravo naravo bolezni.

Tu pa se zdravniki srečujemo s pojavom, ki nam nikakor ni ljub, ki nam znatno otežuje zdravljenje in ki le pogloblja rakavo mračno slavo. Marsikdaj vprašamo bolnika, groženi nad njegovim stanjem, zakaj je zanemaril svoje težave in ni prišel po pomoč ob prvih znamenjih, ki jih je čutil? Tako zvedo, da marsikdo ni hotel priti k nam le zato, ker se je bal pogledati resnici v oči. Le zaradi strahu, da je morebiti zbolel za rakom, zgubi odločnost in se prepusti usodi. Mnogi naši ljudje so namreč še zmeraj prepričani, da diagnoza rak pomeni — smrtno obsodbo.

To pa je zmotna, včasih tragična zmotna. Upanja za ozdravitev je mnogo več, kot to mnogi mislijo. Če raka zgodaj odkrijemo in pravočasno zdravimo, je lahko ozdravljiv.

V začetnem stadiju razvoja raka se sicer lahko pripeti, da ob prvem pregledu tudi specialist ne bo pravilno presodil njegovih znamenj. Lahko pa mu zaupamo, da bo bolnika ponovno preiskoval vse dotlej, dokler ne bo zanesljivo razčistil, za kakšno obolenje gre.

Vzrok za težavno ugotavljanje je v tem, da ima rak nešteto videzov. Njegov začetek je lahko zahrbtn in počasen ali pa eksploziven, z naglim razvojem po organizmu. Na dojki ali na koži nam ga ni težavo odkriti. Mnogo bolj je ugotavljanje zapleteno in zahtevno pri prizadetosti skritih organov, kot so trebušna slinavka, jetra in žolčnik. Na teh organih je potek razvoja raka dolgo neopazen: od prve rakave celice do tumorja. Ta je najprej majhen kot bučikina glavica, potem pa postaja vse večji in večji, dokler naposled ne prizadene funkcije organov in začne povzročati težave. Prav zato se pri vseh predrakavih stanjih, kot so jetrna ciroza in druge bolezni, ki smo jih omenili, nujno potrebne ponovne skrbne preiskave. Le tako lahko raka odkrijemo na samem začetku, takrat, ko je še krajeno omejen in ga lahko korenito ozdravimo.

Raziskovalci vztrajno iščejo nekaj splošnih test, s katerimi bi lahko zanesljivo ugotavljali začetna rakava obolenja. Prelepo bi bilo, če bi to bila npr. laboratorijska preiskava krvi, ob kateri bi nas lahko določene spremembe opozorile na raka, tako kot je na primer zvišan krvni sladkor znamenje sladkorne bolezni. Žal

takega testa za večino rakov danes še nimamo, nemara prav zato, ker je šlo za Luno več sredstev in sil kot za raziskave raka.

Vendar pa imamo tudi v času, ko nam še ni na voljo tak splošen test, nekaj zadovoljivih metod za zgodnje ugotavljanje raka. Razen tega pa poznamo tudi nekaj simptomov, ki nas lahko opozorijo nanj. Tako opozorilo je npr. zvišana sedimentacija rdečih krvničk v krvi, prav tako povečana jetra ali žolčnik, ki ju ob preiskavi lahko otipljemo. Vendar je treba spet povedati, da je zvišana sedimentacija pogostna tudi pri raznih vnetjih in drugih boleznih. Povečana jetra pa so veliko bolj kot za raka značilna za vnetje jeter, cirozo, alkoholizem, srčna obolenja itd.

Ker se ta obolenja lahko zahrbtno spreveržejo v raka, je potrebnih nekaj orientacijskih preiskav: najprej rentgensko slikanje žolčnika, želodca in dvanajsternika. Hkratne laboratorijske preiskave za analizo encimov krvi nam lahko zelo koristijo. Koristne so lahko tudi preiskave z radioizotopi. Te nam lahko pokažejo okvare na jetrih že, če je tumor velik dva centimetra.

Biokemične laboratorijske preiskave pa vendarle niso popolnoma zanesljive. Težava je v tem, da tumor lahko uniči že polovico jetrnega tkiva, pa jetra še zmeraj opravljajo svojo nalogo v tolikšni meri, da so izvidi normalni in nas tako pustijo na cedilu.

Onkologija pa vendarle koraka spodbudno naprej. Napredek v ugotavljanju raka nam je prinesla citološka diagnostika. Jetra, žolčnik in trebušna slinavka izločajo namreč po skupnih izvodilih v dvanajsternik skoke. Če dvanajsternik izperemo, lahko pod mikroskopom odkrijemo v teh sokovih odlučene rakave celice. Najbolj zanesljiv diagnostični ukrep pa je tako imenovana laparoskopija. Lotimo se je tako, da trebušno steno krajeno omrtvičimo in jo prebodemo; skozi to odprtino uvedemo v trebušno votlino optični instrument, ki mu pravimo endoskop. Z vbrizganjem zraka trebušne

stene nekoliko razmaknemo, toliko, da lahko pregledamo površino jeter, dele žolčnika, črevesa in sprednjo steno želodca. Pri tem lahko odščipnemo tudi košček sumljivega tkiva, da bi ga preiskali pod mikroskopom in ugotovili, ali gre za raka ali ne.

Rak je torej odkrit. Kaj sedaj? Najuspešnejše orodje je nož, če z njim uspemo, da rakavo tkivo v celoti izrežemo. To pa je mogoče le takrat, kadar je rak še omejen in se še ni predaleč razširil v okolico. Kadar raka ni moč v celoti izrezati, nam nekatere možnosti nudi sodobno obsevalno zdravljenje. Z njim bolniku lahko olajšamo težave in podaljšamo življenje. Sodobne obsevalne naprave: »gamatron«, »teratron« in »betatron«, so nam na voljo tudi na našem onkološkem inštitutu. Z žarki visoke energije, ki jih natančno usmerimo v določeno globino, lahko rakavo tkivo popolnoma uničimo ali pa ga vsaj za nekaj časa zavremo v rasti.

Raziskovalci po svetu pa se zdaj vse bolj ogrevajo za kemoterapijo, za zdravljenje z zdravili. Ta sredstva imajo vsekakor največjo bodočnost v zdravljenju raka, saj z njimi lahko napademo rakave celice tam, kjer jim s kirurgijo in z obsevanjem ne moremo blizu.

Danes je glavna vloga kemoterapije lajšanje napredovale bolezni in njene vrednosti ne bi smeli podcenjevati. Često pozabljamo, da gre v interni medicini pri večini bolezni samo za paliativno in ne vzročno zdravljenje. Bodočnost kemoterapije pa je v kombinaciji s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenju začetne bolezni.

Rešitev problematike zdravljenja raka vidimo v iskanju bolj učinkovite terapije. To zahteva klinične raziskave novih zdravil in kombinacij pri napredovani bolezni, ko odpovedo vsi ustaljeni načini zdravljenja ter vključitev tako dobljenih optimalnih shem s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenje začetne, domnevno ozdravljive bolezni. Domnevamo, da bo predlagana strategija odkrila načine, s katerimi bomo uničili subklinična metastatična mikrožarišča in rizičnim bolnikom podaljšali preživetja.

Strah pred rakom je vsajen v vse nas. Nespametno pa je, če zapiramo oči pred njim in se neobgledno udamo v usodo. Še zmeraj premalo znano dejstvo je, da se proti tej bolezni lahko uspešno borimo, če le znamo dovolj skrbeti za svoje zdravje. Tudi za raka velja stara resnica, da je bolezen bolje preprečevati kot zdraviti. Tudi pri tako zavratnem raku, kot je le-ta na jetrih, žolčniku in trebušni slinavki, lahko nekaj storimo za njegovo preprečevanje: ne pretiravajmo s pitjem alkoholnih pijač, skrbimo za zdravo in redno prehrano ter se — če imamo žolčne kamne — čimprej odločimo za operacijo.

Dr. Marjan NAGLAS, specialist internist, Onkološki inštitut

LUDVIKU PAGONU V SLOVO

odbora, sicer pa je pomagal povsod kjer je bilo treba in zlasti še pri navezavi prijateljskih stikov s svobodaši v rudarskih Trbovljah ter v Braniku na Primorskem. Bil je tudi član delavskega sveta valjarne Bela in predsednik komisije za novatorstvo in racionalizacije.

Z nenadno smrtjo so v adjustaži štel na Javorniku izgubili vzornega sodelavca, javorški Svoboda pa svetovalec in prizadevni člana.

V ponedeljek, 21. junija so se na pokopališču na Blejski Dobravi od pokojnega Ludvika poslovili številni njegovi sodelavci in prijatelji. O njegovi življenjski poti sta spregovorila njegov dolgoletni sodelavec Jaka Svetina iz adjustaže štel in Ivan Tušar, predsednik javorške Svobode. Vsi, ki so ga poznali, njegovi sodelavci v adjustaži štel na Javorniku ter v javorški Svobodi, ga bodo ohranili v trajnem in lepem spominu, kot skromnega in prizadevnega tovariša, prijatelja in sodelavca.

Prejšnji petek je Ludvik Pagon opravil zadnji »siht« in tik pred koncem dneva mu je smrt pretrgala življenjsko pot. Star je bil komaj 54 let, rojen pa je bil v majhni vasi blizu Žirov v Poljanski dolini ob bivši jugoslovansko-italijanski meji. Po osvoboditvi je prišel na Javornik, kjer je dobil zaposlitev v odprem-nem oddelku Železarne. V obratu je bil zaposlen 30 let, najprej kot nakladalec in pripravilec materiala, v zadnjem času in vse do pre-zgodnje smrti pa kot od-premnik materiala. Na delovnem mestu je bil natan-čen in vreden delavec ter priljubljen med sodelavci. Pokojni Ludvik Pagon je več kot 20 let aktivno delo-val v upravnem odboru javor-niške Svobode. Bil je predsednik gospodarskega

JAVNA RAZPRAVA O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU OBLIKE PRIDOBIVANJA DOHODKA

V prejšnjem sestavku so bile našteje štiri oblike pridobivanja dohodka temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, v nadaljevanju pa bodo te oblike podrobneje obdelane.

1. PRIDOBIVANJE DOHODKA S PRODAJO PROIZVODOV IN STORITEV

Prodaja proizvodov in storitev je najobičajnejša oblika pridobivanja dohodka temeljnih organizacij. Temeljne organizacije lahko prodajajo na zunanjem trgu po tržnih prodajnih cenah ali drugim temeljnim organizacijam v okviru delovne organizacije po internih cenah. Interne cene so samoupravno dogovorjene cene in temeljijo na normalnih pogojih poslovanja in trajnejših odnosih v gibanju cen na tržnišču.

2. PRIDOBIVANJE DOHODKA Z DELEŽEM V SKUPNO USTVARJENEM DOHODKU

Osnutek zakona o združenem delu določa, da imajo delavci v temeljni organizaciji, ki združujejo delo in sredstva z delavci v drugih temeljnih organizacijah, pravico do deleža v skupno ustvarjenem dohodku. Gre torej za združevanje dela in združevanje sredstev. Pri združevanju dela dveh ali več temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije izdelajo proizvod ali opravijo storitev, ki je rezultat skupnega dela in so zato vse udeležene na skupnem prihodku. Primer takega pridobivanja dohodka je fazna proizvodnja, ko vsaka temeljna organizacija opravlja določeno fazo pri izdelavi skupnega izdelka oz. storitve. Podoben primer je sodelovanje med proizvodnimi ali drugimi organizacijami ter organizacijami blagovnega prometa.

Druga pot pridobivanja dohodka z deležem v skupno ustvarjenem dohodku je z združevanjem sredstev. To je takrat, ko neka temeljna organizacija združuje sredstva z drugo temeljno organizacijo.

Temeljna organizacija, ki je združila sredstva, ima iz naslova minulega dela pravico

- do povračila vrednosti združenih sredstev in
- do nadomestila za gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

3. PRIDOBIVANJE DOHODKA S SVOBODNO MENJAVO DELA

S svobodno menjavo dela pridobivajo dohodek delavci v temeljnih organizacijah, ki opravljajo družbene dejavnosti (izobraževanje, znanost, kultura itd.) ter v delovnih skupnostih, ki v delovni organizaciji ali drugi organizaciji združenega dela opravljajo administrativno-strokovna dela, pomožna ali temu podobna dela, ki so skupnega pomena za več temeljnih organizacij v njeni sestavi. Merilo za pridobivanje dohodka iz tega naslova je prispevek k uspehu in poslovanju temeljnih organizacij ter obseg in kakovost dela delovnih skupnosti.

4. PRIDOBIVANJE DOHODKA IZ DRUGIH NASLOVOV

83. člen osnutka zakona o združenem delu predvideva, da lahko delavci pridobivajo dohodek tudi iz celotnega prihodka, ki ga temeljna organizacija ustvari od kompenzacij, premij, regresov, povračil davčnih in drugih davščin, dotacij in daril, kot tudi iz drugih naslovov, predpisanih v zakonu.

Katarina KOS

Železarski globus

MEHIKA

Da bi povečale letne proizvodne zmogljivosti svojih železarn, bo več manjših mehiških železarskih družb investiralo 1.280 milij. dolarjev. Tako bo letos skupna proizvodnja deset milijonov ton surovega jekla. Do leta 1980 pa jo bodo s pomočjo modernizacije obstoječih in dograditvijo novih objektov zvišali na 12,3 milij. ton.

VELIKA BRITANIJA

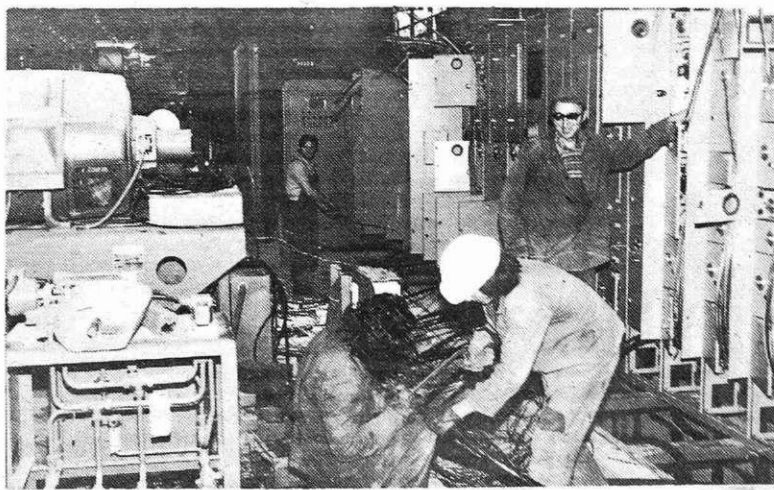
Britanska železarska družba British Steel Co. bo v železarno Lachenby investirala 160 milij. dolarjev. S pomočjo tega denarja bodo v naslednjih dveh letih podvojili letno proizvodno zmogljivost. Tudi letna proizvodnja kisikovih konverterjev bo iz sedanjih 2,2 milij. ton narasla do leta 1980 na 4,8 milij. ton.

MADŽARSKA

Madžarski planerji predvidevajo povečanje letne proizvodnje surovega jekla v prihodnjih 15 letih s sedanjih 3,6 na 5 milijonov ton. Do leta 1990 bodo povečali tudi sedanje valjarske proizvodne zmogljivosti za 43 odstotkov. Pri tem bodo posvetili največ pozornosti proizvodnji hladno valjanih trakov in šivnih cevi. V sedanji petletki (1976—1980) pa računajo na povečano proizvodnjo surovega jekla do 4,1 milijona ton.

IRAN

Iranska vlada je sklenila pogodbo z indijsko vlado o financiranju stroškov za odpiranje novega rudnika železove rude v nahajališču Keidramuth. Po tej pogodbi bo iranska vlada investirala v ta rudnik 630 milijonov dolarjev. Računajo, da bodo z izkopom rude pričeli čez štiri leta. Iranske železarne bodo dobivale v obdobju prihodnjih dvajset let polovico celotne nakopane rude.

Elektromontažna dela v novi hladni valjarni

»Ali ti avša, ne ločiš vojske od vojske. Je zato vojna le to, da streljajo. Ni to pomembno, kdo strelja, proti komu? Če sem se prijavil za boj proti Nemcem, misliš, da se bom čez dva meseca prijavil svojemu bivšemu sovražniku? Kje imaš razsodnost, dekle? Ne grebi s tem po meni, prosim te.«

To je bilo celo za Ane Marijo preveč. Rdeča je, se hotela pošaliti, pa je le še huje zardela. »Vidim, da je najbolje, če vas pustim same,« je rekla in naglo ustala. Majda je stisnila za ramo in stekla iz restavracije.

Majda, skušaj razumeti, da me je najhuje užalila. Prostovoljno naj bi se prijavil v vojsko k Nemcem in boril proti Rusom, ki so Slovani? Če pustim vse drugo v nemar, so Rusi le Slovani,« se opravičuje Slavko.

»Ana Marija ni mislila tako hudo. Hotela nas je le zabavati.«

»Mene je hudo prizadelo. Verjemi, Majda, zelo hudo.«

Zalost, ki je razjedala Slavka, je bila nalezljiva. Tudi Miran je občutil nemoč, da bi v tem trenutku karkoli napravil. Morali bi pomagati Rdeči armadi, začeti boj, dati nekaj znak vsem zaslužnim narodom v Evropi, da ni čas za prazna upanja. Spregovori naj orožje! Ampak kaj, kaj bi lahko napravili s štirimi puškami, vojaško neuki fantje, ki bi se radi borili proti Nemcem? Slaba vest se je mešala z nemočjo. Preketo zoprn občutek.

»Upajmo, da bo to znak za Angleže, da bodo spet napadli,« je plašno z boječim upanjem rekla Majda.

»Tudi za nas bi moral biti znak,« nekam očitajoče odvrne Miran, čeprav ne ve, komu naj bi veljali ti očitki. Saj čutijo, hočejo, pričakujejo. Nekdo pa mora začeti, ustreliti, ubiti prvega Nemca, potem bo upor stekel.

V prvi svetovni vojni je palo milijone vojakov, najpomembnejši pa je strel Gavrilca Principa. On je začel, dal znak, pokazal, kako je treba pobijati sovražnike, prezirati smrt. Tudi v tem uporu se bo rodilo tisoč junakov, a kdo bo začel, kdo bo prvi pobil Nemca in pokazal, da je predaja jugoslovanske vojske le prvi poraz, ne pa resnična kapitulacija jugoslovanskih narodov.

»Ko bi vedela in občutila, kako trpim,« boleče zastoka Slavko in z ubitim pogledom strmi po salonu. Potopljen je v lastno bolečino. Gledal sem jih, ponosne, trde, oborožene, brez strahu v očeh. Občudoval kot vojake, sovražil kot zavojevalce, zapeljavale, ki služijo fašizmu, trpel in še trpim. Ker ne moremo zoper nje postaviti nič takega, kar bi jih dotolklo. Majda, ne mislim na Angleže. Oni imajo svoje skrbi. Na nas, ki smo izgubili skoraj ves ponos. Nemci so v Mirjavi, ne na otoku. Trdno odločeni, da ostanejo. Naj res ostanejo? Majda, bodo tvoji otroci morali povsod govoriti le nemško, pozdravljati Heil Hitler, mi starejši pa se bomo ob večerih šepetali pogovarjali slovensko? Bomo se lahko zapeli po slovensko, zavrtali, še kdaj čutili kot Slovenci? Vprašujem se, je res vsa bojevitost Slovencev umrla s

kmečkimi upori? Smo res narod hlapcev, ki z bolečino uboga in dela, kar ukaže gospodar?

Miran je bil pretresen. Tega od Slavka ne bi pričakoval. Zmerom se mu je Slavko kazal v drugačni podobi. Zavaljal mu je, da je tako prijetno krmaril skozi življenje. Bil je prepričan, da Slavka nobena stvar ne more hudo prizadeti. Nenadno pa ugotavlja, da trpi morda huje od njega. Zato, ker je zavednejši Slovenec, ali je trpljenje huje zaradi tega, ker ne vidi izhoda?

»Slavko, tudi mi se bomo uprli. Ne bomo dolgo trpeli tega, kar nam hočejo vsiliti,« mu skuša dopovedati, da bi ga pomiril.

»Poslušam te besede. Mama mi je povedala, da je v slutnji vojne že župnik pridigal o domoljubni zavesti, da je potrebno braniti domovino. Ne bom govoril o nacionalistih, o mladi četniški skupini. Odkar so Nemci v deželi še nihče ni zares ustrelil proti njim.«

»Kaj pa bombni napad na Hausserja?« se oglasi Majda, ki mu hoče pomagati. »Ali ni to boj? Bi ti rad, fronto?«

Ne vem, kdo od naju dveh je bolj osupel. Majda, nežna, s krhkim obrazom, a odločnim pogledom kljubuje Slavku. Vse drugačno težo imajo besede, ker jih je povedala Majda.

»Potlej v mestu trosijo letake s pozivom na upor, nekdo je ukradel na občini pisalni stroj...«

Slavko bruhne v tak krohot, da Mirana zazebe. Ni se mogel zdržati in Majda lahko posumi. Tega pa ne sme. Krhka deklica ne sme vedeti za skrivnosti.

»Danes so zakurili kres na Grbinčku...«

Slavko se obrača k njemu. Miran se počuti strašno sirotnega. Bedak, ki se sam izdaja.

»Kje so zakurili kres?« vrta Slavko. Obraz se mu razvedri. Slaba volja se umika upanju.

»Slišal sem. Nekdo je v dvorani šepnil Ladu, da na Grbinčku gori kres.«

Slavko me nezaupljivo gleda. Prevdarja, če naj Miranu verjame. Sluti, da bi bilo priznanje nevarno, pa zato ne vztraja.

»Če armada razpade, odda, orožje, potem ni tako lahko znova organizirati vojsko,« dopoveduje Miran in z upanjem strmi v Slavka, ki je videti boljše volje. »Potreben je čas. Glavno pa je — pogum v ljudeh, odločenost, da se uprejo.«

»Zaupal vama bom nekaj, kar me zelo boli,« previdno zavzdihne Slavko. Lovi njun pogled, čaka, da bo ugotovil, kako bosta sprejela njegovo priznanje. »Sem najbolj vojaški vojak, kar jih je v Mirjavi. Toliko vojaka je v meni, da vidva ne slutita. Še sanja se vama ne.«

Občudovanje narašča v Majdinih velikih blagih očeh. Strmi v Slavka, napeta čaka, kaj bo še povedal. Ko Slavko preverja vtis svojih besed, Majda nestrpno vpraša: »Si ti vrgel bombo v Heuserjevo stanovanje?«

Kot bi privijal stenj v svetilki, tako ugaša ogenj v Slavkovih očeh. Hudo mi je, bridko. Slutim, kdo je vrgel bombo. To ni bil Slavko. Gašper! In kako boleč udarec je to za Slavka, ki se je naslajal ob

uzburljivimi misli, da je najbojevitější v Mirjavi.

»Majda, tega ne bi smela uprati. Slavko, ne odgovori. Reichmann je v Mirjavi. In tebi, Majda, opozorilen svet: Ne skušaj vedeti več kot je potrebno.«

Tako je pomagal Slavku in prizadel Majdo. Je sploh mogoče iskreno govoriti, da ne bi koga prizadel?

V restavracijo stopita Adi in Danči. Miran precej opazi, kako se trudita, da bi bila videti brezskrbna. Vendar le stežka prenašata veselje. Zagledata prijatelje in se počasi bližata. Danči se prisloni k Miranu, Adi k Slavku. Vsi v zadregi molčijo. Nenadoma se Slavko presede. Zastrmi se v Adijev obraz. Začuden odkimuje z glavo.

»Ti, zaljubljeni muzikant. Hitro se poberi iz restavracije, domov in se naglo preobleci. Po dimu od ognja dišiš. Baje so na Grbinčku kurili nekaj kres.«

Adi in Danči se prestrašena spogledata. Oči se jima razširijo, v hipu sta zbegana. Rdečelični Adi postaja v obraz podoben makovemu cvetu.

»Pa bi res kar odšla. Saj dobre pijače tako nimajo,« se prvi znajde Danči in pomigne Adiju, da odideta.

S strahom gledajo za njima, kako se jim nenadno mudi. Tudi Majda kaže navdušenje, ki bi ga rada prenesla na Slavka. Prijatelju pa ni pomoči. Spet je namrščen, nesrečen. Nenadno potegne iz žepa denar in ga položi na mizo.

»Odhajam,« reče kot da se opravičuje. »Nisem za v družbo. Vsakogar bi ožrl do golega. Ljudje pa niso krivi, če sem nesrečen.«

Dolgo traja, da Miran in Majda premagata zadrego. Sama se nekako ne znajdeva. Uresničena želja, da sta naposled sama, ju zmede.

»Zakaj se me izogibaš,« vpraša Majda in se trudi, da bi gledala Mirana v oči.

Rad bi ji povedal, da se je umešal oče. Ampak sodnik je zdaj, ko mora delati v tovarni, pod Nemci, dovolj nesrečen. Misli in čuti po svoje. Do njega pa je bil odkrit, iskren. Zakaj bi ga spri s hčerjo? Njuna srečanja tako ne bi dolgo trajala. Čaka ga nevarno delo, boj. Manj boleče bo za Majdo, če jo prizadeje zdaj in se ji odpove premišljena Miran. Kako bi trpela, če bi zvedela... Ne, ne, ne bo premišljal v podrobnostih. To so le slutnje.

»Majda, zdaj so v Mirjavi Nemci. Sovražim jih, do dna duše. Slejko prej se jim bo treba upreti. Kot slutim, bom zraven. Med prvimi. Kako bo z mano, ne vem. Zdaj ni čas, da bi se udajali osebnim željam. Zase sem sklenil: počakam do konca vojne. Če jo preživim, kaj bo lepše kot ljubezen v svobodi?«

Majda joče. Ne more odgovoriti, ampak solze ji lijejo iz oči. Miran pokliče natakarka kaže marke in ko hoče natakarka vrniti drobiž, zamahne z roko. Vstajata da bosta odšla. Nekaj najbližnjih gostov začudeno strmi v Majdo.

Na ulici Majda bruhne v krčevit jok. Miran dotiplje njene prste. Oklene se jih, potem prime Majdo pod roko. Krčevit stisk ga vzburi, navda z željami. Ampak ne sme, si dopoveduje. Majdo bi prehudo bolelo.

Ne govori. Besede so jima odveč. Ne hitita. Stopata počasi, nikamor se jima ne mudi.

Pred vrati sodnikove vile obstaneta. Miran zbira odločnost, da bi se naglo poslovil. Ne morem. Gleda Majdo, ki tudi čaka. V hipu se odloči. Skloni se naprej in trepeče, da ga bo zavrnila. Majda pa ga trepetaje poljubi.

— Aleš je bil res velik junak, a nekateri pravijo, da je bil lahko tak zaradi zveze z Nemci. Da so ga zdaj ujeli zaradi lepšega.

Štefucija se je prestrašila:

— Potem je z mojim koncem. Enkrat vem, da je govoril z njim!

— Štefucija, to je le hudobno govorjenje. Ponavljam samo, kar pravijo drugi. Jaz pa prav nič ne verjamem, da je tako. Aleš nikoli ni maral Nemcev. Je že kdo, ki bi rad nanj zvalil vse blato, ko je toliko ljudi po zaporih. Gotovo ga hudo mučijo, in če je vendarle kaj povedal, je le med pretepanjem.

— Misliš, da ga bodo ustrelili?

— To se mora kmalu pokazati. Včasih ustrelje tudi take, ki so dali eno samo marko. Kdo bi to razumel!

— Ne govori vendar tako, je bila Štefucija že vsa zmešana, vendar je še spraševala: — Si o mojem morda kaj slišal? In o sosedu? Ja, kaj pa Goloba? Kar oba hkrati?

— Za tvojega ni bilo še slišati. Golob, ta pa tudi meni ne gre prav v račun. Kdo bi si bil mislil, da je delal za partizane? Če je?

Ženska tudi ni hotela samo spraševati, zato je zdaj, ko se ji je ponudila priložnost, takoj poprijela:

— Golob? Molči o tem, a vem, da je on med glavnimi! Kje sem to slišala, ne vem, slišala pa sem.

— Kako je potem to? Saj so bili tam Nemci kuhani in pečeni? se je narejal Filip.

— Beži, beži. Pri enih vratih noter Nemci, pri drugih ven partizani! To gre včasih tako. Kaj moreš, če so vsi oboroženi! Ampak naši so le naši!

— Zdaj sem pa res čisto zmešan. Zaradi Goloba jih je veliko v strahu!

Štefucija ni rada molčala, vendar je zdaj nekoliko zastala in rekla:

— No, potem je pa prava godlja. Bog nam pomagaj, če tudi Golobu ne moremo zaupati!

— Tu nisem bil in ničesar ne veš! Zdaj pa zbogom! je naročil, preden je odšel.

Filip je spet izginil prepričan, da je igro z Alešem in Golobom dobro razgibal.

Ko so Aleša drugi zasliševali, so policisti prihiteli po obvezanega Filipa, obenem pa tja vtaknili Bernarda. Wernerju se je mudilo. Zdaj je stal v ozadju kakor vidi režiser, ki vodi igralce na oder. Oder pa v tem primeru ni bil le v Wernerjevi pisarni, temveč

IVAN JAN

55 MRTVI NE LAŽEJO

tudi Aleševa in Filipova dolina pa tudi zapor. Zato zdelani Aleš v celici ni več našel Filipa, temveč neznanega Bernarda...

Filip se obvezanega odvedli pred obersturmführerja, toda po drugi strani, da se ne bi srečal z Alešem. V eni izmed pisarn je moral s stražo čakati. Komaj pa je vstopil v Wernerjevo pisarno, je že nerodno stegnil povito desnico in odsekano vzkliknil:

— Heil Hitler!

Werner mu je le površno odzdravil, kajti Aleš, ki se ni uklonil njegovi režiji in ga ni mogel zlomiti ne z bolečinami ne s prigovarjanjem, ga je spraval v slabo voljo.

Filip pa je še vedno stal tam brez potrebe ves trd in v vojaški drži, kolikor so mu dovoljevale obveze. Werner ga je ošinil z očmi, in če ne bi bil tako nataknen, bi se njegovi prikazni moral smejati. Tako pa se mu je zdel ta prizor le zoprn. Wernerju ni bilo do smeha in Filip je to tudi opazil. Tudi z njim ni bil zadovoljen, zato je zagodrnjal:

— Pustite zdaj to. Raje se že znebite teh gnusnih obvez! Bolničarski podoficer je Filipa osvobodil dolgih, krvavih obvez. Stražar jih je potem odnesel, Filip pa je spet vstal in se pred obersturmführerjem vzravnil, čil in brez podplutb. Uslužno se je smehljaj in ugibal, kako bi tudi Wernerja spravil v boljšo voljo.

Že ga je mislil vprašati, kako sta se pomenkovala z Alešem, pa se mu je vendarle pobilskalo, da mora najprej spregovoriti gestapovec. Ta je med tem stopil k omari, vzel steklenico s konjakom in dva kozarčka, ju vajeno nalil, enega prijel in spraznil, vmes pa tudi Filipu pokazal, naj stori enako. Moral se je pomiriti in tudi za agenta je vedel, da je potreben okrepčila. Te dni je imel dosti dela in še ga čaka. Filip je bil vendar gonjač, to pa je trdo delo. Werner je le v zasedi ali za odrom! Nalil je še enkrat. To ga je malo pomirilo, kajti potem je vprašal Filipa:

— Kako sta se imela? Je verjel?

Tudi Filip je spil drugi kozarček in Werner mu je spet, a ne preveč prijazno pokazal, naj sede.

Vse po vrsti mu je razložil, kako je zaigral zbitega zapornika, in kako je bil Aleš ob srečanju z njim pretresen, presenečen.

— Vidite, herr obersturmführer, je nadaljeval priliznjeno, — njegovo začudenje je potrdilo, da mi je bil že tik za petami. Zato ste si to imenitno izmislili! Kakšna poteza! In to pravi čas, ko mi je šlo že skoraj za nohte. Ta človek ni neumen. Dokopal se je že blizu resnici, a le toliko, kolikor ste mu dovolili. Filip je utihnil. Gestapovec je odklenil mizico, izvlekel iz nje šop bankovcev ter jih neprijazno vrgel pred neučakanega Filipa.

— Tako. Dva tisoč ste že dobili, tu pa je ostanek. Tri tisoč! Preštejte!

Filip je najprej pogledal denar in ga začel šteti potem je prenehal in se vprašujoče ozrl v negibni Wernerjev obraz. Čakal je da mu bo rekel še kaj, ker denarja ni bilo dovolj, a čakal je tudi gestapovec.

Filip je zdaj nekoliko boječe pretrgal mučen molk:

JANEZ BROJAN, st.

2

IZ ALPINISTOVE BELEŽNICE

PLEZANJE PRVENSTVENE SMERI
V OSREDNJEM STEBRU ROGLJICE
— 2.578 M

Vrsta pride na mene, še pristrčen stisk rok in takoj zastavim korak v steno in v gladko stopničasto poč navzgor. Nekaj manjših pomolov je hitro za menoj, Maks pa mi javlja, da je konec vrvi. Ker prostor za varovanje ni bil primeren, mu svetujem, da gre nekaj metrov za menoj, da sem prišel v ožek žleb, kjer je bilo varovanje dobro. Kmalu sta obadva za menoj. Kje sedaj? Povsod sami gladki previsi, desna stran pa ima tudi čisto gladke plošče, katerih naklonina je bila sigurno preko 60 stopinj. Široka je bila štiri do pet metrov in le v sredini smo opazili malo špranjo.

Miha, ker je bila vrsta na njem, poizkusi preko plošč. Dobro usidran v žlebu ga varujem, Maks pa mu nekoliko podstavi in ga pritiska k steni. Ko se pritegne do špranje zabije klin, toda že pri tretjem udarcu se klin ustavi, zadel je v živo skalo, le nekaj centimetrov tiči klin v špranji. Bo zdržal? Miha ne pomišlja in se iztegne v tegu vrvi preko plošče, da bi dosegel

oprijem onstran plošče. Velik je, a vendar prekratek, centimeter za centimetrom se bližajo prsti roke oprijemu, še dva, tri centimetre in... rrrss. Že drsi po gladki plošči navzdol, preveč se je nagnil in noga le naslonjena na plošč, je zdrsula. Zdrsel je le nekaj metrov, ker sem imel dobro navezanega na vrvi. Tudi klin je vzdržal, ker ni bilo sunka. Miha se takoj povleče nazaj do klina in še enkrat poizkusi. To pot je imel več sreče, kmalu je preko, spleza še nekaj metrov nad naju in zanesljivo mesto in pokliče Maksa, da pride za njim in kot zadnji se povzpne tudi jaz. Ko sem hotel izbiti edini klin, sem se ga komaj dotaknil z roko in že je bil zunaj.

Ker je bila stena nekoliko lažja, plezamo do velike grape v desno preko nje na raz vsi skupaj, da preveč ne mudimo. Raz je tu čisto previsen, in po njem se prebijemo kakih deset metrov v levo, od tu dalje pa je deset do dvanajst metrov visok previsen in izredno kruljiv prag. Takoj se vzpnem vanj, a me tudi tisti trenutek odrine od sebe. Utrgal se mi je stop in oprijem obenem. Ta je pa dobra, si mislim, stena bi se nas rada hitro otrsela, dobro brani svoj ponos in nedolžnost Rogljice. Prej je hotela pahnuti Miha, sedaj pa mene, torej moramo biti pripravljeni še na težje preizkušnje predno bomo preko.

Drugič je šlo bolje, do višine osmih metrov, tu je prag najtežji ter izredno kruljiv, klina ni bilo kam zabiti, ker se je vse krusilo, pri najmanjšem premiku se je utrgal stop ali oprijem. Le še en prijem in bom preko. Ves čas pod menoj soplezalca pazita na vsak moj stop in premik, pripravljena, da me obdržita v slučaju da bi odletel. Še preprijem in prestop in Maks zatuli: »Janez, stop!« in že zgrmi izpod leve noge stop, isti trenutek pa se mi od sunka, ker sem stal le na levi nogi utrga tudi pod desno roko oprijem. Tako obvisim le na koncih prstov leve roke. Mislim sem, da mi jih trga v členkih. Hitro zagrabim po skalah in na srečo ujamem v zamahu z desno roko oprijem, ki je zdržal in sem se hitro zvlekel preko roba. Brž se usidram za varovanje in dam znak Maksu, nato pa še Mihi, da nadaljuje. Tudi njima se ni godilo dosti bolje kot meni, vsak stop ali oprijem je bil mehak, bilo pa je zanju toliko slabše, ker sta

bila težja od mene, bolje pa kljub temu, ker sem ju držal z vrvi k steni. Imela sta kar precej opraviti predno sta bila pri meni.

Ker je bil teren zopet nekoliko položnejši, smo šli zopet vsi obenem naprej do pod ogromnega, kakih trideset metrov visokega navpičnega in gladkega praga, z le neznatnimi oprijemi in stopi. Pod pragom je le čisto majhen plato 1,5 krat 2 metra, iz katerega se dvigata dva kamina, desni je neprehoden, levi pa tudi pri petem metru preide v gladko steno. Kamina ločuje kakih šest metrov visok stolpč, ki ga kar nekako prislonej na steno. Ker je prag čisto gladek in navpičen, zabije Miha v višini treh metrov klin za varovanje, drugega pri petem metru in tretjega v vrhu kamina v edino špranjo, ki je bila v pragu in dal vanj karabinar in stopno zanko. Klin je bil potreben tudi za varovanje, saj je bila pod nami kakih dvesto metrov visoka prevesna stena. Tako bi na tako majhnem prostoru, v slučaju, če bi zdrsnil, zletel po zraku preko naju in še naju potegnili preko stene. Jaz sem se zagodzil v stranski kamin in od tam varoval Miha, Maks pa je sedel na plošč pod njim. Zelo počasi se dviga Miha preko gladkega praga navzgor. V višini kakih osmih metrov se mu od skale odkruši za glavo debel kamen in pada naravnost na Maksa. Umakniti se ni mogel nikamor, edino s hitro kretno roko ga odbije čez glavo, pri tem pa je dobil močan udarec na roko.

Na višini kakih petnajstih metrov se mu okruši še en kamen. Zopet je bil on njegova žrtev. Padel mu je na prsa s tolikšno silo, da se je sesedel na mali plošč. Le nekaj korakov bi se opotekal, pa bi zgrmel preko stene. Navezan ni bil nič, ker se je moral odvezati, da je imel Miha dovolj vrvi, ker je bila vrv dolga le 36 metrov. Kaj mi je storiti, Miha ne smem izpustiti iz oči, saj komaj visi v steni, povedati mu ne smem, kaj se je zgodilo, ker bi to v njegovem tveganem položaju ne vplivalo najbolje nanj. Maksa pustiti, da zgrmi preko stene, če bi se kaj opotekal, bi bil to umor.

(se nadaljuje)

AKTUALNOSTI Z JESENIŠKE OBČINE

PREDLOG NOVIH CEN V VZGOJNOVARSTVENIH ORGANIZACIJAH SPREJET

Na šesti seji skupščine skupnosti otroškega varstva so delegati zbora uporabnikov in zbora izvajalcev potrdili stroškovne cene, ki temeljijo na stroških oskrbovanca v vzgojno-varstvenih organizacijah. Ob upoštevanju specifičnosti posameznih vzgojno-varstvenih organizacij, predvsem razlike v številu in starosti kadrov, znaša stroškovna cena na oskrbovanca za predšolske otroke v vzgojno-varstveni organizaciji Jesenice 980 din, vzgojno-varstveni enoti Kranjska gora 785 din, Mojstrani 775 din, Koroški Beli 780 din in v Žirovnici 770 din. Za dojenčke v vzgojno-varstveni organizaciji Jesenice pa znaša stroškovna cena 1.465 dinarjev.

Starši bodo prispevali del teh stroškov in sicer: če dohodek na člana družine ne presega 800 din, starši ne prispevajo ničesar, od 801 din do 1.000 na člana družine prispevajo starši deset odstotkov, od 1.001 din do 1.200 na člana družine prispevajo starši 20 odstotkov in tako dalje. Če pa dohodek na člana družine presega 2.200 din, prispevajo starši 75 odstotkov od stroškovne cene.

Te cene pa bodo začele veljati, ko bo dal soglasje za cene pristojen organ skupščine občine Jesenice.

Delegati so sprejeli tudi finančni načrt skupnosti otroškega varstva Jesenice za letošnje leto, ki temelji na programu otroškega varstva. V skladu s programom so predvidena med drugim sredstva namenjena za vrtec na Koroški Beli, vrtec na Plavžu in stolpnici S 3 in za preureditev vrtca v Kranjski gori. Potrdili so tudi družbeni dogovor o družbeni samozaščiti.

R.

GRADNJA VROČEVODA

Dela pri gradnji vročevoda, ki bo napajal s toplotno energijo iz Železarne pretežni del mesta Jesenice, zlasti pa stanovanjsko naselje na Plavžu, potekajo zaenkrat še zgolj na območju Plavža. Vročevod bo pri gimnaziji priključen na obstoječe omrežje, ki ogreva stolpnice in lokale v tem delu Jesenic. Od tod bo izpeljan pod pločnikom na južni strani ceste do železniške bivalnice, kjer bo prečkal cesto in potekal do križišča za podvoz pod pločnikom na severni strani ceste. Na omenjenem križišču bo vročevodno omrežje spet prečkalo cesto in bo potekalo po južni strani do carinarnice, od tod pa ob trasi bodoče obvozne ceste proti Plavžu tako, da bo pri Viatvorju prešel v južni rob Tavčarjeve ceste do nove stolpnice S 4. Tu bo razvod za cesto Revolucije in za bodoči šolski center.

Doslej so bile sklenjene vse pogodbe z izvajalci del. Dela na Plavžu so v polnem teku, med tem, ko se dela, ki naj bi potekala od gimnazije proti plavžu še niso začela. Investitor je sicer s pogodbami zagotovil hitro gradnjo, izvajalci pa zagotavljajo, da imajo pripravljen ves instalacijski material, vendar bo kljub temu z deli treba zelo hiteti, če naj bi bila nova stolpnica za Čufarjem pred zimo že ogrevana iz novega vročevoda.

Z.

GRADNJA ŠOLSKEGA CENTRA NA PLAVŽU

Občani jeseniške občine so se na referendumu odločili, da bodo zbrali v petih letih 55 milijonov dinarjev kot svoj prispevek h gradnji šolskega centra na Plavžu. Da bi bila sredstva kar najracionalneje uporabljena in da bi gradnja šolskega centra potekala brez motenj, sta skupščina občine Jesenice in izobraževalna skupnost imenovali 13 članski odbor za nadzor nad gradnjo centra. Doslej se je odbor dvakrat sestel in določil delovno skupino, ki naj sestavi vsebino natečaja za izdelavo idejnega načrta šolskega centra. Odbor je imenoval tri komisije, ki bodo imele stalne naloge ob gradnji centra. Komisije so formirane:

- za opredelitev in zasledovanje normativnega in funkcionalnega dela investicije,
- za nadzor nad gradnjo in izvajanjem ostalih del in
- za nadzor nad zbiranjem in uporabo sredstev.

Razen tega pa je vzgojno izobraževalni zavod Jesenice formalno več delovnih skupin iz vrst pedagoških delavcev, ki bodo oblikovale zahteve in pogoje, da bo bodoči center ustrezal zahtevam sodobnega pouka in celodnevne šole.

Tako bodo sestavljene programske osnove, iz njih pa bo izdelana projektna naloga. Težave so v tem,

da obstoje za klasičen način pouka normativi učnih prostorov, kabineto, telovadnic, šolskih kuhinj in drugih prostorov, za šolske stavbe, v katerih naj bi bilo celodnevno bivanje pa normativov še ni. Celodnevna šola za 1000 učencev, kakršna bo na Plavžu, je še ena v Sloveniji, zato si člani odbora niso mogli najti vzorca, čeprav so si ogledali nekaj modernih šolskih stavb v drugih občinah.

Postopek izgradnje šolskega centra na Plavžu bo torej potekal takole: Najprej bodo sestavljene programske osnove. Te bodo služile za izdelavo projektne naloge. Na osnovi projektne naloge bodo izdelani idejni načrti. Idejni načrti bodo izdelani na osnovi natečaja, natečajni rok pa traja tri do štiri mesece. Izmed rešitev, ki jih bodo posamezni projektanti in projektantski biroji predložili, bo posebna strokovna komisija izbrala najustreznejšo in na njeni osnovi naročila glavni projekt. Rok za izdelavo glavnega projekta pa je najmanj šest mesecev. Na osnovi analiz, pogojev in ocene stroškov, je gradbeni odbor odločil, kakšno varianto natečaja bo sprejel. Če računamo čas, ki ga zahtevajo vse predpriprave, bo mogoče začeti z gradbenimi deli konec aprila prihodnjega leta. Med tem časom pa bo gradbeni odbor obveščal občane, kako potekajo priprave za gradnjo.

Z.

POTNIŠKI PROMET NA CESTAH

Če je bil takoj po osvoboditvi cestni promet neznan, tega že dolgo ne moremo več trditi. V letu 1950 je na primer železnica v Sloveniji prevozila milijardo 214 milijonov potniških kilometrov, na cestah pa jih je bilo prevoženih komaj 283 milijonov. Takrat je bilo na slovenskih cestah opravljenega le dobro petino celokupnega prometa potnikov. In seveda je bila ta dobra petina pro-

meta opravljena z javnimi prevoznimi sredstvi na cesti, ker je bilo osebnih avtomobilov še hudo malo.

Do leta 1973 pa se je razmerje iz leta 1950 povsem porušilo, saj je po številu opravljenih potniških kilometrov promet na cestah ne le dohitel železniškega, pač pa ga je za več kot sedemkrat prehitel. Še bolj zgovoren je podatek, da se je število prevoženih potniških kilometrov na železnici v 23 letih povečalo za 31 odstotkov, na cestah pa odstotek povečanega prometa skoraj ni izračunljiv, saj predstavlja številko 4.186. In tudi znotraj potniškega prometa je prišlo do prerazdelitve, saj je bilo pred 26. leti še ogromna večina potniških kilometrov opravljena s sredstvi javnega prevoza, zdaj pa že davno prednjačijo opravljeni potniški kilometri, ki jih opravimo z zasebnimi osebnimi avtomobili.

Kako velikanski je porast potniškega prometa na cestah vidimo tudi iz tega, da je bilo leta 1950 opravljenih na cestah v Sloveniji 283 milijonov potniških kilometrov, v letu 1973 pa že 11 milijard 817 milijonov.

Tak porast cestnega osebnega prometa pa je bil še posebno skokovit v zadnjih desetih letih. In zato ni čudno, da je začelo marsikje prihajati do prometnih infarktov, ko se v določenih dneh ali v določenih urah ceste enostavno zamaše. Na Gorenjskem smo imeli tak primer že večkrat. Na višku zimske sezone je okrog četrte ure skoraj vsako nedeljo od Lesc do Ljubljane skoraj neprekinjena kolona in že večkrat se je čutil vpliv prvega semaforja v Šentvidu daleč mimo Kranja.

Vendar to niso edini primeri, ko se gorenjska cesta enostavno zamaši. Zato na Gorenjskem mora priti do izgradnje avtoceste in njen prvi del med Ljubljano in Naklomo, naj bi začeli graditi že v okviru sedanega petletnega razvojnega načrta izgradnje cestnega omrežja v Sloveniji. In da bo načrt mogoče izpolniti, bo prispevalo tudi javno posojilo za ceste, ki ga bomo vpisali.

Z.

ZAHVALA VALJEVCEV

OBČINSKI KONFERENCI SZDL JESENICE

Udeleženci vlaka BRATSTVO – ENOTNOST iz Valjeva so se vedno pod vtisom prisrčnosti in gostoljubnosti, ki so ju doživeli v bratski Sloveniji in na Jesenicah.

Koordinacijski odbor za organizacijo vlaka je ocenil letošnjo manifestacijo. Enoglasno smo prišli do zaključka, da je bila organizacija z obeh strani to leto skrajno domišljena in da je akcija popolnoma uspela. Posebno smo zadovoljni, da so bili v letošnjem vlaku v glavnem prisotni tisti, ki so v težkih dneh leta 1941 nudili neposredno pomoč preganjanim Slovincem. Zadovoljni smo, ker smo to akcijo izpeljali s prisrčnimi in iskrenimi pismi in vabili slovenskih družin našim družinam, da jih obiščejo.

Z besedami se ne da izraziti navdušenosti udeležencev vlaka nad tem, kar smo doživljali na železniških postajah v Sloveniji in še posebno na Jesenicah. Stotine občanov, ki so nas čakali na Jesenicah, so s svojo razigranostjo potrdili resnico, da se izkazuje bratstvo in enotnost naših narodov v vojnih letih, sedaj vedno bolj in bolj jekleni.

Pozornost in postrežljivost, ki ste nam jo v času našega bivanja v vašem lepem kraju izkazovali, je nepozabna.

Dogovori, katere je naša uradna delegacija oblikovala s predstavniki vaših družbenopolitičnih organizacij bodo še posebno obdelani in sprejeti ukrepi, da se to uresniči.

Nova prijateljstva med občani Valjeva in občani jeseniške občine nas še posebno veselijo, ker vsako nadaljnje zblíževanje ljudi med našima pobratenima mestoma, potrjuje upravičenost pobratenja.

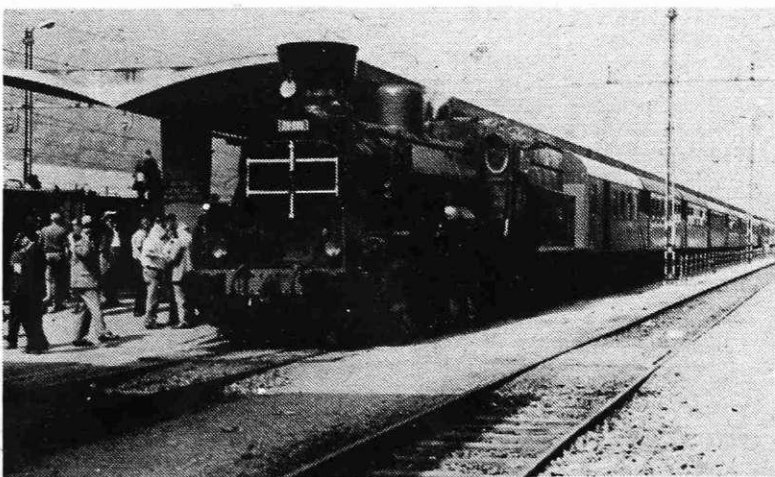
Še enkrat hvala za vse, kar ste nam nudili v času našega bivanja na Jesenicah.

KOORDINACIJSKI ODBOR
predsednik
Dragiša Jesić

ZAHVALA IZ POŽEGA

Zahvaljujemo se na prisrčnosti in sprejemu vlaka BRATSTVO – ENOTNOST 76. Sporočite bratske pozdrave delovnim ljudem in občanom vaše občine z željo še nadaljnjega utrjevanja bratstva in enotnosti.

OBČINSKA KONFERENCA SZDL
POŽEGA

Jubilejni vlak Beljak – Most na Soči z izvirno lokomotivo iz tistih časov, namenjeno za gorske proge

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na dnevnem redu 53. seje izvršnega sveta občinske skupščine, ki je bila v četrtek, 17. junija, je bilo kar 22 točk. Med drugim so obravnavali predloge odloka o določitvi marž za nekatera živila v prodaji na drobno, spremembo pravilnika o tržnem redu za tržnico Bled, odloka o postopku in načinu označevanja ulic, cest, trgov in naselij, o ustanovitvi SIS za komunalne zadeve, projekt za asanacijo zemljišča na področju zazidalnega načrta Sp. Gorje, poročila o delu kmetijske zemljiške skupnosti, SIS za gozdarstvo, o zdravstvenem varstvu občanov, o delu civilne zaščite, o predlogu odloka o povračilu stroškov in nagradah sodnikom porotnikom, o priznanjih občine Radovljica, o sofinanciranju raziskovalne storitve za razvoj usmerjenega šolstva na Gorenjskem, o soglasju k imenovanju žirije za Prešernove nagrade, o dovolitvi uporabe dopolnilnega dela nad 5 do 7 delavcev pri obrtnikih. Obravnavali so tudi poročilo o delu Glasbene šole in o zasedanju skupščine SIS za železniški in luški promet SRS ter osnutek družbenega načrta občine 1976–1980.

V torek, 22. junija, je bila 13. seja OK ZK Radovljica. Delegati so najprej pregledali rezultate izvajanja sklepov 12. seje na osnovi stališč, ki jih je pripravila delovna skupina o urbanizaciji in stanovanjski gradnji. Sedila je razprava o uresničevanju sklepov 6. seje CK ZKS o nadaljnji krepitvi ustavnega položaja delavca v združenem delu ter samoupravne organiziranosti skladno z določbami osnutka zakona o združenem delu, predvsem v tekstilni, lesnopredelovalni industriji, gradbeništvu, komunalni, trgovini in gostinstvu. Beseda je tekla tudi o akciji vpisovanja posojila za ceste v SRS ter o zaključnem računu OK ZK za 1975. leto, ki so ga soglasno potrdili.

Od 10. do 12. junija je občinski štab civilne zaščite organiziral na Bledu in v Radovljici vaje ekip prve pomoči iz KS in delovnih organizacij. Med 67 ekipami so največ znanja v praktičnem in teoretičnem delu pokazali člani ekipe prve pomoči iz KS Stara Fužina, pred ekipo KS Radovljice I in KS Ljubno. Sledita osnovni šoli Bled in Bohinj, na šestem mestu pa je bila ekipa Iskre iz Otoč.

Na 10. seji predsedstva OK SZDL v sredo, 23. junija, so soglašali s predlogom, da se za možnega kandidata na izpraznjeno mesto delegacije SRS v zboru republik in pokrajin skupščine SFRJ imenuje Ludvik Cipot iz Murske Sobote. Osrednja točka dnevnega reda je bila ocena akcije za vpis posojila za gradnjo cest v SRS in razprava o programu modernizacije cest na območju občine Radovljica v srednjeročnem načrtu do 1980. leta.

Med državnimskim obiskom v SRS je v ponedeljek, 14. junija, prispel na Bled japonski prestolonaslednik princ Akihito s princezo Mičiko. V hotelu Golf je visokemu gostu predsednik skupščine SRS Marjan Breclj priredil večerjo, na kateri so bili razen predstavnikov republike navzoči tudi predstavniki občinske skupščine Radovljica.

Izvršni svet OS je na 53. seji 17. 5. imenoval strokovno komisijo za ocenitev škode po potresu v občini. V komisiji so Metka Rutar, Slavica Črnologar in Kati Štefe. Oddelek za gradbene in komunalne zadeve pri OS bo izdal potrdila na zahtevo oškodovancev za najetje potrošniških posojil na osnovi ocen in ugotovitev komisije.

Na predlog koordinacijskega odbora SZDL za odnose z zamejskimi Slovenci bo letos na stroške občinske zveze prijateljev mladine in družbenopolitičnih organizacij letovalo v počitniški koloniji na Malem Lošnju devet otrok s Koroške. Slovenski otroci s Koroške bodo letovali z otroci iz Bohinja v juliju.

V nedeljo, 27. 6., se bodo tudi občani KS Gorje na referendumu odločali o samoprispevku za komunalna dela in asfaltiranje cest v vseh gorjanskih naseljih. Če bo referendum uspel, v kar skoraj ni dvomiti, bodo v petih letih z 1 % od OD zbrali okoli 4 milijone din.

V zadnjih dveh letih so v okviru zdravstvene zaščite borcev v radovljiški občini ambulantno pregledali zdravniki 1.395 članov ZZB NOV. Na Bledu, kjer živi 533 borcev so opravili 585 prvih in 227 ponovnih pregledov. V Radovljici je bilo od 750 borcev pregledano prvič 418 in naknadno 609, v Bohinju pa od 400 borcev 392. Zdravstveno stanje vseh udeležencev NOB je izredno kritično, saj odstotek popolnoma zdravih ne doseže niti 10 %.

Osrednja žirija republiške konference ZSMS in ZKPO Slovenije za nagradno tekmovanje »Naš klub 76« je odločila, da prejme posebno nagrado za najuspešnejši mladinski klub v SRS na področju družbenopolitične dejavnosti mladinski klub Lesce. Nagrado so podelili na sklepni prireditvi v Lescah v soboto, 19. junija.

V okviru tedna Komunistov so v torek, 15. junija, svečano odprli razstavo družbeslovne in marksistične literature v dvorani radovljiške graščine. Razstavo je pripravila delavska univerza in matična knjižnica iz Radovljice pod vodstvom Milana Baloha. Na ogled je 330 različnih knjig, ki so razstavljene v treh oddelkih. V I. delu so prevodi Marxa in Engelsa, v II. delu je literatura posvečena Leninu in biografska dela klasikov marksizma, v III. delu pa so zbirke knjig jugoslovanskih teoretikov.

V petek, 18. 6. je bilo v zdravstvenem domu na Bledu slavnostno srečanje vseh zdravstvenih delavcev združenega zdravstvenega doma Jesenice, ki so ga posvetili 35-letnici vstaje, 25-letnici javne zdravstvene službe in 10-letnici dela v novih objektih na Bledu in Jesenicah. Slavnostni govor je imel v.d. direktor Borut Rus. Ob tej priložnosti so podelili 35 odlikovanj predsednika republike najzaslužnejšim zdravstvenim delavcem iz radovljiške in jeseniške občine.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je določilo za poletno mladinsko politično šolo, ki se bo pričela 29. junija v Tacnu, predsednika OK ZSMS Borisa Ljubica ter mladince Janeza Golija iz Kroke, Janjo Justin iz Lesc, Jaka Pora iz Gorij, Franca Pretnarja z Bleda in Bojana Rauha iz Lesc.

Osnovne organizacije ZSMS v občini imajo doslej že v 17 krajevnih skupnostih. Po letošnjem programu bodo nove OO ZSMS ustanovili v prihodnjih tednih v KS Boh. Bistrica, Ribno in Gorje, na jesen pa še v KS Koprivnik.

Letošnji proizvodni program tovarne Elan Begunje predvideva izdelavo 2.200 čolnov, kar je za 75 % več kot lani. V prvih štirih mesecih so proizvodni program že presegli za 5,4 %. Letos imajo v razvoju tudi ribiški čoln dolžine 7,4 m in družinsko jadralnico dolžine 8 m.

V novem Park hotelu, čigar izgradnja gre po predvidevanjih h kraju, že opravljajo notranja obrtniška dela – beljenje, pleskanje in zasteklevanje. Kot kaže, bo hotel zares odprt že za praznik republike, ko naj bi bila slavnostna otvoritev. Prve goste bodo sprejeli že v decembru, ki so že razrezirali bivanje do konca leta.

Do srede junija so imeli v kampu Šobec v poprečju 250 gostov na dan. Zanimivo je, da tokrat prevladujejo Nemci in Avstrijci in ne Nizozemci kot prejšnja leta. V juniju so že pokrili izpad v aprilu in maju. Za ureditev kampa so v TD Lesce letos porabili 50.000 din.

UTRINKI IZ ŽIVLJENJA SAVICE HOČEVAR-ŽAGARJEVE

Letos — 26. maja nas je presenetila žalostna novica, da je v Ljubljani nenadoma umrla Savica, znana družbenopolitična delavka, hčerka narodnega heroja Staneta Žagarja z Dobrave pri Kropi. Rojena je bila 28. marca 1922 v Gorjah pri Bledu. V našem delavskem listu se jo spominjamo z dogodki, ki osvetljujejo njen lik komunistke in revolucionarke. O njej pripoveduje predvorna Skojevka Ivka Križnarjeva iz Lipnice pri Kropi. S Savico jo je vse življenje vezalo iskreno prijateljstvo. Žagarjeva in Križnarjeva družina sta bili po očetih povezani v ilegalnem partijskem delu.

V času, ko je Savica obiskovala Kranjsko gimnazijo, ji je oče večkrat naročil, naj v Kranju kupi beograjsko Politiko in jo na povratku z železniške postaje Otoče proti domu v družbi s sošolci, drži v rokah. Ilegalci-aktivisti namenjeni k Žagarjevemu je bil predhodno obveščen, da sledi svetloslasi dijakinji z razpoznavnim znakom — časopisom do doma. Tako so Žagarjevi otroci Stane, Savica, Izток, Nada in Danica neopazno vodili ilegalce kurirje na partijsko zvezo k Stanetu Žagarju v šolo na Srednjo Dobravo.

Ko se je Savica v jeseni 1944 iz tretje prekomorske brigade prostovoljno javila v srbske partizanske enote, je na neki konferenci ugotovila, da funkcionarja — govornika pozna. Bil je nekaj dni pri njih na Dobravi, kamor ga je pripeljala z razpoznavnim znakom — časopisom. Šele tedaj (med vojno) je izvedela za ime njihovega ilegalca — Moša Pijade, člana CK KPJ. Sam ji je povedal, da se je v tistem času zdravil v Radovljici, partijska organizacija pa je vzpostavila zvezo med njim in Žagarjem. Kasneje je Savica odkrila še druga imena ilegalcev, ki jih je pripeljala domov. Borisa Kridriča, dr. Aleša Beblerja in druge partijske delavce.

Trinajstletno Savico je oče zavestno vključil v ilegalno delo ob državnih volitvah 5. maja 1935, ko so komunisti podprli združeno opozicijo. Tega dogodka se je zelo rada in s ponosom spominjala: bratu Stanetu je pomagala na špirografu razmnoževati volilne letake. Špirograf pa je očetu Žagarju izdelal mizar-komunist Johan Bertonec. Kasneje, za druge volitve, je razmnoževala letake prav takrat, ko so orožniki pred šolo, kjer je stanovala kompromitirana Žagarjeva družina — postavili stražo.

Ko je kovač iz Lipnice popravil streho in zlebove na dobavski šoli, je po naključju za dimnikom odkril skrivališče Žagarjeve ilegalne literature. Zadevo je prijavil orožniški postaji v Podnartu, kjer je bil komandir Pašan Mehmedović. Prijavo je moral posredovati naprej političnemu komisariju pri okrajnem glavarstvu v Radovljici, ki mu je naročil, naj prihodnjo jutro pri Žagarju izvrši preiskavo in zapleni ilegalno komunistično literaturo. Pašan Mehmedović pa je pravočasno o tem obvestil Žagarjevega sodelavca in prijatelja Ivana Križnarja. Stane Žagar se je v vsaki situaciji hitro znašel: hčerko Savico je z mlajšo sestrico poslal na Spodnjo Dobravo k Solarjevemu (Justinovčevim) po katoliške časopise (družina je bila sicer napredna, ena njihova hčerka pa je bila naročena na Domoljub in Bogoljub). Tako sta Žagarjevi hčerki prinesli domov dva polna cekarja teh časopisov. Z njimi je Žagar napolnil izpraznjeno skrivališče. Drugo jutro pa je bila preiskava, kar je razumljivo — po tej novi vsebini, brez-uspešna.

Septembra 1940 je takratna oblast odpustila iz državne službe vodilnega gorenjskega komunističnega Staneta Žagarja, šolskega upravitelja na Dobravi pri Kropi. Poslali so ga na orožno vaje, družini pa so odpovedali stanovanje na šoli. Najstarejši sin Stane se je preselil k stricu v Ljubljano, žena Pepca z mlajšim sinom in tremi hčerkami se je preselila k sorodnikom v Ljubljano pri Celju, kjer sta učiteljski sestri Staneta Žagarja. Savica se je pogosto spominjala teh žalostnih trenutkov in prizadetosti, ki so jo občutili otroci, ker so morali zapustiti svoje prijatelje na Dobravi. Dobravci so Žagarjevo družino na Ljubčini večkrat obiskali, vsa Žagarjeva družina pa je prišla praznovati novo leto 1941 med svoje iskrene prijatelje na Dobravo.

Po okupaciji Jugoslavije, leta 1941, se je morala Žagarjeva družina pred Nemci umakniti v Ljubljano. Vsi so postali ilegalci, Savica je imela ilegalno ime — Majda Vrečar. Mnogokrat je pripovedovala, da jo je prizadelo, ker ni smela več uporabljati svojega imena Savica, ki ji ga je izbral oče kljub župnikovu nasprotovanju.

Žagarjevi otroci so bili zelo navezani na očeta in ga nadvse spoštovali, saj jih je že v rani mladosti pripravil na trdo življenje, ki je čakalo otroke revolucionarja. Savica ni mogla pozabiti očetovih besed ob prihodu v Ljubljano: »Na Dobravi sem vas pripravil na boj, ki vas čaka sedaj!«

Leta vojne, ki so sledila jim niso prizanesla. Ta razredni boj in boj proti okupatorju je bil neizprosno.

Padli so: oče, brat Stane in sestra Nada.

Avgusta 1941 so Skojevko Savico sprejeli v Komunistično partijo. Tedaj je za prikrivanje pred okupatorjem kot dekle spremljala po Ljubljani člane borbenih grup in vršila posle kurirke dokumentarne in centralne tehnike KPS.

16. aprila 1942 je Savica pozvonila na maminem ilegalnem stanovanju na Mestnem trgu v Ljubljani. V hipu jo je sovražnikova roka, ki je odprla vrata, neusmiljeno potegnila v predsobo. Bila je aretirana skupaj z mamo in mlajšima sestrama dvojčicama. Za Savico in njene najdražje se je začela trnjeva pot skozi okupatorjeve zapore v Ljubljani in Italiji. Domača vzgoja ji je pomagala junško vzdržati vse strahote mučenja — s katerimi je hotel okupator prizadeti in zlomiti naše aktiviste.

Po kapitulaciji Italije, ki jo je zatekla v italijanskem zaporu, se je

tudi Savica čez fronto prebila v Južno Italijo, od zaveznikov osvobojeno ozemlje. Njen revolucionarni duh ni miroval — po taboriščih je organizirala, zbirala borce za prekomorske brigade. S skromnim potrdilom, ki ga je napisal neki angleški kapetan, je sistematično obiskovala taborišča za taboriščem, kjer so bili med drugimi pomešani slovenski in hrvaški interniranci-zaporniki (Primorci in Istrijanci), bivši italijanski vojaki. Mnogim še ni bil znan narodnoosvobodilni boj jugoslovanskih narodov, zato jim je Savica razlagala pomen boja in jih pridobivala zanj s svojo veliko potrpežljivostjo in navdušenostjo, ki je iz nje izžarevala. Tiste, ki so se odločili za vstop v NOV, je ponoči s kamionom baze NOV v Bariju s šoferjem prepeljala v bazo. Povsod je postavljala javke za nadaljnje zbiranje borcev za NOV.

Po vojni je s polno energijo sprejemala številne odgovorne naloge, ki jih ji je nalagala Partija pri socialistični izgradnji domovine. Mnoge odgovorne zadolžitve niso motile njenega nadaljnega študija in ne ovirale, da ne bi izpolnjevala dolžnosti žene in matere treh sinov.

Pomagala je pri zbiranju podatkov in pisanju zgodovine delavskega gibanja in NOB Gorenjske. Rada se je srečevala s predvojnimi in vojnimi borci — prijatelji. Vse življenje si je prizadevala za humane odnose med ljudmi, njena plemenita osebnost pa bo med nami stalno prisotna.

Zorka Tribušon

Žagarjevi otroci po izgnanstvu z Dobrave v Ljubčini pri Celju — pozimi 1940/41 — z leve: Savica, Izток, Danica, (Tone Grčar, sekretar okrožnega komiteja KPS Celje), Nada

ČRTA NOSILKA SLIKARJEVEGA IZRAŽANJA

V soboto, 19. junija, so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli slikarsko razstavo grafika NEJČA SLAPARJA iz Kranja. Slikar se to pot že tretjič predstavlja na Jesenicah s svojo svojstveno grafično tehniko, katero vztrajno in dognano izpopolnjuje. Umetnostni zgodovinar in likovni kritik Andrej Pavlovec, je ob slikarjevih naj-novejših grafikah napisal:

»V optični bravuri, ki nam jo ponuja Nejč Slapar na tej razstavi, bi težko našli še kaj več, na primer intimnost doživljanja sveta, ekspresivnost ali romantiko, kajti živost optične prisotnosti je brez dvoma na prvem mestu. Za Slaparja je prav v zadnjem času značilno iskanje vse od figurativne do oblikovne najrazličnejših podob v smislu reševanja specifičnih likovnih problemov, ki jih je že reševal na relaciji fotografije in celo ročno izdelanih risb v smislu računalniške grafike.

Najnovejša Slaparjeva dela pa se ponovno vračajo k izvoru tako imenovanega op arta ali optične umetnosti, torej od tam zopet naprej, kjer je nekoč že iskal, pa je svoje raziskovanje prekinil, zavrgel ali kot vidimo danes, samo odložil za kasnejši čas, se pravi za danes, ko nam zopet kaže dela, ki so nastala na podlagi razmišljanja o op-artu. Seveda ne izhaja iz takratnih starih pozicij, kajti ves ta čas je uporabil za dosledno preiskovanje problematike in za iskanje reševanja te problemske in tehnične tako zapletene likovne govorice. Črta, ta najstarejši element umetniških medijev, je nenadoma postala nosilka vsega dogajanja v Slaparjevih delih.

Izhodišče je po vsej logiki in verjetnosti v fotografskem postopku linijskega rastiranja, vendar samo to in nič več. Vse ostalo, ki se nam ponuja ob gledanju teh risb, je fantazija optičnih prevar in optičnih gibanj, ki včasih podredijo celo prostor, v katerem se nahajajo.

Slaparjeva črta je evklidska, narisana z ravnilom, pa vendar ne občutimo nikakršne ostrine in vsiljevanja. Minimalna koncentracija črt, ki so nanizane druga k drugi, povzroča gibanje, nedoločene pozicije svetlobe in teme, včasih pa so tudi dimenzije popolnoma drugačne, kakor si jih predstavljamo. Poleg teh optičnih dražljajev, nas ta dela prisilijo tudi k razmišljanju. Nehote se nam porajajo nove in nove dimenzije, ki jih prvi hip morda niti ne opazimo prav zaradi teh optičnih, lahko bi celo dejali, namišljenih gibanj.

V svetu vizuelnih komunikacij bi ta dela naletela na odmev, posebno če bi bila prenešana v kak trajnejši material, na primer železo, beton, les ali plastične mase.

Ob tem se spomnimo prizadevanj v okviru tako imenovanega mural-painting ali slikarstva, ki se je začelo v Ameriki, kjer so predvsem v revnih predelih vlemest začeli poslikavati siva pročelja stavb z namenom, da bi vsaj na ta način ušli monotoni vsakdanjega življenja. Nekaj podobnega je tudi v Slaparjevem slikarstvu. Privede nas na misel, da je to, kar nam je pokazal, uporabno v vsakdanjem življenju, pa naj bo to risba, poslikana stena hiše ali vzorec na tkanini. Če je Slapar to dosegel, je dosegel veliko, morda v poplavi modnih muh mnogo preveč, da bi vse to lahko v hipu razumeli.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. ure do 19.30, do vključno 30. junija.

POSNEMANJA VREDEN DAN

Na osnovni šoli Žirovnica, kjer imajo edini v občini celodnevno šolo, so v četrtek, 17. junija imeli samoupravni dan. Ta dan so učenci prevzeli v upravljanje šole in vzgojnovarstveno organizacijo. Opravili so vse dolžnosti ravnatelja, učiteljev in tehničnega osebja. Na razpisana delovna mesta so se javili učenci in nekaj dijakov pedagoške gimnazije z Jesenic, razpisna komisija pa se je potem odločila za 48 učencev in učenk, ki so v pravem pomenu vodili šolo. »Ta dan« so si ogledali tudi pedagoški delavci z drugih osnovnih šol jeseniške občine, ki so prisostvovali pouku v nekaterih razredih in bili prav prijetno presenečeni nad pridnostjo in zavzetostjo tako učencev samih kot učiteljev. Prijetno so bili presenečeni tudi zato, ker so učenci — učitelji pisali priprave za pouk, nekateri sami, potem pa skupaj z učitelji in pri tem pokazali veliko resnosti in vneme.

Ta dan je bil čudovita preizkušnja tako za učence kot tudi za učitelje. Učenci so spoznali resnično delo in življenje na šoli. Tudi prijave za razpis so morale biti lepo napisane, pomanjkljivo napisane prijave so zavrnili. Učenci so tako spoznali delo na šoli, ki ga sami običajno ocenjujejo sicer s povsem drugega zornega kota. Poleg tega so se spoznali s pedagoškim procesom, z vsemi dobrimi in slabimi lastnostmi, spoznali so, kakšni so pravzaprav učenci in pri pouku in v bodoče bodo učitelje prav gotovo drugače ocenjevali. Tega dne je delovala tudi pionirska kontrola, ki so jo sestavljali trije člani, katerih naloga je bila, da javijo vse učence, ki motijo pouk in se neprimerno obnašajo.

Tega dne so izdali tudi »Informator o samoupravnem dnevu učencev osnovne šole Žirovnica«, ki so ga napisali in natiskali sami, glasilo pa zaključujejo z motom »Naj ne bo zadnje«. V njem so opisani vtisi ravnateljice tega dne, učiteljev, tehničnega osebja in učencev, vsi pa se strinjajo, da so taki dnevi koristni in da jih bo potrebno še organizirati. Naj samo navedemo nekaj misli učenke 5. a razreda Jasmine Smole: »Novi učitelji so se izredno dobro pripravili. Njihov trud ni bil zaman. Veliko so nas naučili. Samoupravni dan se mi zdi zelo v redu. Dobro je, če učenci znajo sami voditi šolo, kar nam bo zelo koristilo v samoupravnih družbi. Mislim, da smo se vsi potrudili, lepše smo pospravili

omare, zložili kolosa in tudi pri pouku smo bili pazljivi, razen nekaterih, ki so vse ure motili pouk. Tisti si zaslužijo kazen.«

Učitelji tega dne so imeli pouk po urniku kot prvi učitelji, obravnavali so snov, ki je na programu in marsikdo je bil po tem dnevu prav gotovo utrujen, toda prav gotovo vesel, da je tudi on prispeval nekaj, da je ta dan tako lepo uspel. In veseli moramo biti, da so v Žirovnici zaorali ledino v jeseniški občini, veseli morajo biti vsi, ki se trudijo, da bi bila današnja šola res šola, kjer so učenci tudi doma, kjer je njihov drugi dom. Ta dan je resnična šola za učence, ki jih je obogatila z izkušnjami, ki jim bodo še kako koristile pri njihovem nadaljnjem delu v šoli in družbi.

Tega dne je bil tudi seminar o samoupravljanju na šoli oziroma o tem kako pričeti z organizacijo samoupravljanja na šoli. Seminarja so se udeležili poleg pedagogov z žirovniške osnovne šole tudi pedagogi in socialni delavci z drugih jeseniških osnovnih šol. V razpravi je potem tekla beseda o samoupravljanju na šoli ter o tem, kakšne možnosti obstoje, da bi naš samoupravni socialistični sistem čimbolj neposredno posredovali učencem. Način življenja, vsakdanje spoznavanje stvarnosti, kot na primer samoupravljanje na šoli v okviru šolske skupnosti, jim bo prineslo izkušnje, hkrati pa bodo spoznavali bistvo samoupravnih procesov. Učinkovito spoznavanje samoupravljanja ne bodo dosegli le z besedami, mnogo več bodo dosegli, če bodo učence ali dijake postavili v tak položaj, da bodo sami sodelovali v samoupravljanju.

Prav gotovo daje celodnevna šola velike možnosti, da vse to uresničimo, precej pa bomo storili, če organiziramo razne aktivnosti na šoli, če vključimo dijake s pedagoške gimnazije in bivše učence nazaj v šolo. Vse to so poti, da bo šola postala res drugi dom učenca, kraj, kjer se bo učenec mnogo naučil in si pridobil izkušnje.

Prav bi bilo, da bi v prihodnjem letu na vseh jeseniških osnovnih šolah poskušali organizirati tak samoupravni dan, kjer bodo učenci opravljali vse naloge od ravnatelja do kuharja in hišnika. Na tak način bodo učenci najbolj živo spoznavali samoupravljanje in vlogo šole v naši družbi.

Rina

TI, KI SI DELAL, TVOJE JE DELO: TO JE POSTAVA

Avtor članka Na rob prireditvam ob 100-letnici Cankarjevega rojstva nas je spodbudil k temu pisanju. Ne mislimo razpravljati o tem, kako je bilo na proslavi v soboto, 8. maja 1976 ob 19. uri v šolski avli osnovne šole Mojstrana. O tem se je široko razgovoril avtor, o nekaterih stvareh neobektivno.

Tudi pri nas je bil zbran ves učiteljski zbor z ravnateljem na čelu. Otroci v prvi vrsti so se morda res presedali, ampak naj mi nekdo pove, kako prvošolčku razložiš, da mora vso uro sedeti mirno ob programu, ki ga ne razume in zato ne more sprejemati. Morda se bo kdo vprašal, zakaj smo tudi najmlajšim priporočili obisk te proslave. Bali smo se prazne dvorane. Tudi v nas, ki smo pripravili že veliko proslav, se je včasih nabralo kaj grenkega. Posebno takrat, ko smo v dvorani iskali ljudi, ki bi vsaj na kakšni proslavi morali biti, pa jih ni bilo. Dolžni smo tudi pojasniti, da za omedlevo enega nastopajočih ni bila kriva živčnost zaradi nekulturnega običaja. Kriva je zadržljiva avla, saj se je to že večkrat primerilo in to pri polni dvorani in kulturnem občinstvu.

Ljudje smo že taki, da raje gramajo, kot pa hvalimo. Najbolj nas je zabolelo očitek, da otroke nismo znali pripraviti na Cankarja. Naj mi avtor članka ne zameri, da mi je v mislih isti citat iz Bele krizanteme:

»Kaj je vse moje delo? Ali ni bila le voda, v pesek izlita, seme, na kamen posejano, glas vetra v puštinji?«

Morda bo koga le zanimalo, kaj smo letos naredili v zvezi s Cankarjevo stoletnico in kakšne uspehe ter priznanja smo dobili na kulturnem in športnem področju.

Šola je majhna, dela in priznanj pa ni bilo tako malo. Odbor za Cankarjevo proslavo je skrbno pripravil program za letošnji praznični maj. Vsi učenci višje stopnje so dodatno delo v zvezi s spoznavanjem Cankarjeve literature vzele skrajno resno in marljivo. Večina učencev je tekmovala za Cankarjevo bralno značko in jo tudi dosegla. Literarni krožek je pripravil dramatizacijo treh Cankarjevih črtic, ki bi jih naštudiral dramski krožek. Na nižji stopnji je seveda poznavanje Cankarja ome-

jeno na dve, tri črtice, toda niti v prvem razredu ni učenca, ki ne bi poznal Suhih hrusk. Osrednjo delo ob letošnjem kulturnem dogodku je bila posebna izdaja šolskega glasila, posvečena Cankarju. Ob lepih pisateljevih stavkih o materi, mladosti in domu so učenci vseh razredov napisali prijetne spise in globoka razmišljanja. Morda so ob primerjavi Cankarjevih in svojih doživetij, razočaranj, svetlih in žalostnih trenutkov bolj spoznali in občutili Cankarja kot pri zelo kvalitetnem, toda težkem recitalu. Ureditve šolskih panojev (tudi Ketteja nismo pozabili) je morda manjšega pomena, čeprav je tudi tu zajeto delo učencev (in učiteljev).

V vsi še ni bilo proslave, kjer ne bi nastopili naši otroci. Saj je prav tako, šola mora živeti s krajem, čeprav se nekaterim ljudem zdi to preveč samoumevno.

Septembra se začne dan pionirjev, novembra je dan mrtvih in praznik republike. Decembra pripravljamo proslavo za krajevni praznik, ki je povezan z dnevom JLA. Tega smo še posebno svečano proslavili lanske leto, saj je šola dobila ime 16. decembra. Pripravili smo razstavo, program v avli in drugi program v kulturnem domu. Potem vsako leto sledi proslava za dedka Mrza, 8. februar, 8. marec, 27. april in 1. maj, kurirčkova pošta, štafeta in še bi lahko naštevali. V vsem tem se vidi delo naših otrok in njihovih mentorjev. Letos smo dobili veliko priznanje in nagrado (televizor) Pionirskega lista za uspešno sodelovanje pri Jugoslovanskih pionirskih igrah. Mimogrede naj omenim še nagrade, ki smo jih za likovne, tehnične in literarne izdelke dobili od železarne Jesenice. Na koncu, čeprav ne najmanj pomembno, je ohranjanje tradicij NOB, obiski obeležij in nekdanjih borcev ter zapisovanje podatkov in pripovedi. Uspehi niso izostali na področju športa, taborništvu in drugih izvenšolskih dejavnosti, ki prav tako pripomorejo pri oblikovanju mladega človeka v poštenega, kulturnega in delovnega samoupravljalca.

Prav zato, ker se trudimo doseči te stvari, nam je preveč enostransko kritika zaboleta.

Kolektiv osnovne šole
Mojstrana

OB 70-LETNICI OTVORITVE GORIŠKE PROGE

V nedeljo, 20. junija 1976 je preteklo 70 let, odkar je bila zgrajena in predana obratovanju tako imenovana tursko-karavanska železnica, to je proga, ki skozi Ture in Karavanke povezuje München in Salzburg s Trstom. Če je že šla mimo nas docela neopazeno 100 letnica obratovanja tako imenovane Rudolfove železnice, ki je povezala Ljubljano s Trbižem in po kateri so začeli voziti vlaki leta 1870, naj se spomnimo vsaj letošnje obletnice, ko mineva 70 let, odkar je bila dovršena za tiste čase grandiozna gradnja železnice skozi Karavanke proti Trstu. Ker prihajajo ob tej priložnosti prijatelji železnice iz Slovenije, Avstrije in Italije s posebnimi vlaki počastiti to obletnico, je prav, da tudi mi posvetimo nekaj misli gradnji in otvoritvi proge.

Proga je bila odprta ločeno na različnih odsekih. Prva poskusna vožnja med Gorico in Jesenicami je bila opravljena 22. marca 1906, svečana otvoritev proge med Trstom in Jesenicami pa je bila 19. julija istega leta. Tja dan sta z Jesenic proti Gorici peljala dva otvoritvena vlaka. V prvem se je peljal nadvojvoda Franc Ferdinand, v drugem pa ostali gosti. Nadvojvoda je imel na Jesenicah priložnostni govor in kronisti so zabeležili, da je zadnji stavek svojega govora povedal celo v slovenščini. Že dolgo pred otvoritvijo proge so slovenski listi pozivali prebivalstvo Jesenic, naj na dan otvoritve izobesi slovenske zastave in tako manifestira slovenski značaj svojega mesta.

Celotna proga ni mogla biti odprta 19. julija zaradi tega, ker se je gradnja karavanskega predora zavlekla in do dneva otvoritve se ni bil v celoti usposobljen.

Pred tem dogodkom pa je bila 7. junija 1906 leta odprta proga med Beljakom in Podroščico in 31. maja 1906 proga med Celovcem in Podroščico. Nazadnje so otvorili

tudi karavanski predor, 30. septembra 1906. leta in tako je bil mogoč promet na celotni progi med Salzburgom in Trstom. Pred zgraditvijo tursko-karavanske železnice so bile Jesenice majhna vmesna postaja na progi Ljubljana-Trbiž. Postajno poslopje je bilo takšno, kakršno še danes stoji v Podnartu ali v Škofji Loki in je stalo tam, kjer je danes tovarno skladišče. Po otvoritvi tursko-karavanske železnice pa je bilo na sedanjem mestu zgrajeno novo postajno poslopje, ki je bilo bombardirano 1. marca 1945. Tako je postajala, kakršno imamo na Jesenicah danes, že tretja po vrsti. Prvotno postajno poslopje je bilo demontirano in je dolga leta služilo Železarni kot laboratorij. Promet se je z otvoritvijo tursko-karavanske železnice na Jesenicah silno povečal, saj je samo proti Gorici vozilo šest parov potniških vlakov, od katerih sta bila dva brzovlaka. Kronisti so zabeležili, da so imeli železničarji v začetnem obdobju težavno delo, saj so bile zamude vlakov skoraj redne. Ker postaja ni bila ustrezno urejena, je bilo vstopanje v vlake zelo težavno, saj so na primer ob 18. uri pripeljali naenkrat vanjo štiri pot-

niški vlaki iz Trbiža, Celovca, Gorice in Ljubljane. In takrat še ni bilo podhoda in vmesnega perona, tako da so se vsi potniki ob vstopanju in prestopanju drenali med tiri.

Vendar pa je proga doživljala v sedemdesetih letih zelo različna obdobja. Največji tovarni promet je imela v času prve in druge svetovne vojne. Med obema vojnoma na njej ni bilo kaj prida tovarnega prometa, v zadnjem času pa ga skoraj ni. Po njej vozita le po dva para tovarnih vlakov. Le po potresu v Italiji, ki je poškodoval progo Trbiž-Udine in je bil zato del tovara preusmerjen na goriško progo, je bilo na njej nekaj več prometa. Pred leti je na Goriški progi zamenjana parna vleka z dizel motorno. Zato zdaj ne velja več ugotovitev, ki jo je zapisal »Slovenski narod« 25. avgusta 1906: »da so železniški vozovi zaprašeni in zamazani, tako da stopi človek iz njih po nekoliko daljši vožnji podobno dimnikarju.« Z motorno vleko je bilo mogoče tudi skrajšati vozni čas. Če bi uspelo progo usposobiti za 20 tonski osni pritisk in nanjo pritegniti več tovarnega prometa bi lahko po 70. letih spet spregovorili o njeni ekonomski opravičenosti.

ANALIZA DELA SPLOŠNE DELEGACIJE SIS V KS JAVORNIK – KOROŠKA BELA

Ob koncu maja se je sestala splošna delegacija samoupravnih interesnih skupnosti v krajevni skupnosti Javornik – Koroška Bela, da analizira delo delegacije od njene izvolitve do danes. V splošno delegacijo je bilo pri volitvah koncem leta 1974 izvoljenih 18 delegatov, na prvem skupnem sestanku januarja 1975 pa je bila oblikovana splošna delegacija, imenovan predsednik in podpredsednik ter za vsako samoupravno interesno skupnost po dva delegata.

Vsi delegati so doslej dosti redno obiskovali vse seje skupščin SIS, kakor tudi drugih organov, v katere so bili izvoljeni, ali delegirani. Na seji so ugotovili, da precejšnje število delegatov deluje v občinskih, regijskih, kakor tudi v republiških SIS. Iz tega tudi izhaja, da na posamezne seje skupščin hodijo vedno eni in isti, na kar so opozorile tudi že nekatere skupščine SIS, kar vsekakor ni v skladu z delegatskim sistemom, ker se tako delo zelo malo ali celo nič ne razlikuje od prejšnjega odborniškega sistema.

Na seji splošne delegacije so o tem veliko govorili in ugotovili, da je do novih volitev še dolga doba, da so delegati, katere smo izvolili, pripravljati delati v samoupravnih organih, seveda pa se bo potrebno prizadevati za bolj dosledno uveljavljanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij. Zato so se na tej seji dogovorili, da bi delo splošne delegacije organizirali tako, da bi se čim bolj približali resničnemu delegatskemu delovanju in da bi v tej mandatni dobi dobili določena izkustva, katere bi s pridom uporabljali v naslednjem obdobju.

Na seji so predlagali, da se mora splošna delegacija sestajati vsaj enkrat mesečno in obravnavati celotna gradiva za seje skupščin posameznih samoupravnih interesnih skupnosti.

Na osnovi razprave so sprejeli nekatere stališča in predloge, med drugim tudi to, da se seji skupščin SIS izmenoma udeležujejo vsi delegati, ne glede na prvotno razdelitev delegatov po posameznih SIS. Vsi delegati so menili, da bi bil tak način

delo veliko boljši, ker bi se vsi delegati seznanjali s celotno problematiko.

Tak način dela pa seveda zahteva, da delegacija od posameznih skupščin SIS dovoli zgodaj dobi gradivo za sejo. Nekateri so bili celo mnenja, da na seji skupščin, ki ne bi poslane dovolj zgodaj gradiva, ne bi delegirali nobenega delegata.

Po splošni oceni navzočih bi tako delovanje delegacije lahko uresničili, delegirani delegati pa bi na seje skupščin odhajali vsaj z mnenjem splošne delegacije. Precej pozornosti so na seji posvetili vprašanju tesnejšega stika delegatov z bazo, kar je potrebno iz dveh razlogov. Prvič dobiti ob čim večjega števila krajanov stališča do posameznih vprašanj ali problemov, drugi pa tudi čim večje število teh seznaniti z delom splošne delegacije. Podanih je bilo več predlogov, in sicer, da se po posameznih vprašanjih sklicujejo problemske konference krajanov, ali pa da KO SZDL občasno sklicuje zbor krajanov, na katerih pa bi člani splošne delegacije poročali o svojem delu.

Na seji je bilo tudi govora o povežovanju delegacij iz posameznih krajevnih skupnosti.

Iz celotne razprave je bilo razvidno, da so vsi člani splošne delegacije z odgovornostjo sprejeli te naloge in da so pripravljene tudi aktivno poseči v oblikovanje politike občinskih pa tudi republiških samoupravnih interesnih skupnosti. Vsi pa se tudi zavedajo, da bo potrebno žrtvovati tudi več časa za delo v delegaciji.

S. Torkar

24. MEDNARODNE POLETNE KULTURNE PRIREDITVE – FESTIVAL LJUBLJANA – 1976

Zaradi določenih interesov med delavci in občani, še posebno pa v sindikalnih organizacijah, objavljamo spored letošnjih mednarodnih poletnih kulturnih prireditev v Ljubljani:

25. 6. Cankar – Kosmač, monodrama ob 20.30
26. 6. Ana Karenina, balet Beograd ob 20.30
27. 6. Simfonični koncert, Slovenska filharmonija ob 20.30
28. 6. Stamen, balet Novi Sad ob 20.30
29. 6. Klavirski duo, Alenka in Igor Dekleva ob 20.30
30. 6. Beethoven, Debussy, Orff, balet Zagreb ob 20.30
1. 7. Baletni koncert, Avstrija, Irska, Sovjetska zveza, Jugoslavija ob 20.30
2. 7. Slovenski oktet ob 20.30
3. 7. Hasanaginica, balet Sarajevo ob 20.30
4. 7. Jalta, Jalta, musical ob 20.30
5. 7. Simfonije, balet Zagreb ob 20.30
6. 7. Negacija ognja, balet Celje ob 20.30
7. 7. Komorni koncert, Gregorčič, Lorenz, Soban ob 20.30
8. 7. Opera SNG Ljubljana ob 20.30
9. 7. The Great Salt Lake Mime Troupe ob 17. uri in 20.30
10. 7. The Great Salt Lake Mime Troupe ob 20.30
11. 7. Recital – harfa, Pavla Uršič ob 20.30
12. in 13. 7. Ciganski ansambel »Roma«, obakrat ob 20.30
14. 7. Zborovski koncert, Northern California Chamber Chorale ob 20.30
15. 7. Vokalni koncert, Boljšoj teater Moskva ob 20.30
16. 7. Pantomima, Chaos, ZDA ob 17. uri in 20.30
17. 7. Vokalno – instrumentalni koncert Gerchwin Ensemble ob 20.30

Drugi del sporeda od 1. 8. do 27. 8. bomo objavili v prihodnji številki.

Skupine imajo pri vstopnicah popust. Sindikalni odbori lahko samostojno organizirajo kolektivne obiske, vendar morajo pravočasno rezervirati vstopnice pri Festivalu Ljubljana. Posamezniki ali manjše skupine pa lahko rezervirajo vstopnice tudi preko glasbene šole Jesenice, ki bo v primeru najmanj 40 prijav organizirala poseben avtobus.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

26. junija japonski risani film MAČEK V ŠKORNJIH ob 15. uri, režija Kinio Yabuki
26. in 27. junija ameriški barvni film OBRACUN PRI OK CORRALU ob 17. in 19., režija John Sturges, v glavni vlogi Burt Lancaster, Kirg Douglas
28. in 29. junija francosko italijanski barvni film NI DIMA BREZ OGNJA ob 17. in 19., režija Andre Cayatte, v glavni vlogi Annie Girardot
20. junija ameriški film NAŠI ROJAKI ob 17. in 19., režija Harry Lachman, v glavni vlogi Stan Laurel, Oliver Hardy
1. julija ZAPRTO
2. julija nemški barvni film KRVAVI JASTREBI ALJASKE ob 17. in 19., režija Harold Reinl, v glavni vlogi Doug McClure
3. in 4. julija ameriški barvni film ZLOMLJENA KRILA ob 17. in 19., režija John Ford, v glavni vlogi John Wayne

KINO PLAVŽ

26. in 27. junija francosko italijanski barvni film NI DIMA BREZ OGNJA ob 18. in 20.
27. junija japonski risani film MAČEK V ŠKORNJIH ob 10. film poklanja svojim varčevalcem Jugo-

banka Ljubljana, vstop z izkaznico ježkovega kluba.

28. in 29. junija ameriški barvni film OBRACUN PRI OK CORRALU
30. junija ZAPRTO
1. julija angleški barvni film ROMANTIČNA ANGLEŽINJA ob 18. in 20.
2. julija ameriški film NAŠI ROJAKI ob 18. in 20.
3. in 4. julija ameriški barvni film VOJNA SREČA ob 18. in 20.

KINO KRANJSKA GORA

26. junija ameriški CS barvni film LEGENDA O ČRNEM CHARLIJU
27. junija angleški barvni film ROMANTIČNA ANGLEŽINJA
30. junija francosko italijanski barvni film NI DIMA BREZ OGNJA
3. julija ameriški barvni film OBRACUN PRI OK CORRALU

KINO DOVJE MOJSTRANA

26. junija francoski barvni film VELIKA PUSTOLOVŠČINA ob 19.30
27. junija ameriški CS barvni film LEGENDA O ČRNEM CHARLIJU ob 19.30
3. julija francosko italijanski barvni film NI DIMA BREZ OGNJA ob 19.30

V OKVIRU KRAJEVNEGA PRAZNIKA ŽIROVNICA SREČANJE BORCEV GORENJSKEGA ODREDA NA VALVASORJU

Krajanje krajevnih skupnosti Žirovnica bodo letos praznovali svoj krajevni praznik od 25. junija do 4. julija. Program praznovanja zajema:

25. junija: KONCERT GLASBENIH SKUPIN IN PEVSKIH ZBOROV osnovne šole Žirovnica v domu na Breznici, ob 19.30
26. junija: KOMEMORATIVNA SVEČANOST S KULTURNIM PROGRAMOM pred spomenikom talcev v Mostah s simboličnim prikazom požiga mostu v Mostah, ob 9.20
27. junija: SREČANJE BORCEV GORENJSKEGA ODREDA in ostalih gostov pri karavli nad Valvasorjevim domom ob 10. uri. V kulturnem programu sodelujejo: pihalni orkester Jeseniških železarjev, moški oktet DPD Svoboda Žirovnica in recitatorji. RAZSTAVA ŠOLSKIH IZDELKOV v osnovni šoli Žirovnica.
28. junija: SLAVNOSTNA SEJA S KULTURNIM PROGRAMOM v domu na Breznici ob 19.30
29. junija: SUHE VAJE izvaja prostovoljno gasilsko društvo Zabreznica ob 18. uri na križišču v Mostah. DRAMSKO-FOLKLORNI VEČER v domu na Breznici ob 19.30
30. junija: STRELSKO TEKMOVANJE – ekipno in posamezno ob 16. uri v Glenci na Breznici.
1. julija: NAMIZNI TENIS – posamično in ekipno v domu TVD Partizan Žirovnica, ob 15. uri HITROPOTEZNI ŠAHOVSKI TURNIR v domu upokojencev na Selu ob 18. uri (posamično in ekipno)
2. julija: REKREATIVNA ODOBJKA ob 15.30 pred domom TVD Partizan Žirovnica. MOKRE VAJE za vse oddelke PGD Smokuč ob 18.30 v Smokuču
3. julija: REKREACIJSKO KOLESARJENJE, zbor ob 9. uri pred domom TVD Partizan Žirovnica
4. julija: AVTO RELI, zbor ob 9. uri pred pisarno AMD, zaključek pri jezeru v Završnici

Vabijo krajevna skupnost, družbenopolitične organizacije in društva KS Žirovnica.

MIJA ALEKSIĆ – CULE NAMESTO ČKALJA NA JESENICAH

Kot je bilo že objavljeno v zadnji številki Železarja, gostuje v petek, 25. junija, na Jesenicah Beogradska estrada, ki se bo Jeseničanom in okoličanom predstavila z izbranim programom narodnih pesmi in humorja pod skupnim naslovom

REVIJA LETA.

Kvaliteto programa zagotavljajo imena nastopajočih oz. izvajalcev, kot npr. pri pevcih: Safet Isović, Dušica in Nedeljko Bilkić, Nedžad Salković, Lepa Lukić, Vera Ivković, Usnja Redžepova, Branka Šćepanović, Zorica Brunclik, Bora Spužić-Kvaka, Staniša Stojić in Zoran Gajić, pri humoristih Mija Aleksić in Ljuba Stepanović, kakor tudi orkestra Zarka Josipovića-Skule in Danila-Dače Blagojevića.

Izvajanje programa bosta povezovala Ljuba Stepanović in Hilmija Tabaković. Kot že omenjeno, bo prireditev v športno-kulturni hali športnega parka v Podmežaklju v petek, 25. junija, s pričetkom ob 20. uri.

CENA VSTOPNIC: sedišča 50,00 din
stojišča 30,00 din

Vstopnice za prireditev je možno dobiti vsak dan tudi v prodaji pri blagajni športnega parka, in sicer v dopoldanskem času od 9. do 12. ure, v popoldanskem času pa od 17. do 19. ure. Na dan prireditev bodo od 17. ure naprej odprte tri blagajne.

VABI ŠPORTNO DRUŠTVO JESENICE

OBVESTILO

Članstvo društva rejcev malih živali Jesenice in druge interese obveščamo, da organiziramo izlet oziroma krožno vožnjo z vlakom v soboto, 26. junija na relaciji Jesenice–Nova Gorica–Sežana–Ljubljana–Jesenice z odhodom ob 6.20 uri in prihodom ob 21.45. Cena vozovnice (352 km) je 79,00 dinarjev, polovična po 39,50 din. Prijave sprejemamo v društvu in na železniški postaji do odhoda vlaka. Vabi odbor

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 26. junija bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta Samopostrežna trgovina SPECERIJA BLEJ, SUPERMARKET UNION, Titova 22

V soboto, 26. junija, bo v Kranjski gori od 15. do 19. ure odprta ŽIVILA KRANJ, trgovina SKRLATICA

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

ZORE FAGANEL

se iskreno zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja. Posebno se zahvaljujemo za poslovilne besede tovariščama Kejžarjevi in Logarjevi ter vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

ZALUJOČI: sin Rado in hčerka Zora z ostalimi sorodniki

ZAHVALA

Ob smrti

ANDREJA ŠUBICA

se zahvaljujemo vsem sosedom za pomoč, kakor tudi zdravnikom in zdravstvenemu osebju internega oddelka – jeseniške bolnice, ki so mu v času njegove bolezni nudili nesebično pomoč in nego.

Zahvaljujemo se SZDL Podmežaklje za šopek in Franciju Kalanu za poslovilne besede. Prav tako se zahvaljujemo pevcem DU Javornik za žalostinke, vsem, ki so soustvovali z nami, nam izrekli sožalje in ga spremili na njegovi zadnji poti v Gorenjo vas.

Vsem najlepša hvala, ki ste se od pokojnika poslovili in mu poklonili cvetje.

OBLAK ROZALIJA IN OSTALI

OBČINSKO PRVENSTVO V ATLETIKI ZA OSNOVNE ŠOLE

Po dolgih sušnih letih je bilo v petek, 18. junija, na igrišču v Podmežaklju atletsko tekmovanje. V organizaciji šolskega športnega društva osnovne šole Prežihov Voranc, so se na atletski stezi pomerili pionirji in pionirke jeseniških osnovnih šol. Občinskega prvenstva so se udeležila šolska športna društva osnovnih šol: Mojstrana, Zirovnica, Koroška Bela in Prežihov Voranc Jesenice.

Tekmovalci so se pomerili v štirih disciplinah, v posamični in ekipni konkurenci. Vseh 64 nastopajočih je pokazalo izredno borbenost, rezultati pa so bili glede na razmere v kraljici športov v občini zadovoljivi. Kljub takemu stanju pa so trije celo presegli republiške norme za ekipno tekmovanje. V teku na 600 m je Sašo Jakšič tekel 1,40,0 in tako skoraj za sekundo preteklet čas, ki po republiški normi v ekipni konkurenci prinese maksimalnost 100 točk. Enako sta se v skoku v daljino odrezali Damjana Mežnarc, ki je kar za 26 cm preskočila normo 4,20 m, ter Manja Jemec s skokom 4,22 m. Sicer pa pogledimo rezultate najboljših treh v posameznih disciplinah:

PIONIRJI:
Tek 60 m: 1. Marjan Jesenko (Žir.) 8,1; 2. Drago Gričar (Žir.) 8,3; 3. Senad Raković (P. V.) 8,4.
Tek 600 m: 1. Sašo Jakšič (P. V.) 1,40,0; 2. Matej Kočar (P. V.) 1,47,0; 3. Janez Tavčar (Žir.) 1,48,1.

ŠPORTNI PARK V PODMEŽAKLIJ IN NJEGOVO VZDRŽEVANJE

Predčasno je bil v Železaru objavljen članek »Zaradi slabega vzdrževanja iz lige?«. V članku je član kegljskega kluba na asfaltu ugotavljal, da klubu grozi izpad iz lige zaradi neustreznega stanja na kegljišču, čeprav ureditev kegljišča takrat, kot tudi danes ni predstavljala tehnične problema, predstavljala pa je velik finančni problem.

To samo za uvod, kajti nesporna je ugotovitev, da so za vzdrževanje, oziroma boljše rešeno, da obratovanje in vzdrževanje obstoječih športnih objektov in naprav v sklopu športnega parka v Podmežaklju, kot tudi letnega kopališča Ukova in smučarskega doma Črni vrh, potrebna velika finančna sredstva zagotoviti, oziroma kako organizirati cenejše obratovanje in vzdrževanje športnih objektov in naprav, predvsem v sklopu športnega parka.

Kako to izvesti, je še toliko bolj pomembno – tako za športne kot tudi za družbeno-politične delavce Jesenice – glede na sklep delovne skupnosti Športmetala Jesenice z dne 8. 4. 1976 o oddvojitvi iz svoje sestave enote vzdrževanja športnih igrišč in objektov ter enote gostinstvo z utemeljitvijo, da se ju izroči v upravljanje športnemu društvu Jesenice. Delovna skupnost je ta sklep sprejela na zboru delovnih ljudi predvsem zaradi neurejenega financiranja vzdrževanja. Športno društvo je sicer obe enoti sprejelo, oziroma vključilo v svoj sestav, toda problem financiranja obsega in kvantiteto obratovanja kot vzdrževanja športnih objektov in naprav s tem še vedno ni rešen, odprto pa obstaja tudi vprašanje oblike delovanja obeh enot v sestavi športnega društva. Sprejet je bil le sklep, da po-

Skok v daljino: 1. Milan Kambič (K. B.) 4,70; 2. Stanko Baloh (Žir.) 4,68 m; 3. Franc Bulovec (Žir.) 4,62.
Met 200 g žogice: 1. Damjan Jensterle (K. B.) 50,23 m; 2. Ivan Ozmeč (Žir.) 49,45 m; 3. Aleš Bedič (P. V.) 45,90 m.

PIONIRKE:
Tek 60 m: 1. Darka Petrič (Žir.) 8,6; 2. Jelena Vilman (K. B.) 8,8; 3. Varja Podlipnik (P. V.) 9,0.
Tek 400 m: 1. Mirjam Klinar (M.) 1,11,1; 2. Marija Ložer (K. B.) 1,12,3; 3. Suzana Čučak (K. B.) 1,14,1.

Skok v daljino: 1. Damjana Mežnarc (K. B.) 4,46 m; 2. Manja Jemec (Žir.) 4,22 m; 3. Marjana Črnilec (Žir.) 4,09 m.

Met 200 g žogice: 1. Vojka Rupnik (Žir.) 37,37; 2. Vlasta Skumavc (M.) 35,95 m; 3. Miranda Žiberd (K. B.) 35,15 m.

Ekipno: 1. Koroška Bela 936,0 točke; 2. Zirovnica 912,5; 3. Prežihov Voranc 781,5; 4. Mojstrana 598,0 točke.

Vsi prvo uvrščeni so dobili lične diplome, prvo uvrščena ekipa pa pokal, ki ga je prispevala TTKS Jesenice. Prvo tekmovanje v atletiki je uspelo, žal pa se ga niso udeležila vsa šolska športna društva v občini. Iz neznanih vzrokov se prvenstva nista udeležila osnovni šoli Kranjska gora in Tone Čufar Jesenice.

Br.

Nogomet

KOROTAN : JESENICE 1:1 (1:1)

V nedeljo, 20. junija so jeseniški mladinci gostovali v Kranju, kjer so odigrali zaostalo prvenstveno tekmo z mladinskim moštvom Korotana. Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 1:1 (1:1).

Pomlajeno moštvo Jesenic, ki je nastopilo s petimi starejšimi pionirji, je zaigralo odlično in povsem nadigralo domačine, predvsem v prvem polčasu, ko so še imeli dovolj moči. Da niso v tem delu igre dosegli tudi odločilne prednosti, je botrovala neizkušenost mlajših mladincev, ki niso znali iz stoodstotnih priložnosti doseči gola. Edini gol v tem delu igre je dosegel Črnalič.

V drugem polčasu je bila igra v glavnem enakovredna, razen v zadnjih desetih minutah, ko so fizično močnejši domačini prevzeli pobudo in nekajkrat nevarno ogrozili gol Jeseničanov, vendar je obramba vedno pravočasno posredovala in ni dovolila domačinom, da bi premagali tokrat dobro razpoloženega vratarja Škafarja.

S tem neodločenim rezultatom so jeseniški mladinci ob koncu prvenstva v sezoni 1975/76 osvojili tretje mesto na prvenstveni lestvici. To je nedvomno lep uspeh, posebno še, če upoštevamo to, da je naša moštvo eno najmlajših v gorenjski ligi, ki ima zelo razvejan nogomet, saj v dveh skupinah – mladinskih ligah tekmuje 18 moštev.

PIONIRSKI TURNIR V LESCAH

V nedeljo, 20. junija, je nogometni klub Lesce organiziral v počastitev 30-letnice delovanja nogometnega kluba Lesce nogometni turnir pionirjev, na katerem so sodelovala moštva Bleda, Bohinja, Lesc in Jesenic.

Zmagalo je moštvo Jesenic, ki je najprej v polfinalu premagalo moštvo Bohinja z rezultatom 2:1 (1:0), oba gola na tej tekmi je dosegel Radič. V drugi tekmi polfinala pa je moštvo Lesc premagalo Blejce. Tako sta se v finalu srečali moštvi Lesc in Jesenic. V enakovredni igri obeh moštev, so bili Jeseničani za nianso boljše moštvo in so zasluženo zmagali, saj so prikazali najprivlačnejši nogomet na tem turnirju. Edini gol na tej tekmi je dosegel najboljši igralec srečanja Zec. Za osvojeno prvo mesto na turnirju so jeseniški mladinci prejeli lep pokal, darilo prireditelja.

VETERANI NA ČELU

Po petem kolu lige prijateljstva v malem nogometu je prišlo do večjih sprememb. Ker ekipa JLA iz Javorniškega rova že drugič ni prišla na tekmovanje, jo bodo najbrž črtali, vse njene dosedanje tekme pa bodo razveljavili. Tako so nekatere ekipe ostale s tekmo manj, pa tudi sicer je prišlo do dveh velikih presečenj. Unioni so premagali Železničarje s 3:1, Asfaltni dečki pa povsem zasluženo vodeče Sokole s 6:3. V dveh preostalih srečanjih so Veterani premagali Hrušico z rezultatom 4:1, Aero pa Šoferje s 5:2. Tako so veterani prevzeli vodstvo, pred Železničarji in Sokoli, ki imajo tekmo manj.

Lestvica	
1. Veterani	5 4 0 1 21:14 8
2. Železničarji	5 3 1 1 14: 6 7
3. Sokoli	4 3 0 1 23:12 6
4. Hrušica	5 2 1 2 16:14 5
5. Union	5 2 1 2 13:14 5
6. Asfaltni dečki	4 2 0 2 13:15 4
7. Zaštreka	4 0 3 1 5: 6 3
8. Aero	4 1 0 3 10:20 2
9. Šoferji	4 0 0 4 7:19 0

SKUPŠČINA ŠPORTNEGA DRUŠTVA JESENICE

Danes, v četrtek, 24. junija, bo v zgornjih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah redna letna skupščina športnega društva Jesenice. Na skupščini bo moral 70 delegatov iz 14 klubov na podlagi podanih poročil o opravljenem delu, težavah, uspehih in neuspehih v pretečenem mandatnem obdobju, predvsem pa na podlagi nakopičenih problemov s področja obstoja, obratovanja, vzdrževanja in nadaljnjega razvoja športnih objektov in naprav, ki so v upravljanju društva, predvsem pa športnega parka v Podmežaklju kot celota, izreči svoje mnenje oz. stališče.

Ta stališča bodo morala biti zelo konkretna predvsem ob obravnavi in sprejemanju aktov o:

- prevzemu športnih objektov in naprav od Športmetala Jesenice,
- prevzemu enote vzdrževanja športnih igrišč in objektov ter enote gostinstvo od Športmetala Jesenice,
- ustanovitvi delovne skupnosti pri ŠD Jesenice,
- dejavnostih skupnosti ter notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest skupnosti,
- osnovah in merilih za delitev sredstev za osebno in skupno porabo v delovni skupnosti.

JJ.

MLADI PLANINCI NA PROSLAVI KOKRŠKEGA ODREDA

Planinsko društvo Jesenice je 20. junija organiziralo izlet na Kališče pod Storžičem, koder je bil ta dan pred 34 leti ustanovljen kokrški odred. Tega izleta so se predvsem udeležili člani planinskega društva oziroma planinskega odreda na osnovni šoli Prežihov Voranc in Tone Čufar Jesenice. Izpred osnovne šole v Predvoru na Kališče je bilo več kot dve uri hoda. V lepem sončnem vremenu so mladi, že precej izkušeni planinci, z lahkoto premagovali pot. Vsi so se udeležili proslave in bili zadovoljni z izletom, oziroma pohodom in ob povratku zagotovili, da se prihodnje leto udeležijo 35-letnice ustanovitve kokrškega odreda.

J. Mravlje

Košarka

JESENICE : FRUCTAL 72:51 (30:17)

Jesenice, 16. junija prvenstvena tekma 21. kola prve SKL, gledalcev 200, sodila sta Lotrič in Burja (oba Ljubljana).

Prvenstveno tekmo predzadnjega kola so Jeseničani odigrali že v sredo. Proti moštvu Fructala, ki si je že zagotovilo četrto mesto, so prikazali precej boljšo igro kot v zadnjih tekmah. Jeseničani so vodili vso tekmo, tako da gostje niti v enem trenutku niso uspeli ogroziti njihove zmage. To je bila sedma zmaga Jesenic v letošnjem prvenstvu. S štirinajstimi točkami dele predzadnje mesto z moštvom Novoteksa, vendar le dve točki za skupino petih ekip. V zadnjem kolu igrajo Jeseničani na domačem igrišču proti ljubljanski Ježici. V primeru zmage bi si priborili udeležbo na kvalifikacijskem turnirju za obstanek. Tekma bo v soboto, 26. junija ob 19. uri in 30. min. v dvorani pod Mežakljo.

Nastopili so: Pirič, Pivač, Bizjak 12, Smolej, Pirič D. 13, Lozar 6, Šmid 2, Mišič 2, Vauhnik 4, Vujačič 30, Noč 3.

Pred zadnjim kolom je prvenstvena lestvica naslednja:

Celje	22	18	4	1811:1582	36
Triglav	21	17	4	1799:1623	34
Bežigrad 74	21	15	6	1763:1633	30
Fructal	21	13	8	1670:1652	26
Trnovo	21	10	11	1801:1836	20
Rudar	21	8	13	1575:1577	16
Ježica	21	8	13	1347:1664	16
Branik	21	8	13	1699:1735	16
Vrhnika	21	8	13	1733:1817	16
Beti	22	8	14	1606:1775	16
Novoteks	21	7	15	1559:1636	14
Jesenice	21	7	15	1533:1656	14

NI

JESENICE : VRHNIKA (ČLANICE) 50:57 (25:27, 53:53)

V soboto, 19. junija so članice KK Jesenice odigrale še zadnjo tekmo v okviru pomladanskega dela prvenstva v drugi slovenski košarkarski ligi. Na domačem igrišču so gostile ekipo Vrhniške, moštvo, ki je lani nastopalo v 1. SKL – torej enega glavnih favoritov za osvojitev prvega mesta.

SAVA KRANJ : JESENICE (kadeti) 28:75 (8:38)

V predzadnjem kolu gorenjske košarkarske lige, so kadeti Jesenic gostovali v Kranju. Prepričljivo so premagali sovrstnike Save in bili izrazito boljši vse srečanje. Pred zadnjim kolom, ko se bodo na Jesenicah srečali z ekipo Radovljice, ki je tudi favorit za prvo mesto, so jeseniški kadeti edina neporažena ekipa v gorenjski ligi.

Koše za Jesenice so dosegli: Smolej 26, Rizvanović 20, Jelovčan 6, Berginc 11, Ažman 4, Klinar 4, Kržič 2, Bizalj 2.

SPORED TEKEM ZA PRIHODNI TEDEN

SOBOTA: ob 16. uri kadeti Jesenice : Radovljica, ob 17.30 članice Jesenice : Mengeš, ob 19.30 člani Jesenice : Ježica (Ljubljana) vse tekme bodo na Jesenicah.

NEDELJA: ob 8.30 finalni turnir kadetinj za prvenstvo Gorenjske na Jesenicah, kjer nastopajo štiri najboljše ekipe, vključno z našimi kadetinjami. Ob 10.15 – mladinci Kroj : Jesenice v Škofji Loki.

-bef

Odbojka

ZA JUGOSLOVANSKI POKAL

Po končanih prvenstvenih bojih, ko je ženska ekipa OK Jesenice po slabem jesenskem delu, z boljšo igro v spomladanskem delu prvenstva, predvsem proti boljšim ekipam, zasedla šesto mesto, so se pričela pokalna tekmovanja.

V Sloveniji je pokalno tekmovanje razdeljeno v dve skupini in sicer na vzhodno in zahodno. Zmagovalni ekipi pa bo, po medsebojnem srečanju, odprta pot v tem tekmovanju v jugoslovanski prostor.

Jeseniske odbojkarice so v prvih dveh kolid zabeležile dve zmagi in sicer proti zmagovalcu druge lige – zahod ekipi Merkurja in vedno boljši ekipi Kopra.

JESENICE : MERKUR 3:1

Jeseničanke so v postavi: Mahnič, Rabzelj, Baloh, Strajner, Tušar, Lukek, Tomažič in Purger, premagale mlade igralke Merkurja, ki so presenetile z dobro igro predvsem na mreži. Vendar pa so večje izkušnje naših igralk, posebno v zaključnih setov, le pripomogle h končni zmagi in s tem uvrstitve v naslednje kolo.

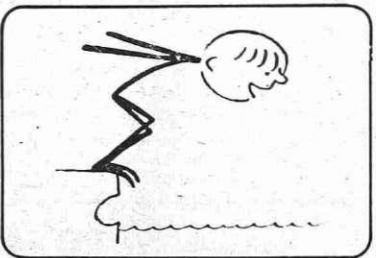
JESENICE : KOPER 3:2

Jeseničanke so nastopile v postavi: Mahnič, Rabzelj, Baloh, Lukek, Tušar, Strajner, Purger, Kelbl. Igralke Kopra so tudi v tem pokalnem kakor tudi v prvenstve-

nem srečanju presenetile z dobro in enakovredno igro, medtem ko so naše igralke delale vse preveč napak tako v polju, kot na mreži. Kakor v srečanju z Merkurjem, tako tudi s Koprom lahko rečemo, da je bila odločilna le večja rutina naših igralk.

S to zmago so si jeseniške odbojkarice priborile nastop v finalu zahodne skupine, kjer se bodo pomerile z zmagovalcem srečanja ekip Krke in Ljubljane. Finalno srečanje zahodne skupine bo drugega septembra, medtem, ko bo pokalnega zmagovalca Slovenije dalo srečanje zmagovalcev obeh skupin devetega septembra.

Upamo, da bodo naše igralke koristno porabile pripravljeno obdobje in da bodo pripravljene dočakale nadaljevanje v pokalnem tekmovanju in začetek prvenstvenih borb. Seveda pa bodo k temu pripomogle največ igralke same z rednim delom čez poletne mesece. ACO

DOPISUJTE V ŽELEZARJA